

EGYETEMES REGÉNYTÁR

LIVIÓ FŐHADNAGY

REGÉNY KÉT KÖTETBEN

IRTA
PEKÁR GYULA

BUDAPEST
SINGER ÉS WOLFNER KIADÁSA

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 4.0 Nemzetközi (CC BY-SA 4.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest : Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2015
Készült az Internet Szolgáltatók Tanácsa támogatásával.
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-615-5472-04-6 (online)
MEK-13872

ELSŐ KÖTET

ELŐSZÓ.

Tudom, nem igen divatos már ma előszót írni s én mégis engedelmet kérek a közönségtől arra, hogy megtehessem. A bölcsek állítása szerint az ember minden hét esztendőben más emberré alakul át, - nos én „*Livió főhadnagy*”-omat ép nyolcz évvel ezelőtt írtam. Első regényem ez és ha szabad az írónak érzelmeskedőnek lennie - voltaképp csak ennyit akartam mondani. A katonai élet mozgalmasságát akartam „*Livió főhadnagy*”-ban festeni, azt a, ha olykor cinikus is, de mindig bravuros fiatalságot, mely mint valami huszárhozamban könnyelmű romantikával vágat át szerelmen, kalandokon - az egész életen. A Livió főhadnagyok nem kimélnek senkit, de magukat sem, és ha sokat szenvedtetnek, igazi hódítókként végeredményében maguk még többet fognak szenvedni. A szerelem kalózái, a mulatság hősei békében, - de tán csak azért, mert háboru híján igazi hősök nem lehetnek. Hiszem, hogy tomboló ifjúságuk, ördögös jókedvük azzá tudná tenni őket - ez a hit adja meg nekik rokonszenvünket és bocsáttassa meg velünk könnyelműségüket.

A szerző.

I.

A kadet csákója volt a hamutartó: odadobta ő is a cigarettáját. Csak ép lesimitotta izzó halántékán a fekete, fényes hajcsomókat. Aztán egy pohár konyakkal kezében a zongorához lépett és énekelni kezdett...

- Kadet, tudod már azt a dalt...

Mind elcsendesedtek, csak a rengeteg cigaretta-füst szállingózott részegen a falusi huszártiszti kvártély kopott, vedlő mennyezete felé... Kint mint egy óceán zugása dühöngött a deczembervégi hóvihar, szinte hónaljig, ereszig temetve be a régi, düledező udvarházat cifra hősillag miriádjaiba.

A szeszes cigarettagőzben, mint egy árnyékcsoportozat mosódott el az uri társaság. Az újonnan érkezett wiener-neustadti hadnagy: Dari, báró Szentinczey Aladár tiszteletére volt ez a szilveszteri „csata” rendezve, mint a hogy a mulatságot a bácskai Esty Pista hadnagy nevezte, kit a kártya iránt való különös érdeklődésénél fogva, rövideden „Skiz”-nek hívtak. Maga a házi ur, a „ritter-főhadnagy”, Rodakovszky Livió, ördögien különös arczával és magas, karcsu alakjával ott hentergett egy régi karosszékben és mámoros mosolylyal nézte, az ő dalolni készülő Lolája minden mozdulatát.

Mellette egy nádszéken uj atillájában még kissé feszesen ült az udvarias, szelid Szentinczey - az italoktól, grogtól s teától párologó asztal mögötti terjedelmes pamlagon pedig, mint leterített hullák heverték: a csinos Radern Gida főhadnagy s „Bonbon” uhlánus, közöttük az aranyhaju Mamzelle Theoval, továbbá Marosy kapitány Miss Viviane-al, egy szőke angol minstrel-énekesnővel... A szomszéd szobában is volt egy kisebb csoport; az égő puncsok máglyája mögött dohányfüstbe temetkezve suttogtak: a legszebb főhadnagy, Donhofen Niki, kit közönségesen csak „Dodo”-nak hívtak; egy még mindig lefátyolozott, siró fekete „inkognito”-hölgy és Taszi hadnagy... Mellettük elbutult arcczal szolgálatkészen ült a Dongó cigány bamba kis bőgőse... „Skiz”, bár még csak este félkilencz volt, immár elázva aludt a sarokban egy lópokróczon s bizonyára a természet amaz örök rejtélye felől álmodott boldogan: hogy t. i. miként kelljen a skizt, az ő druszáját a XXI-el megütni...

A kadet, a szőke gyerekképű kis Monthléry herczeg engedelmesen kelt fel arról a nyeregről, melyen szék hiján ült s a zongorához telepedve, szokott ostobaságával, akárcsak atakot parancsoltak volna a hangszer ellen, - a billentyűk közé vágott.

„Denke Dir mein Liebchen:
Was ich im Traume gesehen...”

Csodaszép mély alt hang szállt fel a légbe, tömör, aranyérczes rezgésével. Aztán az intonálás után, a következő perczben, mintha ez az aranyhang egyszerre megoldadt volna, dus folyással ömlött elő a démoni piros ajkak közül egy ábrándos dal.

„Ich war in duftigem Walde
Umringt von schönen Feen...”

A szomszéd szobában is elhalt a suttogás. Ugy állt ez a nő közöttük, mint a kéjnek, annak a fekete halálos szerelemnek a testetvett Génusza... Alakja mint valami jelenés kissé elmosódott a dohányfüstben - Szentinczey szinte félve nézte...

„Sie flüsterten und kosten
Ich sollt ihr Ritter sein...”

Magas volt és karcsú s fantasztikus fekete selyemruhája, melynek fekete gyöngydisze kigyóyszerű fényakkordokkal kísérte a gyönyörű test mozdulatait, bűvösen rajzolta ki termetét. Aczélból, lüktető aczélból volt ez az asszony.

„Doch als Sie noch so sprachen,
Mein Lieb da dach' ich Dein...”

Bal kezében az „imádott” Livio, - „Vili”, a mint ő nevezte, aranynyelű lovagló pálcáját tartotta, míg jobbra egy plasztikus mozdulattal merevedett meg a légben. Dallamának sorai közé, melynek hangjai hullámozva töltötték el a nagy szoba minden zugát, - csak olykor zugott bele a szilveszteri havas orkán...

„Denn so wie Du -
So lieblich und so schön...”

Szép, szabályos, arcza daczosan egyre azt látszott mondani: „Csak azért is!...” Feje valami vakmerő méltósággal ült nyakán, mely sápadt, melegfényű vállaival mélyen fénylett ki a fekete csipkés ruhabetét s szakadozott selyemgombok közül...

„Kind glaube mir!
Es war keine der Feen...”

A mámoros társaság dühöngve gyujtott rá a refrénre. Lola szemei, azok a bizonyos kéjtől, cinizmustól és tán konyaktól részeg szemek, melyek különben csak merészen és megvetéssel néztek végig a dorbézolókra - kigyultak. A nyakában kivégzett óriás kigyóként lógó, fekete boa lecsuszott válláról...

- Bravo Lola! - hangzék a teremben.

Az ördögös arcú Rodakovszky ajkai remegtek, mikor Lola egy lusta mozdulattal ütve pofon köszönetkép a kadetot, feléje ment... Szemeik találkoztak: a Livio szemei feketés-zöldek voltak mintegy aranyporral beporozva s oly különösen forogtak, hogy a szemfehérjét a golyók körül mindig látni lehetett... a Loláéi mohazöldek voltak, szélei felé kékes színbe menve át s hosszú fekete pilláik alatt állandóan, mintha valami vészes deliriumban aludtak volna. Szinte rettegett az ember, hogy mikor lobban fel bennük az örültség... S voltak neki ily perczei: ilyenkor aztán jaj volt a világnak, mindent összetört... Ez ígésző fekete leány, most szinte zokogva borult a Rodakovszky karjaiba: szerelmes volt bele megint, már vagy hatodszor. Minden negyedik hónapban rájön ez a betegség, a mint ő nevezi s aztán pár hétig szinte cselédje a daliás főhadnagynak...

- Bravo Lola! Éljen Lola! - harsogott a dáridó orkánja még egyszer a teremben.

Marosy kapitány, ki nem tudván angolul, egy szavát sem értette a gyönyörű Miss Vivianének, végre elkeseredésében sebzett sakálként ordított fel.

- Éljen az egész világ! - S pokoli lármával vágott a falhoz egy egész tea-készletet. - Megértetted-e ezt, rózsám? - kérde aztán szerelemmel, a Miss felé fordulva.

- You are a beast! - kaczagott az angol leány hidegen.

- Mit mondott, - te fiuk?

- Azt, hogy marha vagy! - fordítá le általános kacaj-orkán közepette Radern Gida.

Marosy kapitány megvető arczczal kelt fel mellőle s tántorogva lépett Lola elébe, a ki Rodakovszkyra nézett.

- Te Lola, tudod-e mi vagy te?

- Nos? - kérde türelmetlenül a leány.

- Te vagy, - szavalá sötéten Marosy, - te vagy az új testamentomnak ama bizonyos szörnyetege, az a skárlátszövetbe öltözött asszonyi állat, melyet druszám János apostol látott - izé - valami hegyen...

- Mit beszél? - kiáltá Lola rekedt hangon, megvetőleg fordulva el.

Nem tudott jól magyarul, de sejtette, hogy valami rosszat mondtak felőle, - ki nem állhatta Marosyt, - tán mert olyan jó barátja volt Rodakovszkynak.

- Vigyen el az ördög! - s feléje vágta konyakos poharát, mely célzott tévesztve, átröpült a másik szobába s fültöven találta a szundikáló kisbögőst.

Marosy vissza akart ülni a Misshez, de helye már el volt foglalva: az időközben felébredt Pista huszár, a „Skiz” ült az angol leány mellé... Szegény Marosy, mit tehetett mást, kifeküdt a Pista huszár helyére és sirva elaludt...

És a nagy dáridó óceánjának hullámai összezsúfoltak az úri társaság felett... A ködös agyak gözölögtek a mámortól - - vad hajsza kezdődött a Rodakovszky Livio „*alvilágában*”, már a hogy a falu tulsó végén lakó szép Schoenhoffné, a főhadnagy lakását nevezte... Jó meleg odu volt ez a „pokol”, kivált így tél idején, - hire járt az egész vármegyében s az említett szép asszony sokszor mesélgette suttogva, hogy micsoda „*décadent*”, borzasztó dolgok történnek „*dans cet enfer du chevalier...*” Mert nevezetes század volt a 17. huszárezrednek ez a basasüdi VI. százada!...

S egyre örültebben örvénylett az agyakban a dáridó mámora. Radern Gida és a téglavörös uhlánus Bonbon (Baron Okker Armand: a huszárok nem tudván nevét kimondani, csak egyszerűen „baromökoragár”-főhadnagy urnak nevezték) - összeveszett a szívtelen de észvesztően csábos Theo felett... kié legyen? Radern Gidának egy jó gondolata támadt. Talpra állította az elázott kadétot, fejére tett egy lángoló, lobogó puncsos poharat, - céllozzanak rá, a ki lelövi, azé a leány...

A társaság el volt ragadtatva.

- Nézd csak, a kadét mint genie, sikoltá Lola tapsolva. - wie sein dummes Hirn brennt!...

- Ruhig, kadet! üvölté Rodakovszky szolgálati hangon.

Előbb flaubert-pisztolyokkal célloztak a röhögő szőke herczeg fejére, kinek szörnyen tetszett ez a Tell Vilmosdi játszás, de a kis golyó sose vitte le az égő poharat: mindig csak kis lyukat ütött rajta... Gida aztán mást gondolt hát. Elővettek két pezsgős üveget s félig kihúzták a dugóikat... Mint pisztolyokkal célloztak a „sampusz-karabélyokkal”. - - Először Bonbon lőtt s nem talált, - másodszor Gida célzott s talált. Szárában szakította ketté az égő puncsos poharat s pedig úgy, hogy az üveg csak egyszerűen felfordult s tüzes folyadékát a kadét szőke fejére ömleszté. A kis herczeg feje egyszeribe lángba borult, de azért meg se mocczant, haptákban maradt, úgy, ahogy Rodakovszky parancsolta...

A társaság tapsolt.

- Élő fáklya!

- Autodafé!

- Égő princz...

De kicsit sok volt a tréfából... Szerencse, hogy a kisbögős egy csöbör vízzel végig öntötte az egyszerre felordító herczeget... haja már bőrig perzselődött.

Theo egy babyloni hetaera szívtelen mosolyával ült a győztes Gida ölébe... Bonbon pedig elbusulva ült félre s pezsgős poharába pislongatva, sirni kezdett.

- Mit csinál az az ostoba majom? - kérdé tőle parancsolólag Lola s mint valami mopszlinak csettentett feléje.

- Iszik... felelé klasszikus egyszerűséggel a kövér uhlánus, ki már a részegségnek abban a stádiumában volt, mikor némely embert vallásos kétségbeesés száll meg. Bonbon tizenöt pohár konyak után mindig matematikus biztossággal jutott bele ebbe az állapotba. És bűnössége tudatában könnyezni kezdett, bánatosan. Félni kezdett a másvilágtól, a pokoltól: többet ő hát sose juthat be a menyországba! Ez szörnyen elkésértette. De aztán mint alapjában véve ravasz ember, alkudozni kezdett. Ha Marosy velem tart, morgá a vén bűnös főhadnagy szégyenkezve, úgy nem bánom, elmegyek a pokolba is... „Was Jancsi, kommst mit?” De Marosy csak hortyogott. „Mind ott leszünk” vigasztalá a rémesen felkunkorodó bajszos Pista huszár, egy tábornoki mozdulattal úgy emelve fel karját, mint a skiz a kártyán... „mind ott leszünk”, s büszkén mutatott reánk. Bonbon részeg arcza egy árnyalattal téglavörösebbre pirult az örömtől s könyein keresztül már nevetni kezdett: Hisz akkor úgy fogunk ott is mulatni, mint itt, ebben az infernalis lyukban... S a pamlagon heverő társaság testvériesen ölelkezett össze. Bonbon egész megnyugodva kezdett aztán filozofálni: „Különben is én mindig úgy képzeltem el magamnak a poklot, hogy az valami, oly kedélyes, elegánsabb fajta éjjeli kávéház...” So ein fideles Nachtlocal.

- Éljen, éljen a pokol! - harsogá az istentelen részeg társaság.

*

Szentinczey Aladár még mindig nádszéken ült s épp oly mereven mint az előtt. Csodálkozó kábult szemekkel nézett körül. Mindez annyira új volt neki!... Ivott, ivott, de csak épp tisztességből, nem volt becsipve, inkább csak a lármától fájt a feje. Most felkelt s az általános mulatozás közepette egykedvűen, unottan kezdett fel s alá sétálni a nagy teremben.

S annyi minden eszébe jutott.

Természettől szelid, de önérzetes s mindennek felett tisztességes érzésű fiú volt, s tiszta, kék szemeinek iszonyatos volt e kép. Hát ez a nő? önkénytelenül anyja és jó hugai jutottak eszébe, kik oly szép leveleket irtak neki Neustadtba s minden este imádkoztak érte...

A „csata immár tetőpontját érte el az alvilágban.” Miss Viviane rágyújtott az ő ékes nótájára, hogy:

Yankee doodle came to Town
Riding on his poney...

melyre a Dongó bőgőse mindjárt kontrázott neki. Theo csábos finomsággal susogta el azt a bolond refrént hogy:

«C'est le regiment des cocottes, qui passe...»

Örület pezsgett az idegekben, oda át a félig betett ajtó mögött az „inkognito-hölgy” is kacagni kezdett... Aztán Lola is énekelt még valamit. A dal végén azonban felkiáltott:

- Valaki nem tapsolt... Fenyégetőleg nézett körül. Végre Bonbonon akadt meg a szeme, ki az asztal végén ült s aludni látszék. Hozzá suhant s elkezdé őt válldragonerjénél fogva rángatni. De Bonbon nem figyelt rá; könnyezett s nagy kövér könyei hol kidülleszkedő hasára, hol üres markába hullottak. Orra előtt az asztalon egy nagy vizes pohárban pezsgő állott. E pohárba Bonbuska elbusultában egy fényképet állított bele, mely egy trikós, kihívó arcú chanssonette énekesnőt ábrázolt. Ép térdig állt az isteni nedvben. Ennek a hűtlenségét siratta most a szegény hizott uhlánus, mert keserőségei részegségében egymásután jutottak eszébe...

- Hadd fürödjék - susogá.

Végre elszakadt a dragoner pitykéje. Bonbon felnézett.

- Te majom, hát mért nem tapsoltál nekem?

- Hadd fürödjék! - válaszolt a részeg főhadnagy rendületlenül. - A kihívó arcú kép csak szemtelenül nevetett rá. - Megcsalt - folytatá Bonbon - s hozzá még egy civillel...

Lola belátta, hogy semmire se megy vele. Mégis kíváncsiságból megnézte a képet. Aztán egy megvető mozdulattal, mint a ki járatos az efélékben, így szólt: - Hisz ez Tini. - Azzal belekoppantva cigarettája hamuját a pezsgős pohárba, egyet csettentett a nyelvével s visszament Liviójához. Letérdelt előtte s szinte imádkozólag nézett fel rá. Aztán csakugyan össze is tette két kezét s szenvedélyesen kiáltott fel:

- Oh te: istenem...

Ragyogó gyűrűs kezeinek összetett ujjai közt mint valami tömjénmécs ünnepélyesen füstölgött a cigaretta...

- Megint a bolondod leszek három hétre - tevé hozzá a maga bécsies kuplé nyelvén.

Aztán végleg elázott az egész ház. Még rögtönöztek ugyan egy operett előadást: Rodakovszkyt kinevezték Órfeusznak, Lolát Eurydikének, Bonbont pedig Stix Jankónak s az égett fejű kis kadéttal eljátszották Offenbach megfelelő dalait, de már szinte aludtak mind. Bonbon félálomban bögte el áriáját rozsdás manőver hangján... a végén szabad volt kezét csókolni Lolának.

Szentinczey csak tovább járkált fel s alá a szobában. Gépiesen nézett körül a „pokol” falain: meglehetősen csupaszak voltak; pár angol verseny jelenet, - Archer jockey fényképe, - a weiskircheneri kadétiskolának egy összfényképe s néhány equitációbeli fotográfia, melyeken Rodakovszky is rajta volt. Az íróasztal felett trofeumok lógtak: néhány katonatiszti lóversenybeli nyertes vállszalag s egymásfelébe rakva vagy kilencz különféle lovagló pálcza. Az íróasztalon a sematizmus, az Armée-kalender s pár énekesnő arc képe állott egy „Nubian-Blacking” fajta lakos üveg társaságában. A középső asztalon, a gőzölgő puncsok és pezsgős, konyakos palaczkok közt vagy hat kilenczágú koronás szivartárcza s egy sereg fénykép hevert. A szék támlányain atillák, bluzok pihentek, a szögletekbe csizmák, kardok s ócska sipkák voltak dobva...

Szentinczey szórakozottan, ásitózva lapozgatott a konyakfoltok és szivarhamu között heverő fényképek közt. Senki se törődött vele, a társaság már annyira részeg volt, hogy majdnem mindenki aludt, vagy - sirt... Pillanatra elcsendesedett a terem, csak kívül zugott a mesés hóvihar... Csupa orfeumi eredetű fotográfia volt az asztalon. Szemei szinte boszusan futottak át rajtuk. Egyszerre azonban egyen megakadt a tekintete. Szinte hipnotizáltan nézte. - Egy tisztességes leány... mormogta meglepetten.

Magas, inkább keskeny alkatu, finom arcú fiatal leányt ábrázolt a kép, ki nagy szemeit csodálkozva mereszté a nézőre. Istene, szövé tovább fáradt gondolatait Szentinczey - hogy kerül ez a szegény teremtetés ide a pokolba, vajon ki lehet?... - Ujból megnézte. Szinte tündéries alakját lehellétszerűen burkolta el valami világos nyári ruha. Minél tovább nézte, a kép arczkifejezése annál sajátosabban változott el. Szemei kérni kezdték, de hirtelenében a lárma közepette nem tudta mire? - utoljára már könyörögtek, már valami naiv esdekléssel néztek rá: segítsen rajtuk... Kezei össze voltak kulcsolva, valami virág mosolygott közöttük: ez volt az egyedüli vígság azon a képen... S a szemek csak ismétlék: „Segíts rajtam, - szabadíts meg innen, ments meg ezektől...” Szentinczey az ismét felcsapó lárma közepette, ép atillája alá akarta csusztatni a képet, midőn egy gyors kéz kikapta ujjai közül.

Boszusan pillantott hátra. Lola állt mögötte; csaknem még egy fejjel magasabbnak látszott most lángoló haragjában.

- Mit nézed ezt a képet? - Lola mindenkit tegezett az urak közül. Idegesen remegő kezei, körmei közt az a lenge, szelid leányalak szinte reszketett a képen...

Szentinczeyben csendesen kezdett forni a harag. Szelid, igaz természete fellobbant arra a gondolatra, hogy ezt a gyöngé, védtelen teremtet, ki pedig úgy kérte, hogy mentse meg, kiengedte kezeiből s annak a démonnak a körmei közé juttatta.

Száraz, ideges hangon suttogá:

- Adj vissza kérem.

Lola a részeg morajtól alig hallhatta szavait. Merően, növekvő gyűlölettel nézett a fiatal hadnagyra. Mámoros szemei csak úgy forogtak. Egész közel lépett hozzá, - majdnem akkora volt, mint Szentinczey.

- Hogy mered ezt a képet nézni?... Nem vagyok én elég szép, hogy engem nézzél? Abban a szobában, ahol én vagyok mersz úgy unatkozni, hogy fotografiákat nézegetsz... te szemtelen!...

Még mindig háta mögött szorongatta a képet, most lassan arcza elé emelte s megvetőleg kaczagott fel. Oda tartotta Szentinczey elé.

- És ezt mered te nézni, mikor én itt vagyok?

A képen lévő szelid arcz, mint egy vízbefuló, kétségbeesetten pillantott Darira: ments meg, mert megöl...

Szentinczeyben lángot vetett a harag.

- Hozzá ne merj nyulni, - sziszegé, - ahoz a *tisztességes* leányhoz, te... te...

A részeg társaság figyelni kezdett. Rodakovszky is kinyitotta álmos szemeit. - Bonbus ne hortyogj, - dadogá Marosy a másik szobából...

Szentinczey egy kétségbeesett mozdulattal kapott a kép után, de Lola, ki volt oly erős, mint ő, mellbe lökte őt, úgy, hogy hátratántorodott s megbotolva az asztal alatt heverő uhlánusban, a kanapé támlányára rogyott. Lola győztesen állt a terem közepén.

- Szemtelen! - susogá részeg szemeivel.

- Bravo Lola! - kiáltá félálomban Rodakovszky s utána a többi. Csak úgy zugott a hurráhtól a terem, aztán egyszerre csend lett. - Bonbuska még is hortyogsz? - dadogá szeretettel a másik szobából Marosy.

- *Tisztességes* leány, - kezdé gunyosan reszkető hangon Lola. De a következő perczben agyában egy más gondolat keresztezte haragját. - Livi! - folytatá: - ez a kép a te asztalodon hevert, ez a *tisztességes* kép, ha-ha! - kaczagott! - Mit keres ez nálad, tán szerelmes vagy bele? - fenyegetőleg lépett a karosszékebe temetkezett, mámoros főhadnagy mellé. - Kicsoda ez? És... és még elég csinos... - tévé hozzá daczosan.

Rodakovszky görcsösen kaczagott és rázta a fejét:

- Nem tudom, - nem, nem tudom, jer édes Lolám...

- Nem tudod?! - sikoltá vad dühvel Lola s szemeinek izzó pillantását mint egy halom parazsat a még mindig tántorgó Szentinczey arcza közé veté. - Hát akkor veszsz el ez a - ez a *tisztességes* leány, veszsz el minden *tisztességes* leány!

- Hurrah! - kiáltá a holtig ázott társaság, de főleg a más két kisasszony, kik képükből kikelve, igaz gyűlölettel ugráltak fel s éljenezték Lola szavait. Lola pedig darabokra tépve a szegény fényképet, a földre dobta s vadul kezdett toporzékolni rajta.

- Vesszenek el mind!

Theo és Viviane, mint az örültek ugrottak melléje s szintén dühöngve taposták a tépett papiros-darabokat. De ez nem volt nekik elég, felrángatták a részeg Bonbont, a kadétot, sőt Rodakovszkyt is s azokkal is tapostatták a képet. És kaczagtak, eszeveszetten kaczagtak mindannyian...

Szentinczey unalomszülte haragjában szégyenlve legyőzetését, rángatózó ajkakkal nézett körül a szobában - valami sulyos tárgy után. A sarokban álló láda után kapott, de nehéz volt: nem bírta felemelni. Óriási kacaj volt e kudarczára a felelet. Dodó és a másik társaság az álmosan czinczogó kis bőgőssel némán állott a szoba ajtajában. Csend lett. Csak Bonbon hortyogott tovább; elaludt vastag testével a fotográfia darabjain. Az összefogódzkodott három leány, a perzseltfejú kadét s a még mindig görcsösen kaczagó Rodakovszky, mintegy megkövesedve néztek a szoba sarka felé. Egyszerre egy vékony konyakos palaczk repült hozzájuk s a kadét halántékán darabokra tört. Végig öntötte a Lola szoknyáját.

- Nincs hát aki helyt álljon egy tisztességes leány becsületéért, ebben a diszes társaságban? - ordítá egész különös, szokatlan hangon a szelid Szentinczey. - Ti, nyomorultak!

Rodakovszky ajakán megfagyott a nevetés. Galvanizált mosolylyal lépett előre, látszólag kijózanodva, de azért erősen tántorogva. Lola hozzá simult s ragadozóként nézett körül; feketeselyem ruhája alól ledéren tünt elő a selyemcsipkés alsószoknya...

- Szolgálatodra, - mondá Szentinczeyre nézve, nyugodtan. - Kadét, kelj fel!

A kadét perzselt halántékáról folyt a vér s a kiömlött konyakban meghigulva, áztatta a padlót.

Öt percz mulva kinyílt a kis szoba ajtaja, és Forintos Péter, a Rodakovszky tiszti legénye, két névjegyet hozott be a nőekkel, kadéttal, Bonbonnal s Radernnel magára maradt főhadnagyhoz.

- Nikolaus Donhofen, Freiherr von Donnerstein k. u. k. Oberlieutenant.

- Taszilo Graf Törökváry de eadem Pogány-Ethe und Magyar-Dád, k. u. k. Lieutenant.

- Jól van, - mormogá Livió. - Jöhetnek.

Bejöttek. Dodó óvatosan félrelökte finom lakcipős lábával a hortyogó uhlánus szőke fejét s udvariasan mosolyogva nézett Rodakovszkyra.

- Kedves Radern, mormogá szórakozottan Livió, léssz oly szives... és te Bonbon az ördögbe is, szedd össze magadat! S mérgesen rugta meg az uhlánust. Ez hebegve kelt fel:

- No mi baj? És mélyen meghajolva, kezét csókolt Lolának. Aztán látva, hogy komoly a dolog, bár mindenki részeg, várt...

Rodakovszky leült egy sarokba s cigarettára gyújtott. Lola a három nővel a kanapéra ült s karonfogva Theot, halvány mosolylyal, rendkívül gyöngéden beszélgetett velük... A négy segéd halkan tárgyalt a szoba tulsó sarkában. Csend volt, csak a szoba közepén heverő zuzottfejú kadét nyögött és sirt.

Tíz percz mulva minden rendben volt. Dodó főhadnagyt felhuzta mentéjét s jobb és balzsebébe egy-egy pisztolyt dugva, intett, hogy mehetnek.

A tisztek felvették köpenyeiket, a nők, vastag prémes bundáikat s azzal az egész társaság kivonult a régi udvarház elé. Mikor a külső ajtót kinyitották, az orkán egy egész garat viharzó havat szórt a szemükbe. Nem lehetett a tájra ráismerni. De azért csak indultak a falun tuli

tisztásra rendületlenül. Némelyhol kötésig ért a hó, ily helyeken a nőket ölükbe vették s úgy vitték tovább... mert a dámák mindenáron jelen akartak lenni az „esetnél.” Lola mindvégig gyalog ment.

Iszonyuan üvöltött az orkán: a falu mécei el-elvesztek a fehér viharban. Némelykor a szél átzúgott a távoli torony ablakán és siralmas, sejtelmes hangokra ébresztette az alvó Rákóczy nagy harangot. A doktor lakása ép utba esett. Taszi bekopogtatott ablakán.

- Schwartz, gyere ki, de izibe...

S mentek tovább. Kiérték a nagy tisztásra. Itt már alig lehetett az orkánban megállni. A távoli ég fekete alja köröskörül vad viharral vala teherben... A nők összefagyva, támaszkodtak neki a betemetett havas kutágnak, hogy el ne fujja őket a szél, Radern Gida pedig egy gyalog steeplechase-t lovagolva, a hónaljig érő hóban kimért husz lépést. Az ellenfelek kiálltak: Szentinczey új atillájában, Rodakovszky bluzban. Dodó dideregve nyomta kezükbe a pisztolyokat. De a hó akkora volt, hogy a két ember nem látta egymást.

- Halt - mondá a kijózanodott Bonbon - megvan! - Mindegyiknek dragonerjében akasztotta a magukkal hozott két lámpást, - így legalább tudtok czélozni.

- Egy-kettő... kezdé Dodó, de hangja elveszett az örült hóviharban. Himmelsacrament! a toronyban ekkor kezdette a hatalmas Rákóczy-harang a Szilveszter éjjeli tizenkettőt ütni.

- A tizenkettedik ütésre lőttök - orditá Radern.

Lassan, méltóságteljesen zengett végig a fehér tájon a nagyharang szava. Tiz... tizenegy... tizenkettő...

Alig hallatszott a pisztoly szava. A Szentinczey lámpása összetört, de neki semmi baja se lett.

Átgázoltak egymásfelé a havon s kezet fogtak.

- Hideg van Szentinczey, mi?

- Csuf idő, Rodakovszky...

Vagy harmincz lépésről vonítás hallatszott, mikor kaczagva odaértek s épp a Bonbuska kulcsából iddogáltak a leányokkal, akkor látták, hogy a Szentinczey golyója lábszáron találta a baktert, s az kelleetlenkedett.

- Igyál öreg! - kiáltá vigan Bonbon s az öreg szájába nyomta a kulacsot.

Mikor Szentinczeyt reggel négykor Forintos Péter és huszár Dohányos Ádám hazavitték, egész el volt ázva. Lefeküdt s menten elaludt. Mámoros, nyugtalan álmában csak egy gondolat bántotta homályosan, hogy: ki is volt hát voltaképp az a leány, a kiért ő megverekedett?...

II.

- Mily gyönyörűek ezek a lehulló hópelyhek... Nézd, Andrée, hogy csókolódzom velük...

A két leány gyerekesen örült a nagy hónak. Prémies bundákba burkolva állottak kint a barok rácsozatos kis erkélyen. A régi falusi kastély kissé ó-németes, hajlott fedele messzire rugott ki; széles eresze a ház sarkain egy-egy fantasztikus hidratorokban végződött.

- Nézd Andrée, mily szerelmesek ezek a pelyhek... a kis, kövér Szoborházy Linka csak úgy ágaskodott utánuk a maga vásott kaczérságával.

- S hogyan olvadoznak! Mihelyt megcsókolom őket, mindjárt végük van...

Még Andrée is elmosolyodott, de aztán odadülve a falhoz, csak tovább nézte, mint merülnek el egyre mélyebben az ő szoknyás fenyőfái ebbe a szilveszteri hóba. A szalon ajtaja kicsit nyitva volt, belülről vörhenyes fény szűrődött ki a téli világba, peau d’Espagne illattal s itt-ott pár csendes zongora-akkorddal.

- Furcsák ezek a hópelyhek, te Andrée, folytatá bolondos gondolataival s a hópelyhekkel játszva a kis Linka. A melyik után kap az ember, azt rendesen nem éri el, s a melyik nem kell, az egyszeribe az ajkára repül s ott menten el is olvad...

- Furcsa - felelé Andrée elmélázva s csak tovább nézte temetkező fenyveseit.

- Látod, - tevé hozzá élénken Linka, kiben sok pletykázó bölcselkedési hajlam lakozott, így van ez a szerelemben is! Azt, a kit az ember akar, azt rendesen nem kapja meg, míg olyan, a ki nem kell, ezer is akad s csak úgy olvadozik, ha az ember... ránéz.

Andrée elmosolyodott. Aztán összerázkodott, mert már jó ideje voltak kint az erkélyen.

A hóvihar egyre erősebb lett s a fenyves egy ködös, fehér hótömeggé vált.

- Már most, - folytatá a csacska leány, - mit tennél te, ha például neked tetszenék valaki, s az semmit se törődne veled? - tudnád akkor tovább szeretni?

- Tudnám, - mondá Andrée halkan.

Bundája prémjére hajtá fejét.

- Tudnám, mert ha egyszer valakibe beleszeretek, érzem, hogy utolsó perczemig szeretni fogom... többet nem szabadulok tőle. - Sebesen beszélt.

Linka megbotránkozott ezen a felfogáson. Zöld szemeit nagyra nyitotta s úgy bámult barátnőjére.

- No már én nem tudnám. Engedj meg, mit csinálsz egy emberrel, a ki teljességgel nem törődik veled? Csak nem fogsz utána szaladni?

- Nem szaladok utána...

- Hanem...

- Hanem - hogy is mondjam...

- Szenvedsz utána?

- Hát igen, szenvedek utána...

Linka összecsapta bundája alatt kezeit.

- De Andrée, mondd csak, mi értelme volt ennek?

Andrée elnézett.

- Édes Linkám, te igen bolondos vagy, tudod jól, hogyha az ember szerelmes, okoskodásról nem lehet szó.

- És te már úgy beszélsz, mintha csakugyan szerelmes volnál... a kis kövér leány elnevette magát. Már én nekem sokkal okosabb programom van az életre. Mindenesetre igyekezni fogok az után, a ki nekem tetszik, de ha látom, hogy nem kellek neki, veszek egyet a hó-pelyhek közül, melyek hozzám szállanak, - belészeretek egy olyanba, a kinek én is kellek...

- Na hát édes Linka, az olyan érzés, a mit az ember akarhat, nem is szerelem ám. A szerelemben ép az a furcsa, hogy az ember nem rendelkezik vele, hanem igenis ő rendelkezik az emberrel...

- Jól van jó, - felelé Linka lerázva nyusztprémes sipkájáról a havat. - Én már csak megmaradok az én programom mellett. És biztosítlak, én boldogabb leszek, mint te.

- Lehet, de én vagy nagyon boldog akarok lenni, érted: nagyon, örülten boldog, azzal, a kit szeretek, s ilyen egy rövid emberi életben csak egy akadhat, - vagy semmilyen boldog sem...

- Egészen boldogtalan?

- Hát egészen boldogtalan.

A két leány elhallgatott. Körülöttük zugott a szilveszteri hóvihar. A falu tulsó végén levő nagy Rákóczy-harang néha megrezzent a füttyülő szélről.

- Már én - tündődék tovább az okoskodó kis Linka, - esetleg beérem valami közepes boldogsággal is. Ez legalább biztos és tartós.

- Irigyellek... sóhajtá Andrée.

- Óh, te regényes Andrée! - sipitá Linka. Mind ilyenek vagytok ti, a kik a „Sacré Coeur”-ből kerültek ki.

- Na és, hogy még regényesebb legyek, - tévé hozzá szokatlan elevenséggel kaczagva Andrée, hát én azt hiszem, hogy az első és egyedüli szerelem vagy boldogság vagy méreg, inkább méreg, - s ha az, akkor örökre megmérgezi az egész életet...

Linka barátnőjére nézett, kinek alakja megnyult s keskeny arcza szinte kipirult a mondókájától.

- Na hát, a mint mondtam, romantikus vagy. Mit akarjak én p. o. - kivel is? - no, például, hát azzal az elkényeztetett Rodakovszky főhadnaggyal? Látod pedig, megvallom, nekem nagyon tetszik, - de hát mikor én nem kellek neki? Ugy irigyeltelek téged, emlékszel azon a novemberi Hubert-vacsorán, mikor melletted ült. Egész éjjel töprengtem, tán sirtam is és oh - - oh, micsoda édes gondolataim voltak...

Linka egész közel huzódott Andréehez, ki, mintegy boldog álomban, hunyta be a szemét.

- Elgondoltam, - folytatá a csacska kis leány kipirulva - elgondoltam: ha ez az ember, ez az ördögi arczu, csunya-szép huszár most megölelné s megcsókolna, hát meghalnék a boldogságtól... Még azt is éreztem, hogy atilláján az az aranyzsinór, hogy szurja csupasz nyakamat, de ez a fájdalom, tudja az isten, még tán a legjobban esett... Ah Andrée, oly boldogtalan voltam, sirtam, gyűlöltelek... S aztán, - pár nap múlva megcsináltam magamnak azt a programot, mit az előbb elmondtam. - Ah Andrée, folytatá kis vártatva, - csuda egy ember az a Rodakovszky! - olyan gyönyörű termete van, s mindig oly elegáns s amellet oly - szemtelen...

- Bolond vagy Linka, kaczagott idegesen Andrée.

- Igen, oly szemtelen, - borzasztó dolgokat mesélnek róla, - s ez nekem úgy tetszik.

- Tetszik?

- Tetszik, mert olyan biztos a modora; ha bejön a szalonba, mindig oly győzelmesen néz körül... Ah, ha most a menyekből ide leszállana...

A leányok elhallgattak. Összebujtak s úgy dideregtek.

Egyszerre egy csengő szépasszonyhang kikiáltott az erkélyre:

- De az istenért Andrée, Linka, hol vagytok? Micsoda ostobaság? Rögtön jertek be...

Bent a nagy kandalló körül a társaság csendesen beszélgetve, várta a tizenkét órát. A leányok ledobva bundáikat, dideregve huzódtak a tűz mellé. Szoborháznéné, az a bizonyos malicziózus Krainfelt grófnő, hosszú száraz testét derékban megtörve, mereven ült székében. Meglehetősen unalmas urak és hölgyek voltak Schoenhoffékhoz a szilveszter-estére hivatalosak: az öreg, róka-képű főispán feleségével, ki mindig elcserélte arcán a festéket s képét fehérre és orrát vörösre festette, az ezredes felesége, egy álmos sovány, közönyös kis asszony, Gáldyék, az orvos feleségével, egy-két szolgabíró és pár betyáros gentry gyerek, mint Gáldy Tamás és Domonkos Feri, kik nagy vörös kezeikkel, konvencionális sasorraikkal s félig kinyitott szájukkal, mint frakkba bujtatott béresek, bambán állottak a háttérben s köptek olykor egy pár parádés-kocsisforma hegyeset a „firhang” mögé.

A leányok nem is tekintették őket fiatalembereknek; ha huszártisztekről lehetett szó, önkénytelenül minden czivil fiatalembert az öregekhez számítottak. Az egész szalonban csak a babaképű Szoborházy Marietta érezte magát jól, ki roppantul hasonlított nénjéhez, de határozottan csinos volt s vőlegényével, az öles majoreszkóval, a bamba Czibaky Bandival még este egy ablakmélyedésbe huzódott. Anyja merev, arisztokratikus nyakát párszor megnyugodva fordította feléjük; ilyenkor fakó szemeinek pergament pilláit némi neszszel eresztette le s ezt gondolá:

- Igaz, hogy nagy paraszt, de meg van fogva!

A háziasszony, a szép Schoenhoff Mélanie, egy kissé elhizott, harminczhatéves asszony érezte, hogy álmos a hangulat estélyén és feltűnően kis kezeit egymáshoz dörzsölve, elevenen beszélt össze mindenfélét. Bizony, ő maga legjobban unatkozott e penészes öregek közt.

- Mily csufak azok a tiszték. Egy se jött el! Pedig Rodakovszky is, Radern is, Donhofen is, mind megigérték. Még az a kis Monthléry princeske is.

- Oly aranyos, kis fiu! - sipítá Szoborháznéné.

- Ugyan édes Márthám, kaczagott a szép Schoenhoffné, az a kis kadét már csak se nem kedves, se nem okos...

- De mikor oly finom orra van...

Mind nevettek. Még Czibaky Bandi is nagyot röhögött az ablakmélyedésben.

- Igen, folytatá Schoenhoffné, mindnyájuknak el kellett utazniuk. Családjukhoz utaztak.

- Hja, - szavalá kimérten a rókaképű főispán, ölébe ejtve monokliját, - az ily szent nap mégis csak legszebb a családi, vagy a bizalmas baráti körben. - S a hatvanas évek modoros eleganciájával hajolt meg a háziasszony előtt.

- Uj év, uj remények, uj - csalódások, tevé hozzá elszontyolodva a kancsal, öreg orvos, kit a felesége, egy lilaszinbe öltözött három emeletes tokáju szörnyeteg, ép akkor költött fel. Az öreg félve, hogy valami bolondot mondott, hirtelen nevére akarva pillantani, a tulsó sarokba nézett, hol Gáldy Tamás és Domonkos Feri elfulva kaczagtak.

- Dehogyan utaztak el, nyögé félhangosan Gáldy Tamás, nagy .... muri van náluk! Esty Pista már két hete nem iszik, úgy spórolja a torkát a szent családi napra...

A társaság nem látszott hallani. Csak Schoenhoffné mosolyodott el... mintha ő nem tudta volna! Szoborházynénak azonban mintha egy Hardtmuth-léniával két szigorú vonást húztak volna az orrától fagyos szája széléig, - igen tapintatlannak találta a dolgot. A szép Mélanie asszony is boszankodott, de nem ezért... az a csúf Rodakovszky, kivel tegnap véletlenül találkozott, még háromszor is megcsókolta a kezét, úgy erősítette, hogy biztosan eljön. Vajon mit csinálhat most? - tündök már belefáradva, az unalmas, lankadó társalgás felvillanyozásában, és - elpirult...

Czibaky Bandi most hallotta meg, hogy Gáldy Tomi mit mondott s teli szájjal harsogva, röhögött neki. A kancsal doktor és a főispán, kik időközben ismét elaludtak, hirtelen felébredtek s az egyik theát a másik puncsot kért.

Szoborházy Linka magára maradván, egy sarokba húzódott s azon törte a fejét, hogy a legközelebbi megyei bála, új fehér ruhájához, kék vagy piros szalagokat vegyen-e?

*

Schoenhoff Andrée pedig alig várta, hogy egyedül maradhasson. Beosont a harmadik szobába, mely egy kis keleties boudoir volt s beledülve a puha kerevet aranyos vánkosi közé, s úgy bámult fel a mennyezetre. Kivülről behallatszott a hóvihár zugása, a hópelyhek suhogva surolták az ablaktáblákat; az ablak előtt a magasból lelógó kis indus mécs világa pedig olykor meg-meglíbbent a falakon is átzúgó orkán lehelletétől... Eszébe jutott, a mit Linka mesélt Rodakovszkyról - - minden, minden eszébe jutott s szíve dobogott... a féltékenységtől. Mikor az a csacska leány azt beszélte, hogy mily jó volna a szép főhadnagy karjai közt az arany-sujtás karczolásainak kinjait élvezni... akkor azt hitte, eszt veszti. Hogy mert az a leány erre gondolni? Csak úgy remegett tépelődő gondolatai közepette. Hogy mert valaki Rodakovszkyra gondolni? Megölte volna Linkát odakint az erkélyen... Az az érzés, melytől egész teste reszketett, melyet két hónapja félve takargatott, nem mert kimondani - most szinte zsarnokian kezdett tombolni lelke mélyén. Szíve úgy dobogott, hogy nyitva felelt szájjal bámult maga elé. Az az érzés mintegy viharfelleg gomolyodott fel lelke mélyéről, elzsibbasztotta szívét, még feljebb érve aztán megremegettette nyelvét - végre annak a félelmetes érzésnek a vihar-fellege ajkain egy sujtó villámban, egy rettenetes szóban tört ki: „*Szerelmes vagyok*”... Mikor a szó ellebbent ajkairól, hallgatózott - vajon mit mondott? Nem hitt a füleinek. Szája könnyörtelenül ismételte: „*Szerelmes vagyok*”... tizszer - huszszor - százszor... Arcza forró lázban gyult ki: Istenem, istenem, lehetséges-e? Csakugyan? Ő, az a kötelességtudó, okos, jó leány, ki oly higgadtan szokott itélni, ő rajta vesz most erőt egy oly érzés, melyről nem tud számot adni magának... A legnagyobb boldogság és legnagyobb boldogtalanság előérzetének hullámai vegyesen viharzottak szegény lelkén... Aztán egyszerre eszébe jutott, mit mondott odakint Linkának a szerelemről? Lehetetlen, ő mondotta volna azt? Hisz akkor e perczen dül el a sorsa, élete sorsa, ez az érzés vagy örökre boldoggá teszi, vagy örökre megmérgezi életét, hisz ő maga mondta.

Szíve, az a vergődő kis madár, bensejében, dobogott, tépte kalitkáját, szeretett volna kirepülni a hóviharba, messzire a falu végére, oda, ahol az a daliás, csunya főhadnagy lakott. Lassanként kifáradt Andrée a tépelődésben... s azonfelül mint minden igazában tiszta érzésű leány optimista volt. Szíve, az a kis madár, látva, hogy nem tud kirepülni az ideál ablakára, lassankint megnyugodott, nem dobogott többé oly hevesen, hanem elkezdett gazdájának édesen csicseregni - szerelméről.

És Andrée arcát a párnák közé temetve, behunyta a szemét, s hosszan hallgatta, szíve fülemüléjét... Nyáron jött ki az intézetből, - mily különös egyhangúak voltak azok a hónapok!

Ábránddal, csupa fájós, szürke, vágyó ábránddal telve... Csak barátnőinek élt, azokkal levelezett; elégedett volt, de nem boldog, várt valamit, a mi nem jött meg. Végre megjött... október végén találkozott Rodakovszkyval, ki hosszú szabadságáról akkor vonult be századához. Ott ült a szalonban szótlanul, mialatt a főhadnagy anyjával tréfált. Mint a tikkadt beteg az alpesi levegőt, úgy szivta magába e csodálatos ember lényének a varázsát. Aztán jött az a Hubert-napi vacsora, mellette ült... ah, ez az este ragyogott, szinte égett emlékei sorában. Szíve kis madara, csodaszép melodiákat kezdett most dalolni neki. Érezte Rodakovszkyt maga mellett: látta pompás atillájába szorított karcsu termetét, a bődítő szemeket s azt a vakmerő, napégette, kardvágásos arcot.

Melle a ruhafodor alatt zihált, a beletüzött fehér rózsa kihullott kebléről s legurult a szőnyegre. Én édes istenem, - susogá a szegény leány s kétségbeesetten riadt fel, - de vajjon boldog leszek-e?

Bent a szalonban a kandallón levő Empire-óra akkor ütött tizenkettőt; kívülről a hóviharon át is behallatszott a nagy Rákóczy-harang el-elfuló szava. Hangzott a pohárcsengés és a sok gratuláció. Czibaky Bandi és Gáldy Tomi hangosan elkurjantották magukat: Éljen az új esztendő!

A főispán azonban csendet kért. Álmából felriadtában azt hitte, hogy valami nagy hivatalos ebéden van, mert az inas egy puncsos poharat nyomott a kezébe. Egy szabadelvű, lojális fölköszöntőt mondott a háziasszony ő nagyságára s a végén szinte könyezve kérte az „Egek urát, hogy őt Magyarország apostoli... (itt hirtelen észbe kapott s kijavította magát) ő nagyságát az emberi kor legvégső határáig boldogan éltesse.”

A szép Schoenhoff Mélanie felkaczagott: „Hohó, főispán uram, nem akarok én megöregedni!”

És karonfogva leányát, sorra koccintott a vendégekkel. Szépek voltak ketten így együtt. Az asszony, kit nem hiába hívtak volt „hires szép Melanie”-nak Bécsben, csak úgy piroslott a nagy egészségtől. Szeme csak úgy villogott, - haja, melybe egy véresen piros rózsa volt tűzve, holló fekete volt: leánya, ki jóval magasabb vala nála, világosbarna hajával, törékeny termetével kissé elhalványodott a szép mama mellett.

A poharak csengtek... s az új év első perczében csodás véletlen folytán anya és leánya mindketten Rodakovszkyra gondoltak.

III.

Azon a bizonyos januári estén a városi „nagy teremben” nagyobb szabásu gentry-piknik volt, melynek rendezői valószínűleg Gáldy Tomi és Domonkos Feri lehettek, legalább annak a meghívónak az alján, melyet Schoenhoffék kaptak, ezen urak nagy vörös kezeire emlékeztető ákombák sajátkezésű volt kiböngészhető. A főispán fogadta el a védnökséget, így hát mindenki ott lesz.

Schoenhoffné boudoirjában a nagy tükör előtt állott s a mint a saját visszfényében gyönyörködött, kis, de érzéki szájának szögletében, a még mindig szép asszonyok türelmetlenkedő idegessége remegett. Szobaleánya a földön térdelt s a ruhára feltűzött rózsabimbókat igazgatta.

- Jó lesz Marie? Meglehető mély ruhakivágásába, a tüll közé egy papiros-rózsát tett be. Egészen fehérben volt; gyönyörű kis feje, melyre a kékesbe játszó, itt-ott hullámos fekete haj magasra volt feltűzve, kissé rövid, finom nyakon ült, s ezen egy fehér szalag feszült. Vállai és karjai valóban tökéletes szépek voltak.

A bécsi szobaleány, pár gombostüvel szájában, lihegve nézett fel.

- Gyönyörű! Méltósága szebb lesz, mint a kisasszony! Mintha testvérek volnának!

Schoenhoffné felkaczagott.

- Hamar a brossomat! - kiáltá türelmetlenül. - Már megint eltettétek, pedig...

Ez a gyönyörű bross briliántokban és rubinokban kirakva, nagy dült betűkben villogtatta a „Melanie” nevet. Odatette a mellén levő rózsához s pedig az illusion alá, úgy hogy a drágakövek mintegy fátyolozottan szórták szikráikat. Aztán tükörbe nézett, kaczerán és győzelmesen, mintha maga-magát akarta volna versenyre hívni. Jól van... mormogá, meg vagyok magammal elégedve.

Majd hirtelen megfordult s körülnézett a boudoirban. Férjének, az elhalt generálisnak az arczképe ott lógott a túlsó falon.

- No azt a képet is leporozhatnátok már egyszer. Hivd be a kisasszonyt Marie...

Mig a szobaleány oda volt, hirtelen rágyújtott egy parányi kis egyiptomi cigarettára. Homloka ránczba szökött: nagy, szinte férfias lépésekkel párszor fel s alá járkált a rendkívüli izléssel berendezett boudoirban. Egyszer megállt a nagy tükör előtt, egy remek mozdulattal emelte, fel karját, csókot intett maga magának, majd gunyosan a szemébe fujta tükörbeli énjének a füstöt. Aztán ismét fel s alá járkált, gyönyörű, kis lábaival letaposta a felkunkorodó szőnyeget s jóízűen felnevetett. Ki tudja kire gondolt? Talán Rodakovszkyra? Mikor lánya lépteit hallá, eloltotta cigarettáját. Csak azért gyújtott volt rá, mert azt tartotta, hogy ezek az erős keleti cigaretták valami búskomor kifejezést kölcsönöznek szemeinek.

- No Andrée, meg vagy? - kérdé leányára nézve. Őszinte örömmel látta, hogy milyen csinos. Szerencsétlenül érezte volna magát, ha az ő leánya rosszul néz ki.

- Jól van Andrijusa, mormogá. Schoenhoffné anyja lengyel volt s ő maga is tudott még egy kicsit lengyelül. - Csak azt a szalagot tedd egy kicsit előre... Így!

Csakugyan ez egyszerű változtatás folytán Andrée sokkal jobban nézett ki. A leány megcsókolta anyját, ez - sebesen átölelte s aztán hirtelen eleresztette.

- Így... no Andrée, a te első bálod! Ah, istenem, mikor én az első bálra mentem... Schoenhoffné végigsimította hullámos haját halántékán s egy nagyot sóhajtott. De aztán hirtelen a távozó Marie után kiáltott... hamar, Marie a kocsit... elkészünk...

Andrée egészen rózsaszínben volt. Világosbarna hajának itt-ott arany reflexei voltak, froufroujába is mintha aranypor lett volna hintve. Szépen nézett ki, de nagyon sápadt volt. Már báli belépőben jött a szobába, most egy kicsit félretolta vállán, mert félt, hogy meghül. Termete anyja telt pompájához képest, kissé sovány volt. Kulcsontja, mint a legtöbb fiatal leánynál, kilátszott. A két alak, ha így együtt látta az ember őket, valóban két egytestvérnek nézett ki. Sőt volt eset, ha p. o. Schoenhoffné profilban állott, mikor az ember azt hihette, hogy leányának fiatalabb, kissé kövér huga...

- Várj, André, - mondá anyja sebesen, - ez rosszul van. - A leány füzője, mellénél elől kissé ferdén állt. - Így. No, van-e minden négyesre tánczosod?

- Nincs, mama, csak a másodikra van tánczosom? És neked?...

- Nekem is csak a másodikra van tánczosom... Ah, hisz én inkább csak a te kedvedért tánczolgok. Rodakovszky, az a bolond fiu kérte, hát oda adtam neki...

- Rodakovszky? - mondá meglepetten Andrée, - de hisz engemet is a második négyesre kért fel, még azon a Hubertnapi vacsorán...

Schoenhoffné, ki a tükör előtt állt és egy finom elefántcsontnyelű kefével, szemöldeit ivelte, hirtelen megfordult. Pillanatra csodálkozva, - bosszusan nézett leányára. Aztán felkaczagott.

- No nézd a szemtelen!...

Andrée is elmosolyodott. Szíve hevesen dobogott.

Schoenhoffné idegesen kezdett nevetni.

- Lám, lám! ily feledékenyek a férfiak. Bizonyára egész... egész... megfeledkezett... izé... rólad, mert tőlem tegnapelőtt kérte el...

Mindketten hahotára fakadtak. A szép Melanie megölelte a leányát s össze-vissza csókolta.

- No, majd ránczbaszedjük őt, ugy-e Andrée?... Kíváncsi vagyok, milyen kifogást talál ki.

- És itt volt tegnapelőtt? - kérde Andrée, - nem is tudtam...

- Nem volt... az az, dehogy nem, persze, hogy itt volt, hisz különben hol beszélhettem volna vele.

Az inas jelentette, hogy a kocsi előállt.

- Nini, a szánba fogtak, - mondá örömmel Andrée...

- Legalább gyorsabban érünk oda... ülj be mama...

Feltűnően világos téli este volt. A csilingelő szán suhogva siklott a havon.

Mama és leánya az uton szót se szóltak egymáshoz. Mindketten mély gondolatokba látszottak merülve lenni.

Másfél óra alatt beértek a városba.

A nagy, de kopott Törökváry-féle grófi ház, mely most „redoute”-ul szolgált, fényárban uszott. Gáldy Tomi felsütött hajjal és bajuszzsal, klakkal kezében, hajadon fővel állt a kapuban s fogadta a vendégeket.

Mikor a vakolata-vedlett lépcsőn felmentek anyja a szoroson begombolt frakku falusi Don Juan: Ürböy Lexi, s Andrée egy ismeretlen szőke huszártiszt karján: a leány a sokféle

izgatottságtól szinte remegett. Andrée jó, okos leány volt, - érezte, hogy ha jobban átgondolná a négyes-históriát, hát kételyek, - aggodalmak... a legcsodálatosabb új érzések támadnának fel lelkében, de az események úgy vitték őt magukkal, hogy nem ért rá gondolkozni; - a teremből kihallatszó keringő dallam valami csábos zsibbadással ölelte át lelkét. - Hisz ez az én első bálom... susogá. Mosolyogva lépett a terembe.

A háznál már sokat tánczolt azelőtt is, de ily nagy teremben még soha... Oly szokatlan volt minden, szinte elfult ebbe a sok káprázatba.

Alig vette észre, hogy Szoborházy Linka már vagy öt percze kiabál a fülébe.

- Andrée!... Oda jertek át hozzánk. Ott vannak mamáék, Lándoryék, Pándyék...

- No, ülj le, - sugá Linka, ki már sok bálban volt.

A keringőző párok ott örvénylettek előttük. A különbözően mosolygó arcok villámgyorsan változtak... Egyszerre egy csomó aransujtás tünt szemébe, melyeken a báli fény reszketve ragyogott. A pár hozzájuk ért, az aransujtás fényében egy fekete bajuszos, ördögös fej lebbent tova, de szemei pillanatra hetykén vágtak valahova oda Andrée mellé. Andrée a tekintet célját keresve, hirtelen maga mellé pillantott.

- Te Linka, - akará mondani, - kivel tánczol?...

De Linka már nem állt oldala mellett, úgy látszik, tánczba vitték. Anyja volt ott és mosolygott.

- Mi az Andrjusa? - kérdé s szemei még mindig mosolyogva veszték el a báli ragyogásban. - Tánczolj leányom, ne kosarazd ki az urakat.

Csakugyan Bonbon, a kadét-princz, meg Ürböy Lexi, már ott hajlongtak előtte. És aztán vitték Andréet eszeveszetten a tánczba; egyik ember karjáról a másikra szállt. A fiatalság észrevette a kissé sápadt, de oly finom, arisztokratikus arcú leányt s valósággal ünnepelni kezdte. Főleg a tisztek, huszárok s pár vadász és lovastüzér tiszt, (az egyedüli pajtások, a kikkel az atillás urak szóba állottak) - no a civilek meg természetesen utánuk indultak. S Andrée, kinek aggodalmai elaludtak a káprázat örvényében, egyre örültebben tánczolt. Mintha menekülni akart volna sejtelseitől, mert, ha pillanatra megállt, mindjárt eszébe jutott valami... Linka... mama... Rodakovszky... mért nem tánczol velem? S az a négyes... Aztán igyekezett megfigyelni, hogy ki tánczol jól; legrosszabbul tánczoltak a civilek, s ezek közt is a hórihorgas Czibaky Bandi, ki folyton a lábára hágott és térdeit lökdöste, valamivel jobban a vadászok, aztán a lovastüzekek s végül mind igen jól lejtettek a huszárok. A kivel most tánczol, gondolá, ez legjobban tánczol. Felnézett rá; Dodó főhadnagy volt, az a szenvtelen, hallgatag ember.

- Parancsol nagysád?

E perczben megpillantotta Andrée Rodakovszkyt. A terem tulsó sarkában tánczolt egy fehér ruhás nővel. Mindenki őket nézte.

- Ki az a leány? - kérdé hirtelen.

Dodó elnevette magát.

- De hát az istenért: a mamája édes nagysád... Maguk ketten a bálkirálynék...

És az a pár csakugyan gyönyörűen tánczolt. Elszaladtak mellettük, de se Schoenhoffné, se Livió nem vette észre a leányt. Simán lejtettek tova s mosolyogtak egymásra. A teremben már senki se tánczolt, csak ők. Schoenhoffné aczélos fényű fekete feje büszkén ült nyakán, szája kissé nyitva maradt, szemei már be voltak hunyva s lábai a fordulatoknál valami csodás bájjal metszették el a keringő ütemét. „Valóságos ballerina...” suttogták az emberek s ebben kissé

igazuk is volt, mert mikor régesrégén első férjétől, tizenhét éves korában elvált, megszökött hazulról s két hónapig egy ballet-mesternél tanult a szép Melanie... Rodakovszky most már egész átszellemülten, komolyan tánczolt.

És Andrée csak nézte őket. Gondolata nem volt, csak annyit érzett, hogy ez a világ, ez a bálterem, minden eltűnik, - körülötte egy sötét háborgó tenger zajlik, melynek hullámai egyszerre összezsápnak a feje felett. Segítségért akart kiáltani, de sejtette, hogy egyedül van s hiába minden erőlködése.

- Édes istenem, - susogá, - hát ez az élet? Vége... vége hát mindennek? - És egy könnycsepp gördült ki szeméből... Hirtelen letörülte. Azt alig látta, hogy az, akit Rodakovszky úgy átölel, az anyja... csak azt látta, hogy más, egy másik asszony...

Rodakovszky egy felséges sikammal, toppantva tette le tánczosnéját. Senki se tánczolt már a teremben, a huszárok tapsoltak s a hevesen csapkodó legyezők megett a közönség várt.

Rodakovszky egyet intett a cigánynak; pillanat múlva egy régi bécsi Lanner-keringő, a „Schönbrunner”, menuetteszerű ütemei remegtek meg a levegőben. Livió, mint egy király nézett végig a termen, kissé negédesen előre hajolt és zsebeibe tette kezeit. Gondolkozni látszék... Andrée-nek úgy dobogott a szíve, hogy a mellette álló Pándy Olgára támaszkodott. Olga Bonbonnal beszélgetett, bizonyára Rodakovszkyról.

- Pompás egy fiú - sugá a vörös arcú kapitány.

Most egyszerre felvetette Livió a fejét s hosszú mazurlépésekben, egyenesen, Andrée felé ment. Mindenki ránézett... Andrée szárazon köhécselt.

- Bizony pompás fiú - ismétlé mellette az uhlánus kapitány.

A leány úgy érezte, mintha hirtelen világosabb lett volna a teremben. Rodakovszky csak jött feléje, és mosolygott... ama pár lépés alatt Andrée úgy érezte, hogy lelkében az a háborgó sötét óceán kiszikkad, helyébe egy virágos kert kezd nőni, melynek bimbói csodás boldogsággal nyílnak ki szeme láttára. Kétségbeesése mint egy fuvallatra oszlott szét... Mellette állt már, egy szót se szólt, csak egy indulatos mozdulattal átkarolta derekát. - S mikor a leány legközelebb észbekapott, már kétszer tánczolták volt körül a terem. Csakugyan a Rodakovszky keze az ott a dereka körül?... Ujjai helyén szinte elzsibbadt a teste, karját a kék atilla ragyogó, hideg vitézkötése szinte égette, karczolta... Borzongató remegés járta át egész lényét. Linka jutott eszébe...

Ez volt aztán a táncz! Észre se vette, hogy tánczolnak, mintha csak úgy álmodta volna az egésztest. Sohasem tánczoltak együtt s mégis tökéletesen illettek egymáshoz, a közönség suttogva bámulta ezt a szép, magas párt. A régi keringő átcsapott a „Romantiker”-be: Livió eleresztette tánczosnéját s kézen fogva lebbent vele át a termen... Aztán ismét átkarolta és pedig szorosan, úgy, hogy a leány ösztönszerűleg egyet fordult derekával, hogy jobban beleillesszék karjaiba... lopva felpillantott rá; nem tudta mit akar, de susogni, szólani, kiáltani szeretett volna a boldogságtól... Rodakovszky arcza nyugodt maradt, szeme félig be volt hunyva. Van-e a mi engem megingathatna bizodalmban? gondolá...

Már egy sarokban ült a bársony kereveten Linka és Gáldy Ilka közt, kik közönyös dolgokról beszéltek s egész teste még mindig lüktetett a boldog táncz mámorától. Felpillantott, anyja a terem közepén beszélt a főispánnal, kinek mellét a vaskoronarend diszítette, - a tisztek pedig egy sujtásos tömegbe bujtak össze a tulsó sarokba. Rodakovszky mesélt nekik valamit...

Csakugyan a tisztek igen jól mulattak maguk közt.

- Mondhatom páratlan ló, - magyarázá Livió, egy vadász főhadnagynak, ki adjutánsnak készült s lóra volt szüksége. - Nyugodt lelkiismerettel ajánlhatom neked, nem azért, mert én adom el, hanem mert ép gyalogos tisztnek való: szelid, csendes és nem tulsebes. No, gílt?

S három pohár konyakot ittak az alkura.

- Szervusz öreg! - Livió megrázta a boldog vadász kezét, ki szárban szük s alul trombitamód bő nadrágjában kecseskedő szökésekkel repült egy vörös arcú csunya lányhoz és tulzott finomsággal kérdé tőle, hogy szabad-e még a második négyesre?...

A huszárok felkaczagtak:

- Szegény baka! - mormogá Bonbon elkeseredve, azt ugyan becsaptad azzal a pókos lóval Vili...

Rodakovszky nevetett:

- Igazat mondtam: szelid, mert két szemére vak, csendes, mert schulterlahm és nem tulsebes, mert pókos... - S ismét ittak. - Szervusz Szentinczey!

Szentinczey ott sétált körülöttük. Kezdetbe beletalálni magát a fiuk közé, de természeténél fogva inkább csendes volt s nem igen birta a szeszes italokat, különösen a konyakot. Az után a szilveszteri nagy multság után mérhetetlen részegsége neki ugyan magának rosszul esett, mert három napig volt beteg utána s szégyelte is magát... de legalább némileg közelebb hozta a pajtásokhoz.

Gyakran eszébe jutott azóta az a „fénykép”, a melyért vaktában (*forpasz-blindre* - mondá Esty Pista) megverekedett, de mint szerfölött gyöngéd ember, restelte az ott jelenvoltak bármelyikétől is megkérdezni, hogy kicsoda. Azóta többször volt Rodakovszkynál, de nem is közelített az asztalhoz, pedig a tükörből látni vélte, hogy a fénykép darabjai ott hevernek a szivarok közt. Az utolsó három hét alatt meg annyit kellett a lovardában vesződnie, hogy még a köteles látogatásokat se végezhetette el a környékbeli házaknál... az elébb, hogy a fogadó-bizottsággal ott lent állott a kapualjában, ismét eszébe jutott a bolond eset... eszébe jutott, mikor egyszerre egy odarobogó szánban az összefagyott ablaküveg mögött elmosódottan megpillantotta a fénykép eredetijét. A szán ajtaja kinyílt, összereszt, csakugyan az volt... Az a magas nyulánk alak, az a keskeny arc. Oda ugrott és felvezette. Mialatt a lépcsőn mentek, elgondolkozott: Istenem, ez a leány engem nem ismer, rám se néz, pedig már meg is verekedtem érte... Andrée csakugyan még akkor se nézett rá, mikor meghajolt s távozott tőlük az öltöző ajtajánál.

A szőke kadét-princz repült el mellette.

- Te kadét, kik ezek?

- Schoenhoffné a leányával... - lihegé a perzselt fejü princz és tovább rohant.

És Szentinczey, a milyen romantikus fiu volt, folyton erre a halavány leányra gondolt, világos, hogy csak azért, mert oly furcsa, hogy egy leány, a kiért ő megverekedett, még rá se néz! - Persze, hát honnan tudhatná?! - Elővette keztyűjét s a tánczolók közé vegyült. És mindenkivel tánczolt, de annál a sajátságos szelid dacznál fogva, mely többnyire csak igen mély érzésü embereknél fordul elő, ép csak Schoenhoff Andréével nem. Kerülte őket.

Ismét a tisztekhez csatlakozott, kik Rodakovszky köré gyülekeztek. Schoenhoffékról beszéltek.

- Egy piramidalis mama, - morgá rozsdás, ázott hangján Bonbon.

Rodakovszky mosolygott. S a tisztek csak egyre bolygatták, a miért a leálynak s anyjának egyszerre udvarol.

- Ja ein Mordsweib! - mondá lelkesülten. - De a leánya is szép... - Ujjaival az asztalon dobolt s füttyürészve nézett a menyezetre. Rodakovszky ritkán elmélkedett s mint igazi lovastiszt, a tett embere lévén, az élet legsúlyosabb körülményei közt is mindig gyorsan határozott.

S aztán cselekedett, de szinte ösztönszerűleg, öntudatlanul. A nők körüli nagy sikerei sohse vitték elmélkedésre. Bánta is ő az elméletet! - Hisz nem vagyok professzor! - gondolá magában. Meglátott valakit, megtetszett neki, meghódította s aztán otthagyta: ment tovább. Azzal, hogy voltaképp, mik benne azok a rejtelmes tulajdonok, melyekkel hódít, sohase törődött, - s nem is volt kíváncsi rájuk. Például itt volt most ez az eset...

Rodakovszky felkelt s kiment a dohányszóba. A leány meglehetősen tetszett neki s a mellett - biztosra vette. Ez kissé baj volt. Emlékezett a Hubert-napi vacsorára. - Kedves, jó okos leány, - mormogá magában. - Az anyja - az nagyszerű! - Körüljárta a kártyaasztalokat. Egy makaó-játszmánál megállt. Érdekelte a játék, mint nagy kártyás, önzetlen szenvedélylyel segített egy bakaezredesnek. De a szemben levő partner, ki elvitte a kasszát, egy kopasz, vörös ember, kissé hasonlított egy uzsoráshoz s ez gondolatait másfelé terelte. Odább sétált. - Igen hát, ez a leány... - mormogá, - tegnap irt a pénzéért Duft Mór, - tegnapelőtt táviratozott Traurig Jakab, ma sürgetett Gegenstand Izidor... nem, meg kell házasodnom, ezek az uzsorások előbb-utóbb megölnék. Jó, eladom magamat, - tevé hozzá lelkesülten. - Szegény leány! ez a kis Andrée olyan helyes - jó, elveszem. - Levette Szentgyörgy tallérját órájáról s feldobta; - Fej: házasság. Helyes, a sors is úgy akarja...

De aztán eszébe jutott valami. Vajjon - gazdagok-e?

Megszólított egy kopasz ügyvédet, ki egyszer ellene segédkezett s az egész környéket ismerte. Vagy tíz perczre behuzódtak egy sarokba. Az ügyvéd, mint egy szavaló-gép felelt minden kérdésére.

A tíz percz multán Rodakovszky leverten ment vissza a huszárokhoz. - Nem lehet, - gondolá, - nincs pénzük, - azaz nincs sok pénzük. Végtelen sajnálom, oly kedves, okos leány - mormogá, mintha gondolatban személyesen kért volna bocsánatot a leánytól, - ma még jól elmulatok vele, de aztán nincs más hátra: tán mégis a mamát veszem...

*

A boldogan mosolygó Andrée anyjával a terem közepéről jött Rodakovszky felé.

- Na csunya ember, kinek ígerte a második négyest?...

Rodakovszky szelid bűnbánattal nézett rájuk. - Szegény leány, és milyen kedves... - gondolá magában.

- A méltóságos asszonynak, - mondá, mélyen meghajolva.

- Milyen udvarias, - gondolta magában Andrée.

- Nagysádnak, - folytatá Livió, - legmélyebb bocsánatkérésem mellett azonnal szerzek tánczost. - S elfutott a tisztetekhez.

- Szentinczey, kérlek, jer bemutatlak egy leánynak, tánczold vele a második négyest, Jó? tedd meg kérlek...

Szentinczey összerázkódott, mikor Schoenhoffnét és a leányát megpillantotta.

- Barátom, báró Szentinczey Aladár, - mondá Livió negédes, magas hangon... Pillanat mulva aztán a fülébe sugta: te Dari, ha megtetszik a leány, csak vedd el, nagyon derék, kedves, leány...

Livió alapjában véve igen jó ember volt s becsületbeli dolognak tekintette, hogy a hol csak módjában állt, mindenkinek szivességet tegyen.

Szentinczey kipirulva beszélgetett Schoenhoffékkal. A leány szerelme feletti biztonsági érzetében, udvariasan, kellemesen felelt a szelid szőke huszárnak, olykor még szemébe is mosolygott. Éppen akkora, ha nem nagyobb volt, mint Aladár. - Ezért a leányért, - gondola Szentinczey - nem egyszer, de még százszor is megverekedném... Az anyja, no az szörnyen hű, ellenszenves egy teremtés...

Andrée, kinek ismét az a szédítő keringő jutott eszébe, egyszerre zavarba jött s nem tudta örömeiben, hogy mit beszél.

A négyesben a mama és leánya vis-à-vis-k voltak, Andrée ragyogó szemei izzóan tapadtak Rodakovszkyra, ki olykor gyorsan átpillantott a leányra, de aztán halkán tovább beszélt valamit Schoenhoffnénak. A szép Melanie mosolyogva, bámult maga elé, épp a leányára, de nem látta. Andrée, mint egy szerelmesen kinyíló rózsabimbó, valóban gyönyörű volt. Szoborházyné, ki a colonne végén tánczolt a főispánnal, feltette hosszú nyelvű négyszegletes üvegü lorgnonját s úgy mormogá:

- Charmante, délicieuse...

Szentinczey folyton beszélt, mindenféléről...

- S tudja-e, hogy én már láttam nagysádot? - mondá jelentősen nézve rá szelid kék szemeivel.

Azt a világért se árulta volna el, hogy megverekedett érte, de ábrándossága majdnem elragadta. - A leány Rodakovszkyt nézte, ki egyre mélyebben hajolt le a Schoenhoffné füléhez. Mintha egy hűvös szellő suhant volna el mellette - mit akar? - gondola, - próbára akar tenni? - De Livió időközönként mindig rátekintett; Andrée megfigyelte, körülbelül már előre tudta, mikor fog ránézni... És megnyugodott.

Szentinczey még egyre kérdőleg nézett rá. A leány végre felpillantott s hosszan, szórakozottan tekintett becsületes kék szemeibe.

- Hogy látott valahol?... - mondá. Bizonyára tavaly Bécsben... Nem?

- Nem, - mondá rejtélyesen Szentinczey, nagysád nagy veszedelemben forgott...

- Tudom, sietett a társalgást befejezni Andrée, mert észrevette, hogy anyja egy tour-de-main-nél legyezője megett valamit sugott az elkomolyodó Livió fülébe.

- Tudom már, - igaza van, egyszer a Praterben, épp a Praterfahrt-nál felfordult a kocsink. Bizonyosan akkor... felkaczagott.

- Felfordult a kocsijuk... - mormogá csöndesen Szentinczey. És nem lett semmi baja?

Simple chaine volt éppen s Andrée tovafordult tőle. A női arczok ütemszerűleg váltakoztak, gépiesen nyújtotta előre kezét... Egyszerre Schoenhoffné állott előtte. Fekete szemei, szép gonosz arcza, egész pompás alakja diadaltól ragyogott.

Merészen nézett szemébe Szentinczeynek s férfiasan rázta meg a kezét. Mit akarhat ez a kaczer asszony velem? tünődék a huszár, nem elég neki Rodakovszky? Mily szép leány, gondolta aztán, - kár, hogy ilyen anyja van... De e perczen szeme Andréera esett, ki a szilajon kaczagó Rodakovszkyval járta az utolsó tour-de-main-t, mielőtt párjához visszatért volna.

Amint a főhadnagy átölelte derekát, amint az a nyugodt, okos leány hozzásimult és ránézett, abból még egy Szentinczeynél romantikusabb ember is sokat láthatott volna. Egyszerre tisztán állt előtte minden. Hidegen, nézett a tovaperdülő Rodakovszky után... Mint valami rabló után,

ki betört nála s elrabolva kincsét, tovább állott. Livió épp hangosan nevetett: visszaálltak helyükre Schoenhoffnéval.

- „Colonne!” ordítá rekedten a leolvadt hajzatu Gáldy Tomi.

„Nagysád” susogá lázasan szegény Szentinczey. Andrée csöndesen vette le rajongó tekintetét Livióról s fordítá Dari felé. Mosolygott.

- Nagysád, - maga szerelmes...

- Igen, - mondá Andrée egyszerűen s tovább mosolygott. Mélyen a szemébe nézett tánczosának. A szegény fiu szemei olyan őszinte kékek voltak. - És maga Szentinczey, - folytatá halkán, - maga ugy-e jó barátom?

- Az vagyok, - mondá Szentinczey keserűen - ha már más nem lehetek.

- Mindig az marad?

- Mindig az maradok...

Oly szép kotillon-figurák következtek, hogy mindenki elámult a Gáldi Tomi zsenialitásán. Egyebek közt két hölgyet keresett, Schoenhoffnét és Andréét s a kör közepére vezette őket. Aztán bekötötte a szemét Rodakovszkynak s a mama s a leány elé vezette, válaszszon... A huszártisztek tapsoltak. Lát a gazember - morgá Bonbon a Linka fülébe. Livió összefonta karjait s töprengni látszék. „Lát!” - sipítá a szőke kadet-princz, ki Pándy Olgával tánczolt. Balról Andrée állt, jobbról Schoenhoffné; Rodakovszky egyszerre csöndesen jobb felé fordult s kinyújtott kereső kezével megragadta a szép Melanie karját, átkarolta derekát s egy viharos keringő tourra vitte. Szegény leány! - gondolá magában, mikor visszapillantva látta, hogy Andrée elhagyatottan, szomoruan áll egyedül a terem közepén. Szentinczey hirtelen előlépett s egy tourra kérte az elgondolkozott leányt.

Livió örült rohamban vitte magával a szép asszonyt.

- Nos, nem felel? - susogá lihegve Rodakovszky.

- Mit mondjak, fuldoklott Schoenhoffné, - hogy engem választott most? Hisz az csak véletlen... különben is maga egy tapintatlan... ember, mért nem választotta a leányomat?

- Angyal... - susogá Rodakovszky, alig hallhatóan, - mert magát akartam - - érti? magát akarom s amit akarok az teljesedni szokott...

Merően néztek egymásra, oly szenvedélyesen, hogy szinte gyűlölettel, mint két ellenség. És csak forogtak tovább. Végre is Schoenhoffné sütötte le a szemét.

- Nos szép asszony? - sugá hetykén.

Schoenhoffné lopva pillantott fel rá, de rögtön ismét lesütötte a szemét. A huszár örülten szorította magához.

- Ah... - susogá a szép Melanie. Elég - elég a tánczból, elszédülök.

Livió szokott bravuros toppantásával állott meg.

- Köszönöm, méltóságos asszonyom, kiáltá hangosan.

*

Rodakovszky bement a kártyaszobába és többet ki se jött a tánczterembe. Szórakozottan ödöngött egyik asztaltól a másikhoz. Házassági tervére már nem is gondolt, csak uzsorásaira, s ez elkészerítette. Végre daczosan ült le ahoz az asztalhoz, melynél a szurkoló bakaezredes és az a kopasz vörös ur kártyáztak. És csodálatos szerencséivel játszott: igen nagy összegeket nyert. S mentől többet nyert, annál tisztábban látta maga előtt a dolgot, hogy mégis bolond lett

volna, ha eladja magát, mégis csak okos ember volt ő, - hadd jöjjenek az uzsorások, a föld alá fognak sülyedni szégyenletükben, ha meglátják, hogy lefözi őket és - fizet... és csak kártyázott és nyert tovább.

A bálterem nehéz levegőjében a lányok már elálmosodtak, ellenben a fiatal emberek, vidéki szokás szerint, a cigány mellé ültek, ittak, kurjongattak s végül a dicsőség koronájaként egyenként áztak el, igaz hősökként. Schoenhoffné, ki egyéb udvarló hiján, a kis kadétprincz-czel próbált kurizáltatni magának, csakhamar szánját kérte, mert látta, hogy ez a tacsó minden számításán felül ostoba s csak a sarkantyú-pengetéshez s a röhögéshez ért.

- Nem, - gondolá, - csakugyan borzasztó ostoba, még egy hercegnek is buta...

Andrée fáradtan dült anyja mellé a szánba. Az ablakokon zuzmaravirágok nyitak ki, melyek tropikus formájú, pálmászerű leveleikkel mesésen csillogtak. A zordan szép téli világ, zsebhasító gyorsasággal iramlott tova mellettük. A leány, kiben a bál különös eseményei még mindig szédítő rohanással örvénylettek, a fáradtságtól valami mámoros éber álomba merült. Mennyi minden történt vele ezen az estén! Andrée, ki okos leány létére, szeretett tisztán látni, most az egyszer sehogyse tudta az eseményeket mérlegelni. Mi is történt hát voltaképp vele? Mi a jelenlegi végpontja zavaros érzelmeinek: a boldogsága-e vagy a boldogtalanság? S újra egyenként részletezte, mérlegelte a történeteket... Mint egy kétségbeesett pénztáros, a ki hibát sejt számításaiban futotta át újból meg újból érzelmei homályos tételeit, hogy tisztázza maga előtt lelke képét... Mind hiába, gondolatainak csak egy refrainje volt szerette: Rodakovszkyt öröklően szerette, de nem mától, hanem öröktől fogva.

Behunyta a szemét s még mélyebben dült a szán párnái közé. Eszébe jutott, mily boldogtalan volt, mikor Rodakovszkyt anyjával látta táncolni s aztán hirtelen, mint egy futó árny suhant át elméjén egy gondolat. Elpirult a gondolatra, - szégyenkezett, - nem, lelkében bocsánatot kért anyjától... Egyszerre oly boldognak érezte magát: látta Rodakovszkyt, mint jön felé, érezte hogy öleli át derekát s viszi a táncba. Ez túl sok volt neki a boldogságból, a valóság félbe maradt tudatával aludt el s álmodta boldogságát tovább. A Rodakovszky karján lebegett egy szédületes tourban, de a táncsterem mintha kiszélesedett volna, mintha az élet virágos mezeje lett volna belőle, melyen ők édes boldogsággal szálltak át. És Rodakovszky nem nézett másra, csak rá: nem mosolygott másra csak rá... nem volt senki körülöttük, mintha egyedül ők lettek volna boldogok e világon. Lényeik egymásba olvadtak... egyszerre azonban mintha elbotlottak volna - Andrée úgy érezte, hogy feneketlen mélységbe zuhannak...

Felébredt. A szán oldalt dülve hevert egy árokban; tengelye eltört s a kocsis épp káromkodva igyekezett az egyik lovat talpra állítani. Uglátszik Schoenhoffné is elaludt volt, mert álmos szórakozottsággal nézett széjjel. Aztán mint erélyes természetű asszony, egyszerre átlátta a helyzetet s dühbe jött.

- Elcsapom ezt a Jánost, - már csakugyan egészen vak... Andrée - hamar szállj ki. Ha mi ketten bentmaradunk, sohase kerül ki a szán az árokból. - Kinyitotta az ajtót. - Milyen mély a hó itt...

És Schoenhoffné most már csakugyan dühbe jött. A tengely el volt törve s az a másik ló, a nyerges, ahogy se akart felkelni. Összeszidta a kocsist kegyetlenül, mintha csak egy huszárkapitánytól tanulta volna.

- Most jöjjön ide, János, s emeljen át minket az utra.

A szegény boldogtalan János, ki különben holtrészeg volt, odatipegett s vörös arcát odadugta a szánajtóhoz. Először Andréet emelte át az utra, aztán Melanieért ment.

De aztán egyre furcsább lett a helyzet. A kocsis, eredménytelenül nógatta felkelésre a nyergest s végre is kétségbeesett arccal jött jelenteni, hogy hiába minden erőlködés.

- Beszaladok a csabi pusztára, két fertály óra múlva itt vagyok az ispán kocsijával, - mondá teljesen kijózanodva.

A nők egyedül maradtak a fagyos uton, a metsző hidegben. A szánba nem mertek visszaülni, mert féltek, hogy minden perczen felfordul, Schoenhoffné szót se szólt, csak összeszorította ajkait. Nagyon fázott, mert bundáját minden ellenkezése daczára a didergő Andrée nyakába tette s ő maga könnyü báli belépőjében állott ott. Szerencse, hogy a kocsis lábaik alá pokróczott terített. Schoenhoffné minden perczen igazított valamit Andréen: nem fázol szegény Andrjusa? Nagyon szerette a leányát s miután minden tekintetben erősebbnek érezte magát nála, természetesnek találta, hogy ő védje meg leányát s ne leánya gondoskodjék ő róla. Gyönyörű, világos téli éjszaka volt, az égbolton ragyogtak a csillagok, körülöttük minden néma, - a két nő egyedül állott a nagy hősivatag közepén. Andrée, ki elfáradt, egészen elzsibbadt a sok didergésben, végre ismét behunyta a szemét: Rodakovszkyra gondolt.

Egyszerre hátuk mögött csilingelés, egyre erősbödő csilingelés hallatszott. És mielőtt még egyet gondolhattak volna, két szán siklott el mellettük, majd elgázolva őket. Haho! kiáltá egy hang szilajon. Rodakovszky volt, meg Radern Gida: haza felé menet versenyeztek. Kicsiny, hattyuformájú szánban ült mindakettő, a milyenben legfeljebb csak két ember fér el. Se kocsis, se inas nem volt velük; - nagy hurrah-val állították meg szánjaikat s kiugrálva, a hölgyekhez futottak. Pár pillanat múlva tudtak mindent s mindketten egész fesztelenül káromkodtak s szidták a kocist.

- Hát most csak nem fognak itt ebben a hidegben arra a részeg fráterre várni, - mondá végül Rodakovszky, keringő lépésben dideregve a fagyon. Radern Gida helyeslőleg intett s közben cigarettája tüzésénél melengette kezét. - Hagyják itt a tört szánt, - folytatá Livio, - a kocsis majd meglesi s üljenek be a mi szánkáinkba. Hisz megfagynak...

Schoenhoffhé már csakugyan nagyon fázott. Radern Gidára pillantott, erre a rossz száju emberre, ki most oly ravaszul mosolygott. Elhatározta, hogy ő semmi esetre se ül Rodakovszkyval egy szánba.

- Jó, köszönjük, - mondá még mindig Gidára nézve s elmosolyodott. - Maga Radern engem visz, Rodakovszky pedig Andréet.

Livió hirtelen megfordult s a szép asszonyra bámult, mintha azt akarta volna mondani neki, hogy: „Megbolondult?”

De hát mit volt mit tenni. Livió dühösen dobta el cigarettáját. Ő is fázott kissé és abban a szűk szánban szeretett volna egy szép asszony mellett felmelegedni. S most ezt a leányt kell vinnie, hisz szép és bájos is, de mikor minden leány - hideg, s ő most fázik!... Rodakovszky-nak megvoltak a maga külön nézetei az asszonyok s a leányok felől. Igen nagy volt odább a hó s így a huszárok a Schoenhoffné engedelmeivel ölbe kapták őket s úgy vitték a szánokig.

Andrée kimerültségében pillanatra csakugyan azt hitte, hogy tovább álmodik a valóságban s ismét behunyta a szemét, mikor egyszerre a Schoenhoffné rendelkezése szerint, Livió ölébe kapta s óvatosan lépkedve, a nagy hóban, a szánhoz vitte őt. Andrée nem nyitotta ki szemét, de érezte, hogy Rodakovszky viszi karjaiban: és szívét egyszerre a tökéletes boldogságnak kimondhatlanul édes érzete önté el. A huszár sarkantyuja finoman, ezüstösen csengett menetközben. Andrée csak hallgatta s a világért se nyitotta volna ki a szemét. - „Leszek e még oly boldog valaha, mint e perczen?” - gondola. Homloka valami érdes hideg tárgyhoz ért, igen ez a Livió sipkájának a zsinórja. Mintegy ösztönszerűleg engedte lehanyatlani fejét. Szegény leány, nem tudta, nem birta tovább, egy zökkenőhöz érve, hogy ki ne essék a Livió karjaiból, átölelte nyakát s egy pillanatra, - de nem, tán nem is tette... magához szorította azt az ördöngös fejet. Csak szemét nem merte kinyitni, úgy érezte, hogy ha kinyitná, meghalna szégyenletében...

„Leszek-e még ily boldog valaha ez életben?” gondoló magában csodálatos nyugalommal. - Hátha még boldogabb is?...

Livió, ki még mindig dühös volt Schoenhoffnéra, felveté fejét.

- Szegény kicsike - gondoló magában. - mert az igazi nőhódító finom érzékével, megsejtette a leánynak minden gondolatát, - hogy szeret!... - S hirtelen félrekapva arcát, a leány tehetetlenül nyitva felelt ajkaira tapasztá száját.

Andrée szeme még mindig be volt hunyva Rodakovszky betette a kis fehér szánba s nagy gonddal pakolta be takarójába.

- Hohó! Czeccilia. - Ho-hó! Carola! - csitítá munkája közben Livió a Dodó főhadnagytól épp a minapában vett két tüzes lovat. Aztán, mikor a két csilingelő paripa, melyek már szinte két lábon álltak, egy eszeveszett lanszáddal elindult, ő maga is beleszökött a szánba s Andrééhez simulva, melléje ült. Livió egyike volt a legjobb kocsisoknak s a két lovat bal kézzel is jól el tudta hajtani, jobbával a babává pólyázott leányt fogta át, hogy ki ne essék. S aztán kezdett neki csacsogva mesélni, mint a hogy az ember a jó kis babának beszél...

Radern Gida, a kaczagó Schoenhoffnéval már vagy harmincz lépésnyire előttük járt. A szép Melanie olykor hátrahajolt s Rodakovszkyra mosolygott.

- Nem fázol Andrée? kiáltá.

Andrée nem tudott volna felelni.

Helyette Livió válaszolt nevetve: - Nincs semmi baj, ugy-e Andrée nagysám? - S a lovak közé csapott.

Rodakovszky szilaj, jó kedvében volt. Sokat nyert az éjjel és sok konyakot ivott, ilyenkor aztán minden bánatot feledett. Már azt se bánta, hogy nem Schoenhoffné ül mellette: - csuhaj! - gondoló, - minden asszony egyforma, s ez a kis angyal, ez az Andrée, oly kedves, oly aranyos... S mire való egy szép nő, ha az ember mellette ül? Természetesen arra, hogy az ember átölelje. És Livió szeliden szoritotta magához Andréét.

Aztán mesélt neki kedvesen, össze-vissza mindenfélét, mert Livió tudott nagyon kedves lenni, ha akart...

- Csecse baba, hogy van? Aludjék, mindjárt elringatom, szép baba...

S mámorosan egy nótát kezdett dudolni neki a széleseben repülő szánban, - azt a nótát, mely most mindig a fejében járt, - azt a nótát, melyet az ő Lolája énekelt, a szilveszteri „nagy csatában”...

Andrée csak hallgatta, - úgy gondolta, hogy egészen a Rodakovszkyé, az övé. Karját dereka körül érezte... Már az sem jutott eszébe többet, hogy vajjon lesz-e még ez életben oly boldog valaha? Nem gondolt semmire: boldog szerelme minden gondolatot elölt benne.

- Mily szép ez a leány! - gondoló Livió s egész elmerülve szépségében, valóságos művész gyönyörűséggel csókolta meg behunyt szemeit, ajkait, homlokát. Szegény Andrée, s ő mire gondolt ezalatt? Semmire: mint a halott, úgy feküdt a szánban. Tán legjobban szeretett is volna meghalni...

„Czeccilia” és „Carola” vadul tajtékozva, robogtak a fagyos havon. S a szán repült... Livió meg volt elégedve: - remek két ló - gondoló magában, - az a hunczut Dodó még se csapott be velük. - A szállingózó tajték habos rongyai olykor arczába csaptak.

- Hurrah! - kiáltá s eleresztve a leányt, két kézre fogta a gyeplőt.

Szörnyen szeretett hajtani.

Mikor a főhadnagy elhuzta kezét dereka megül, s helyébe hideg szél csapott a csikos takarók közé, Andrée maga se tudta, mért, de összerázkódott. Ébredő gondolatai fagyosan szorongatták lelkét...

- S ha most nem szeret, - gondolá akkor meghalok...

A szánok csilingelve, csengve - bongva robogtak el a templom előtt, melynek Rákóczy harangja akkor kondult meg hat órára. Aztán befordultak a Schoenhoffék nagy rácsos kapuján. Andrée a sok bucsuszó közepette csak fekve maradt a szánban. - Akkor meghalok... - gondolá egyre s még se nyitotta ki a szemét. A herkulesi termetű vén inas, mint valami pólyababát kapta karjába s szaladt fel vele a lépcsőn...

Mikor szobájában volt s még mindig felöltözve hevert rózsaszín bál ruhájában ágyán: akkor végre kinyitotta a szemét s merően bámult maga elé a gyertya lobogó lángjába.

- Ha most nem szeret, - ismétlé szinte hangosan, - akkor meghalok...

Messziről, a tulsó utcából, mint valami gyerekjáték pléhcsengetyüinek csilingelése hallatszott be a hazarobogó huszártisztek szánkáinak csengő szava.

*

Livió szilajon vágtatott be udvarára. Kiugrott a szánból s miután bececse zsebéből kivette kulcsát, nagyot huzott belőle s „Carolát” összeölelte: lábujjhegyen lopódzott be hálószobájába. Legénye a folyosón meztláb jött elébe.

- Alszik? - kérdé halkán.

- Nem alszik, főhadnagy ur, - mondá a legény - egész éjszaka sirt s várta a főhadnagy urat...

Rodakovszky homloka ránczba szökött s mint valami vásott gyerek a tanító szobájába, úgy osont be a hálóba. Az asztalnál egy nádszéken félig levetkezve ült Lola és sirt. Pár nap óta ismét a századnál volt. Könnyei nehezen, daczosan peregtek le szemeiből. Haja össze volt kuszálva, tépve - s előtte az asztalon egy szál gyertya mellett két konyakos üveg állott, az egyik egész üresen, a másik csak félig. Livió végtelen gyöngéden, de határozottan félve, közeledett a megszelidíthetlen tigrishez. Megölelte s megcsókolta. Lola csak tovább sirt, kezeiben görcsösen szorongatott valamit: azt a nehéz, nagy tula-dohányszelenczét, melyet Rodakovszky nemrégiben vesztett fogadáskép kapott Schoenhoffnétól.

- Lola, édesem...

Ekkor azonban felugrott a démoni leány. Torkon ragadta Liviót, hanyatlökte a falhoz s mikor jó távolra volt tőle, teljes erővel lóditotta hozzá a nehéz dohány-szelenczét.

- Nyomorult gazember! - susogá. - Este óta várok rád... - Nyelve nehezen járt, mert kissé ittas lehetett. Gyönyörű volt így mérhetetlen haragjában. - Agyoniszom magamat bubánatomban... miattad...

Livió, kit az ütés halántékán talált, megtántorodott s estében még egyszer beütötte valahova a fejét. Majd elájult s bár mozogni tudott volna, tanácsosabbnak tartotta nyugton maradni, mert újabb ütest várt. Halántékán kisercent a vér...

Mikor ezt Lola meglátta, egyszerre hozzáfutott s hevesen zokogva csókolta össze. - Péter! Péter! - kiáltá. A legény már gondolhatta, hogy mi történt, mert egy nagy mosdó-tállal jött be.

- Édes angyalom, - motyogá Lola, lecsókolva szeretője halántékáról a vért s úgy hizelegve neki, mint valami gyönyörű fekete macska. Édes angyalom... szeretsz?

- Szeretlek, - susogá Livió egy sóhajjal, csak téged szeretlek... De már nagyon fáradt volt s a halántékütés tényleg elkábitotta: nemsokára ott a földön elaludt. Lola és Forintos Péter, a legény, így emelték be az ágyba.

IV.

Szentinczey a következő hetekben gyakran eljárt Schoenhoffékhoz. És miután a leány maga bevallotta neki, hogy Livióba szerelmes, - szegény Dari, valóban maga se tudta, hogy miért jár ő oda. Donhofen Nikivel, Dodó főhadnaggyal volt egy kvártélyon: e két különböző természetű ember csodálatosan megbarátkozott. Dodónak, ki aféle analitikus emberbarát és Don Juan volt, roppant tetszett ennek a huszonegyéves hadnagynak a komoly regényessége. Dodó különben most mint híres lovas, ekvitáció kommandáns volt, de nem lakott bent a városban, hanem minden reggel galoppban robogott be a fedett lovarda kapuja elé s a lovaglás végével ugyanolyan tempóban vágatott ismét vissza falujába. És teljesen visszavonult életet folytatott, - csak minden kedden és szombaton este hétkor siklott egy uri szán a Khinézer Salamon-féle földszintes ház elé, melyben Dodó és Szentinczey laktak. A szánból rendszeren egy fekete bundás, sűrűn lefátyolozott nő szállott ki; - a századtól azonban senki se tudta, hogy ki lehet. Némelyek azt sejtették, hogy az ezredes felesége...

Szegény Dari, mikor úgy leszállt a Schoenhoffék udvarán lováról, gyakran búsan mosolyodott el:

- Számár vagyok, hogy ide jövök? Ugy-e Dodo? - Együtt mentek fel a lépcsőn. Dodó szép sápadt arcán baráti, türelmes mosoly játszott:

- Igen, számár vagy. S az olyan fajta szerelem, mint a tied, a legszerencsétlenebb. Az ilyen rajongó természeteket valóságos gyönyörrel csalják meg a feleségeik, sohase szerelmesek beléjük, legfeljebb sajnálják őket. És a mi a fő, a tefajtdbeli Wertherek soha, de sohase tudnak meg semmit... No, az igaz, ebből az egy szempontból téged is „boldognak” nevezlek ki, ha ép akarod...

S a téli napok csak csendesen teltek el. Andrée még három bálban volt: a főispán bálján, melyre, miután félig-meddig hivatalos színezete volt, nemcsak az ezredes, hanem a brigadiros, sőt a corps-kommandáns is elment, az öreg ur pedig ravasz rókaszemébe egy új, aranszegélyes monoklit csiptetett s öt betanult hivatalos beszéde közül a másodikat mondotta el, - aztán a Szoborházyék bálján Szoborházán, melynek egészen arisztokratikus színe volt s melynél az asztalfőre egy állandóan tartalékban tartott siket és félszemére vak, vén csillag-keresztes dámát rántották elő bálványul a köznemes gentrynek, - s végül a Pándyék bálján Magyar-Südön, mely viszont egy egészen kedélyes gentrybál volt s igen jól sikerült volna, ha nem végződik némileg botránnyal: Dabos Gabi ugyanis igen berugott s mikor az angol társalkodóné hölgy-választás alkalmával tánczra kérte, - cifra nyelvezettel utasította vissza, mondván, hogy ő „az istennek se tánczol egy gubernánttal.” Ebből nagy hajsza, szóváltás lett, mivel némelyek Gabinak adtak igazat, - a vége pedig az lőn, hogy Dabos Gabi, miután egy egész csokoládés tortát sajátkezüleg megevett volna, - megsokalta a dolgot s beletörülve csokoládés tenyerét a Pándyné legszebb selyem függönyébe, néhány elvtársával tüntetőleg elhagyta a termet. Még utoljára ki is öltötte a nyelvét az ájuldozó társalkodónéra...

Rodakovszky egyik bálra se ment el. Andrée várta, - várta... szegény leány úgy várta! Az első báli est óta nem ismert magára. Az a régi, helyes lelki egyensúly egészen megzavarodott benne. Ezerszer és még százszor átgondolta azt a boldog éjjelt s gondolatai mindig azzal a homályos, sejtelemmel végződtek, hogy: - Boldogok, nagyon boldogok leszünk, de hátha... - S aztán még egy különös érzése támadt: anyjától, ki iránt sohase volt úgy se nagy bizalommal, - ösztönszerűleg félni kezdett... érezte, hogy anyja mostanában megszűnt anyja lenni: hogy úgy állanak egymással szemben, mint nő, és nő... Hogy? vagy miért? nem tudott, nem mert

magának számot adni róla, részben tán azért, mert nőnél az érzelem gyakran megelőzi a gondolatot, mely utóbbi pedáns ridegségénél fogva esetleg felszínre se kerül nála.

A mint úgy együtt beléptek a báltermekbe, Andrée ösztönszerűleg azon kapta magát rajta, hogy szinte úgy nézett anyjára, mint valami idegenre: ez az én anyám volna? Hisz ez egy másik asszony, egy nagyon szép asszony. A nagy bál óta, hogy Rodakovszkyt nem látták, anya és leány közt valami csudálatos kínos feszültség nőtt ki magát. S a Livió következetes távolléte, mint valami kínos várakozás emésztette mindakettőt. Nem beszéltek róla soha, de jól értették egymást. A második héten, hogy egy csilingelő szán robogott be az udvarra, egyszerre azon vették magukat észre, hogy mindketten egy ablakhoz, az udvari nagy erkélyablakhoz futnak. S mikor aztán látták, hogy a szánból a kövér Bonbon mászik ki - egymásra néztek, meglepetve, rosszkedvűen, tán daczczal s szó nélkül osontak szobáikba, mint a kik valami csinyen kapták rajta egymást. S odalent Bonbon mérgesen káromkodta el magát:

- Még ilyen nagy hóban sincsenek itthon...

És Rodakovszky csak következetesen nem mutatkozott. Radern Gida azt mesélte, hogy beteg, Esty Pista a „Skiz” meg, hogy elutazott... Ki tudja mi volt igaz a dologban? Schoenhoffné, ki tul volt már a szerelem korán, s kinek egyáltalában mindig több érzéke volt a multság, mint az érzelmvilág iránt, - határozottan unatkozott. Az ő korában az imádó hiánya már nem boldog, reményteljes várakozás, hanem inkább boszuság volt - neki már folytonosan bizonyítékokra volt szüksége, hogy még mindig oly szép, mint régen, hogy még nem öregedett meg... S hiuság dolgában nincs kegyetlenebb, kiméletlenebb az asszonynál.

Mikor annál az első báli négyes-históriánál a szép Melanie a leányára nézett, csak annyit gondolt, hogy - ejha, valaki az utamba került? S ez épp a leányom? - De azért szerette a leányát s pedig nagyon; szerette a nagy temperamentumoknak azzal az érzéki fajszeretetével, melyet az ember különben csak az állatoknál lát. Rodakovszky távollétének negyedik hetében, mikor anya és leánya a várakozás kimerültségében már három napja szót se szóltak egymáshoz, Andrée egyszerre beteg lett. Mi baja volt? Valószínűleg semmi. Egy közönséges gyakorló orvos, ha odahívták volna, vérszegénységet s az isten tudja mit konstatált s vas-pilulákat adott volna neki... Andréének csak az volt a baja, hogy teljesen kifáradt.

És mikor a szobaleány a reggelinél azt jelentette Schoenhoffnének, hogy a „kisasszony egész nap fekvé marad”, hogy futott, milyen aggódva szaladt a szép Melanie a leánya szobájába! Ott maradt egész nap és éjjel... Schoenhoffné okos nő létére ősz eredeti szabatosággal formulázta magának gondolatait: - ime, ha Rodakovszky szerelmes a leányomba, most ellensége-met, vetélytársamat gyógyítom... De hát mikor a leányom s nem tehetek róla, hogy szeretem!... - S oda borult lázasan alvó leányára s hevesen megcsókolta. Andrée felriadt álmából s egy hónap óta napról-napra, perczről-perczre visszatérő gondolatába botolván, izgatottan kérde: - Ki jött?...

- Senki, - mondá Schoenhoffné, elnézve kedvetlenül. Én vagyok itt, aludjál. Aztán felkelt és kiment.

S Andréében a keserves hónap tapasztalataival csodálatosan nőtt az éleslátás. Amit a báli éjjelen irtózva tiltott el magától, az a gyanu, most lassankint mint egy mérges növény virágzott ki benne. Egy hétig kételkedve sirt, hát csakugyan lehetséges ilyesmi? Lassankint aztán beletörődött, elfogadta azt a tételt, hogy lehetséges, hogy egy férfi az anyának s a leányának egyszerre udvaroljon. Borzasztó... De micsoda érzelm-kopás árán lett ilyen kételkedővé! Lelkének üde himporát, mintha egy durva kéz törölte volna le. S azért mégis voltak olyan napjai, mikor azt hitte, hogy mindez okoskodásaiból semmi se igaz. A Szoborházy-bál napján annyira visszatért beteg lelkének egyensulya, hogy szeretettel csókolta meg anyját. Este aztán egy borzasztó gyanu fagyasztotta meg lelkét. A nagy bálteremben ült, a fedett

üveges narancsházba vezető kis folyosó mellett. Egyszerre susogást hall a háta megett, hátra pillant: egy pálmacsoport mögött anyját látja meg, - valakivel beszélt. Egyszerre a valaki előbbre jön, a bálí fény egy felhajtott galléru katonaköpenyre esik... Rodakovszky volt. Tehát nem jött el ugyan a bála, de azért a narancsházban mégis légyottja volt anyjával - nem, *Schoenhoffnéval*, amint a szegény leány gondolatát kijavította... Valaki odatoppant és tánczra kérte. Eszeveszett tourban száguldtak.

- Mily remekül tánczol, - susogá fülébe tánczosa; Andrée ránézett: Szentinczey volt.

- Vége hát mindennek... - gondolá. - Vezessen ki kérem az öltözőbe... - Ott leült és sirt.

Mikor lemosva könyeit, ismét a terembe ment, akkor siklott be anyja is a narancsházból: kipirulva, diadalmasan... Egymásra pillantottak: Schoenhoffné azonban szüntelen elnézett. Hadüzenet volt e pillantás, Andréében egy új elem kerekedett felül. „Egy ügyes, tapasztalt asszony” (iszonyodott, mikor gondolataiban így írta le anyját) akarja elrabolni tőle azt, a kit szeret; jól van, küzdjenek, ő küzdeni fog mindvégig, bár érezte, hogy mindhiába... de hát legalább nem adja oda a győzelmet könnyen. És - ekkor összeszorított ajakkal nézett fel - hátha sikerül szerelmét megvédeni? Én Istenem, hát nem érdemelne ő meg egy igaz szerelmet?... Szemei könnybe lábadtak. Dari állt mellette.

- Jőjjön Szentinczey, járkaljunk egy kicsit...

S kimentek a kis folyosóra a narancsház felé. Egyedül nem mert volna oda menni. Mikor ahhoz a pálmacsoporthoz értek, mely mögött anyja s Livió állottak, Andrée azt hitte: elájul... Az egyik nagy virágcserep szélén még most is egy cigaretta füstölgött. Önkéntelenül idegesen kapott utána, de megégette ujját. - A cigaretta leesett a földre: Szentinczey ráhagott.

- A Rodakovszky cigarettája, - mondá Andrée önkénytelenül hangosan, szivdobogva.

- A Rodakovszkyé? - mosolygott Dari. - Hogy tudja? Hisz nincs is itt a bálban...

- Menjünk vissza, kezdik a négyest, - susogá Andrée lihegve, - fussunk végig a folyosón: ki lesz ott hamarabb?...

A négyes alatt mindenki észrevette, hogy mily hatalmas jókedve van a Schoenhoff kis-asszonynak. Szemei ragyogtak: mindenki Szentinczeyben sejtette az udvarlót... Szegény Andrée valóságos hősiességgel erőszakolta magára a küzdelmi vágyat, a boszút, - mind oly érzéseket, melyek annyira idegenek voltak szelid lelkének!

S a következő napokban egészen kivetközött eredeti egyéniségéből. Nem tudott egy helyen ülni, járt-kelt a házban; meg akarta lesni, ellenőrizni akarta „Schoenhoffné”, a mint most már gondolatban anyját hívta. Csak olykor kerekedett felül benne régi természete s ilyenkor aztán ablaka mellé rogyott nagy székébe és sirt... S minő furfangos tudott lenni! Alapjában véve minden nő ravasz és ügyes; e lappangó tulajdonok most mind felbukkantak ennek az elkeseredett leánynak a lelke mélyéről. Napközben minden ok nélkül benyitott anyja szobájába. Schoenhoffné eleinte csodálkozott, aztán gyanakodott s végül elismerőleg mosolygott, mintha azt akarta volna mondani: „jól van, leányom, gratulálok, jól csinálod a dolgot, büszke vagyok rád... csak hogy én még ügyesebb leszek...”

Érzelmek csodálatosan hullámozgottak a szegény Andrée lelkében. Volt idő, mikor teljességgel nem bízott Livióban, most egyszerre, hogy anyja ellenében állást foglalt, gondolatban Rodakovszkyt is mintegy a maga pártjára ragadta.

És emellett a főhadnagyról semmi hír se hallatszott. Persze a fiuk, kik Liviót jobban ismerték, sejtettek mindent. Livió ama bizonyos halántékűtés folytán csakugyan egyideig beteg volt, de aztán ismét összeveszett Lolával, minek az eredménye az lett, hogy a démoni leány egyszerűen ott hagyta őt: elutazott. Livió pedig, kinek hódításokhoz szokott, elkényeztetett lelkét

valósággal rabjává tette ez a tigristermészetű, bűnös leány - utána ment. S most az Isten tudja, hol voltak.

Szentinczey és Dodo a még mindig havas márcziusi estéken gyakran felmentek Schoenhoffékhoz. Dari többnyire Andrée mellé ült a kis boudoirba. Dodo pedig a szép Melanievel a nagy szalonban, a kandalló előtt beszélgetett. Szentinczey s a leány közt soha sem jött szóba a Livió neve, egyáltalában keveset beszéltek; Dari egy alacsony puffon ülve cigarettázott, Andrée pedig órákhosszat bámult ki az ablakon át a téli világba. Oly szép volt a táj, csak nagyon szomorú; olykor megszakadtak ugyan az égen a hóviharral terhes fellegek s a rózsaszínű fiatal nap pár perczig tüzesen szórta sugarait a vidékre, de aztán ismét beborult minden... Hát sose tavaszodik ki már? - tünődék Andrée s pillanatra mintha a maga lelkét látta volna a havas tájban, melyre oly sötét szürke ég borult. - Egy kis napsugárt adj, Istenem - egy kis napsugárt, aminél lelkem felmelegedjék... Sose lesz már tavasz?... - ismétlé aztán magában szinte kétségbeesve. - Rendkívül hosszú s erős volt a tél.

Közben Andrée olykor Szentinczeyre pillantott, ki vallásos szerelmével, mintegy lovagkorbeli apród hallgatott mellette. - Szegény ember, - gondolá magában a leány, - nagyon szeret... de hát mit tehetek én róla? - És bár sose beszéltek ugyszólván egymással, mégis gondolataik mintegy karonfogva jártak. Ugy tűnt fel előtte Dari, mint egy jó, hü kutya. Néha aztán, ha szerelmének emésztő aggodalmaiban mintegy kifáradt, s ennél fogva egy perczre nagyobb érzéke támadt az odaadó hűség érzelme iránt: hirtelen Szentinczeyhez fordult, megfogta a kezét s őszintén, mélyen a szemébe nézve, meleg szavakban tört ki:

- Ugy-e maga jó barátom, szeret engem, s ha kell, nem hagy el...

Ismét havazni kezdett; tán ebben adja ki majd a tél utolsó mérgét. Andréének eszébe jutott, mikor még nemrégiben itt az erkélyen Linkával a szerelemről beszéltek... Mily messze voltak azok a boldog idők! És mennyire igaza volt Linkának, hogy ő boldogabb lesz, mint Andrée! Mily boldogok azok, a kiknek nincs teli szívük, a kik tudnak parancsolni neki! De azok aztán nem is tudnak igazán szeretni... Oh hát, mért van az, hogy annyi embernél balzsam s csak épp ő nála méreg, borzasztó méreg a szerelem?

Bent a nagy szalonban Schoenhoffné egy alacsony angol karosszékbe temetkezve, halkan beszélgetett Dodó főhadnaggyal. Ugy mint leánya a fagyos télbe, mélyen nézett ő bele a kandalló tűzének méhébe s az öles hasábokon nyargaló lángokba igyekezett belefojtani vérenek, gondolatainak csapongásait.

A szökkenő, kigyódzó lángokban a Livió szemeit látta, a mint azon a báli éjjelen az utolsó tourt vele tánczolta. Behunyta a szemét s elpirult. Egyszerre ismét forogni kezdett fejében a mámoros táncz emléke.

A főhadnagy is elhallgatott; ez a csend oly jól esett Melanienak. „S amit én akarok, az meg szokott történni”, mintegy a Dodó utolsó szavaival hallotta e szavakat a Rodakovszky hangján s ismét érezte, mint vergődik karjaiban. Szája félig kinyílt, gyorsan lélegzett s cigarettájá, melyet kezében tartott, leesett a földre... félig ki merészelte nyitni szemeit, a kis résen át a kandalló lángnyelvei mintha a Livió tüzes karjai lettek volna, harapództak feléje... Remegő térdeivel önkénytelenül - visszatartatlanul közelebb huzódott, tolt a magát előre, szinte a lángkarok ölelésébe. Dodó, ki időközben egy pohár chartreuse-t ivott meg, elmosolyodott, Schoenhoffné pedig egyre jobban éldelgett a kandallónál kiáradó hévben, már egész kinossá vált testének a nagy forróság, de mikor e kín oly jól esett neki... Egyszerre úgy érezte, hogy a vére ég...

Pedig nem a vére volt, hanem a ruhája széle tényleg lángot fogott. Dodo felugrott s a nagy, üvegkancsóval leöntötte a szép asszony lábait. Csak ruhájának legalsó fodra perzselődött meg.

Schoenhoffné most ocsudott fel mámorából.

- Mily hőség van ide bent... - mormogá.

Dodó mosolygott.

- Dehogyan van meleg... hanem a kinek oly forró vére van, mint a méltóságos asszonynak, annak nem jó a tüzzel játszani, mert megégeti magát.

Schoenhoffné elgondolkozott.

- Még sose égettem meg magamat, - mondá aztán nyugodtan, némi büszkeséggel.

Szeretett Dodóval beszélgetni. Ez a szép ember, ki után már annyi asszony bomlott, ugyan valami csodálatos véletlen folytán teljességgel nem érdekelte őt, mégis már hiúságból se bánta, ha véle foglalkozik.

Dodó monokliját motolázta finom nőies ujjain.

- Nem gondolja méltóságos asszony, hogy minden nőnek az életében van egy bolond szaka, mikor a szerelem végzetes lehet rá nézve...

Schoenhoffné elgondolkozott. A szerelem veszedelmes is tudna lenni? Erre ő még sose gondolt. Ő idáig mindig csak mulatságnak vette. Hisz, a szerelem oly szép multság! És Schoenhoffné már sokszor volt szerelmes, de mindig okosan s bizonyos higgadsággal. Visszatérő betegség volt az nála: szeretett maga körül udvarlókat látni. S minden szerelméből ép oly üdén, ha nem üdébben került ki, mint a hogy belevetődött, - olyan szerencsés madár volt, a mely bármily tüskön-bokron átrepül is, sose borzolja fel szárnyának tollait és sose töri össze magát. Lelke mélyén volt ugyan egy gondolata: a mérhetetlen vágy az ideál után s néha el is vesztette az egyensúlyt, de okossága, józan esze mindig visszatartotta a bolondságoktól.

Harmincz éves koráig sokat sirt, ha eszébe jutott, hogy az igazít sose fogja hát megtalálni, de azóta, mint okos asszony, megvigasztalódott. Gyakran eszébe jutott ugyan még egyes szenvedélyes perczekben: hátha ez az igazi? de már nem hitt a benső hangnak, - csak elmosolyodott s nyugodtan várta be szeszély-betegségeinek a lefolyását... Mert azt biztosan tudta, hogy a szerelem, a mint jött, úgy el is mulik. Csak néha, ha buskomor volt, sajnálta zokogva, hogy nagy temperamentumát, melyet így pazarolt, nem adta, nem tudta odaadni egészen egy valakinek. Ha ez eszébe jutott, hirtelen, merőn nézett a levegőbe, mintha annak a láthatatlan valakinek a szemét akarta volna megkapni, s felkiáltott: - abból az emberből félisten lett volna!... - Mert leleményes asszony létére, biztos volt a felől, hogy az a valaki, az ő teljes szerelmének vértetében az egész világot meghódította volna.

- Tudja, - mondá egyszerre, mintegy gondolataiba vágva, Dodó szomorúan, - némely ember olyan, hogy szerelmét egyszerre fizeti el egynek egy ezres bankóval, más ember meg olyan, hogy felváltja azt az ezrest s hol százasokban, hol tizesekben, hol forintokban s végül hatosokban fizeti el... de nem egynek... Látta, mi ketten ilyenek vagyunk.

Schoenhoffné ekkor pillanatra dühbe jött, aztán elnevette magát. A főhadnagy oly pompásan adta elő a dolgot, hogy nem lehetett rá haragudni. S Melanie, mint okos asszony, egy szellemes gondolatért nagyon sokat meg tudott bocsátani. S ez az idea szörnyen tetszett neki.

- Mondja csak, édes Donhofen, maga hol tart már, az ötveneseknél, vagy a hatosoknál? -

Dodó elmosolyodott.

- Bizony - magyarázá németül, mert így jobban tudta magát kifejezni - most már nagyon összehuzom magamat és takarékosan élek. Kivált, mióta beláttam, hogy olyanra úgy se akadok, a kinek nagy összeget volna érdemes adni egyszerre. Hisz tudja, veszedelmes dolog is úgy valakinek egyszerre egy ezerest oda adni; hátha megszökik vele?!... S a szerelem

birodalmával nem állunk államjogi viszonyosságban, az a kormány, melynek Ámor uram a királya, nem adja vissza a bűnösöket, *und man ist aufgesessen!*... Hát én bizony számolok a helyzettel és mint gondos, okos ember, jelenleg krajczáros lábon élek...

- Maga szemtelen, - kaczagott Schoenhoffné.

- Bizony, - folytatá Dodo komolyan, - krajczárokból fizetem el amugy is kis tőkém. Ennek a rendszernek az az előnye van, hogy az ember akárkinek juttathat valamit, mert krajczárt még koldusnak is adhatunk. Van ugyan még egy felváltatlan ötvenesem, ezt tartalékban őrzöm, ki tudja mi történik...

- Nos, - mondá tetszelegve Schoenhoffné - hát nekem mennyit adna?

- Krajczárt, krajczárt méltóságos asszonyom. - sugá Dodó szomorúan, - legfeljebb egy hatost.

- Csunya ember... - kiáltá Schoenhoffné, s még sokat nevettek a dolog felett. De aztán a főhadnagy előbbi megjegyzése nyugtalanította.

- Hallja, Donhofen, maga az előbb azt mondta, hogy minden nőnek az életében van egy olyan percze, mikor a szerelem végzetes lehet rá nézve. Nos, jó. De mikorra teszi ezt a pillanatot a nő életében?

Dodó gondolkozott. Aztán élesíteni akarván eszét, kiivott két pohár konyakot.

- Mélyen érző kedélyeknél, kezdé az atillás bölcsész uj cigarettára gyujtva, olyanoknál, kiknél a szerelem, nem hiuság, legveszélyesebbnek tartom a tizenhat-tizennyolc-huszas éveket, - csapongó hui temperamentumoknál, kik aféle komolyabb játéknak veszik a szerelmet, s úgy öltik fel, mint egy-egy uj ruhát, a harminczöt-negyvenes éveket. Miután ugyanis az ilyen nőknél a szerelmi bánat többnyire csak sértett hiusági alapon keletkezik s egy asszony hiuságára csak ezekben az években kezd féltékeny lenni, ennél fogva rá nézve ez a kor...

- Ah... - mormogá Schoenhoffné. Szentinczey és Andrée jelentek meg az ajtóban. Andrée szemei égtek, idegesen tépte kis csipkekendőjét kezében.

- Mama kérem, - mondá, - valaki jött, - Rodakovszky ur...

Sarkantyupengés és kardcsörgés hallatszott. Livió toppant be vigan. Két hétig kereste volt Lolát Pesten, Bécsben, Prágában, Lembergben... és sehol se találta, - csak hallotta itt-ott, hogy jól mulat. - Végre gondolá, - mikor hazatért - elfelejtem hát - kiégetem lelkemből ezt a pokolvart... - És szörnyű jó kedve lett, mert szabadnak érezte magát. Csak esténként voltak „gyalázatos órái”, mikor az a leány eszébe jutott. Ilyenkor maga elébe tette Lola arczképét, abszintot ivott s leveleit olvasgatta... Feledni akart, hát felnézett Schoenhoffékhoz.

Szentinczey kezét csókolt Schoenhoffnének s Andréétől is elbucsuzott. A leány hálásan nézett rá. Azonban Dodo is felkelt.

- Dari én is megyek... Tehát méltóságos asszonyom, hogy befejezzem a dolgot, amint mondtam: a harminczöt-negyvenes évek...

- Andrée, - szólt aztán Schoenhoffné, eredj ki édesem, nézz csak utána, hogy abból a Perloff-féle orosz teából forraljanak... Tudom, Rodakovszky ur azt szereti...

Andrée pillanatra megállt és hol Livióra, hol anyjára pillantott. Aztán hirtelen kiment.

Mikor magukra maradtak, Livió és Schoenhoffné egymásra néztek. Melanie a kandalló magas párkányához támaszkodott s kezeit hátul összekulcsolva, fejét hátra támasztá.

- Régen nem láttam, főhadnagy ur, - mondá halkan. - Arcza egészen kipirult. Bordeaux-vörös ruhájára a kandalló vérvörös lángfoltokat vetett.

Livió szilajon huzta ki magát atillájában. Hátrapillantott és aztán látva, hogy Andrée még mindig nem jött be, hirtelen az asszonyhoz lépett s hevesen átölelte. Schoenhoffné félreugrott, de belebotolván egy kis zsámolyba, majd elesett. Szerencsére Livió megkapta...

- Ne-ne, az istenért hagyjon el, ereszsen el, - susogá.

Rodakovszky felnevetett. Oh, csak láthatna most Lola - gondola magában, hogy kaparná ki ennek az asszonynak a szeméit!

Livió zajt hallott: eleresztette Schoenhoffnét s az ablakhoz sétált. Andrée bejött s szó nélkül ült le egy karosszékbe. Kissé didergett.

- Még mindig hideg van, - monda Schoenhoffné. Fázol, ugy-e édes Andrjusám. - Mint párbaj után a legyőzött ellenfélhez, úgy ment oda leányához és megsimogatta az arcát. - Szegény leányom...

Rodakovszky odajött az anyához s a leányához. Gyönyörködve nézte őket. Szegény leány - gondola magában, hogy szeret... S végtelen gyöngéden nézett rá. Andrée felpillantott, a szép Melanie még mindig arcát simogatta s homlokát csókolgatta. Érezte, hogy e percekben anyja is Rodakovszkyra néz. Megőrülök, - gondola. Csak egyetlen egyszer nézne rám... de hisz úgy bánnak velem, mint egy gyerekkel... Csakugyan Schoenhoffné és Livió mosolyogtak. - Megőrülök, - gondola Andrée s elsápadt indulatában.

Felugrott s fuldokolva mondván, hogy „a tea után néz”, kiszaladt; ott hagyta a vesztett csata terét s szobájába menekülve, ágyába temetkezett és sirt keservesen. - Méreg, méreg, - zokogá - meg vagyok mérgezve...

*

- Mit, a kisasszony rosszul van? - hallá vagy tíz perc múlva anyja ijedt hangját. Mérhetetlen keserűségében bármily részvét, még az anyja hangja is jól esett neki. S azonkívül most, hogy oly keservesen zokogott, pillanatra mintha ismét gyermeknek érezte volna magát; a jó „mama” szava oly édesnek tetszett neki, mint kiskorában, régen... Anyja melléje szaladt! Tényleg meg volt ijedve.

- Mi bajod Andrée, az istenért?

Andrée felpillantott. Az ajtóban Rodakovszky állott.

A keserűség öntötte el szegény szívét, nem tudott már magáról ugyszólván semmit: csak azt érezte, hogy valaki jó szót szól hozzá s arcát simogtja. Sirva borult az anyja nyakába...

V.

Andrée ezután napokat maradt fekvé ágyában. Esténként láza volt, de mindennekfelett végtelen gyöngének érezte magát. Szentinczeynek, ki hűségesen ellátogatott a házhoz, szabad volt bemenni a szobájába s kicsit beszélgetni vele. Mikor aztán este a kávéházban külön szobájában leült a vacsorához, a tisztek hatalmasan boszantották, hogy már ápolónőnek szegődött.

- Voltaképp ez a fiú nem is kavalierista, - mondá a vörös Bonbon, - miért is nem helyezteti át magát a Sanitäts-Corps-hoz...

De a legszemtelenebb volt köztük Esty Pista, a „Skiz.”

- Szép az a Schoenhoffné, meg a leánya, - mondogatá az ő örök tarokkárttyját keverve, Dari, melyik tetszik neked jobban?

Mikor aztán Szentinczey csak hallgatott, Pista huszár átkiáltott a kedvetlenül cigarettázó Livióhoz:

- És neked Rodakovszky? - kérdé naivan.

- Ostoba vagy, Pista, - mormogá Rodakovszky mosolyogva.

- Ahá, tudom már, - folytatá Esty Pista még naivabban, mintegy kitalálva a dolgot: neked Lola tetszik közülök a legjobban...

Livió még mindig nem kapott hírt Loláról, pedig bár titkolta maga előtt, szörnyen várta. Végre egy este földhöz vágta a fényképet és mérgesen kiáltott fel:

- Vigyen el hát az ördög!...

Elhatározta, hogy végkép elfeledi. E célból dühében nap-nap után eljárt Schoenhoffékhoz. Szentinczeyt ugyszólván mindig ott találta s szánakozólag mosolygott rajta.

- Szegény ördög, - mondogatá Radern Gidának megvetőleg, - eljár kurizálni egy olyan leánynak, a kiről, ha egy kis esze van, tudja, hogy belém szerelmes. Vagy talán velem merne vetélkedni? - És nevettek rajta.

- Bolond balek, - mormogá Radern, hisz emlékszel, a szilveszteri muri alkalmával is valami fényképért verekedett meg veled...

- Hisz épp Schoenhoff Andréének a fotografiája volt az, - mondá sietve mintegy szégyenkezve Livió. Mindketten elhallgattak.

- Már akkor, barátom, válaszolt nyersen Gida, engedj meg, de tisztelem az érzését...

Rodakovszky elgondolkozott. Most, hogy Mord (von Loewenmord) kapitány egy ugratásnál elbukott a lovával s kificzamította a lábát, ő lett századparancsnok s a rúkolásoknál gonosz örömet talált abban, hogy Szentinczeyt olykor meg-meggyötörje. Mérhetetlenül tetszett neki, hogy valaki annyira szerelmes legyen, hogy oly következetes ostobasággal járjon egy leány után... a kit ő bolondít. - Zu dumm! was, Gida?

- Herr Lieutenant von Szentinczey, az Isten szerelmére, ne vágjon olyan regényes arcokat a lovardában... - ordítá néha tettetett kétségbeeséssel.

Máskor meg, midőn Darival, ki különben jeles lovas volt, megszökött a sárgája, ilyes szólamokat kiáltott utána a szélben:

- Hadnagy ur, ki után rohan már megint...

Radern Gida, ki a front mögött lovagolt, odaszólt Törökváry Taszihoz:

- Te Taszi, ebben a Szentinczeyben egy csepp kavallerista vér sincs... tisztára civilizált természet. Mért nem megy az ilyen ember - mi az ördögnek is?... no, miniszteri fogalmazónak... Nem lehet mindenki huszár: ide tehetség kell!

De a Dari következetes hűsége immár végre is szeget ütött a Livió fejébe. Hátha Andrée, megunva végre is a mellőzést, megvigasztalódott, megszánta Szentinczeyt és beleszeretett? Rodakovszky volt annyira bölcsész hogy egy nőről mindent, főleg pedig minden bolondot feltett. S azt, ha Andrée ő utána, Rodakovszky Livió után tényleg bele tudott volna Szentinczeybe szeretni, azt már tényleg szégyelte volna. Ezt valósággal lázadásnak tekintette volna a leány részéről... S a Livió sötétzöld szemei pillanatra mereven tapadtak a levegő semmiségébe; pillanatra látta maga előtt a leányt nem szürkén, közönyösen, hanem valami bájos fényben, szüzsies ártatlanságában oly izgatón, ígézően... Lenézett a földre: „hisz tán az is a boldogság, ha az embert egy oly lélek szereti, melynek himporát még nem törölte le más. Csodálatos lehet az egy oly leányt szeretni, akinek a szívében még senki se fordult meg... De mikor azt ily teremtések oly egyszerűek és tudatlanok...” És egy pillanatra tetszett neki Schoenhoff Andrée, aztán dühös lett magára: „hogya mer az a leány annyit vesződni azzal a Szentinczeyvel? vásra verem a lelkét... hogy meg se moccanjon többet.”

Elhatározta, hogy majd megbünteti ő ezt a lázadó leányt.

Holnap utána néz a dolognak. ...Ugy is felmegy Schoenhoffékhoz. S a szép Melaniera gondolt. De aztán gondolatainak fonala görcsbe bogyódott: Lola jutott az eszébe. S miután a görcsöt sehogy se tudta kioldozni, hát elment a kávéháza, a Kohn Salomon kocsmájának a külön szobájába s mordan konyakot kért.

A szoba alacsony mennyezete mint egy prés látszott süríteni a rengeteg megrekedt szivarfüstöt. Livió alig látott, mikor betoppant. Radern Gida, Bonbuska és a kadét-princz ültek ott és ittak már délután három óra óta, ebéd óta.

- Szervusz szép ember! - kiálták mindannyian.

- Szervusz princz, - morgá Livió, - ah te is itt vagy Gida, - te is Bonbuska; - Dodó nincs itt?

- Nincs - mondá Gida gunyosan mosolyogva, vizitje van; hát azt mért nem kérde, hogy hol van Szentinczey?

Kaczagtak mindannyian.

- Isztok? - kérdé Livió rosszkedvűen.

- Mindhalál! - üvölté Esty Pista, ki akkor toppant be s csak az utolsó szót hallotta.

- Hurrah Skiz! - kiálták mindnyájan lelkesülten.

Livió felmelegedett a pajtások közt. Egész jó kedve lett, mikor az öreg Salamon öt friss üveg konyakot hozott be.

- Hál Istennek így legalább elfelejtem ezeket az átkozott asszonyokat... S felvidult; még a szőke kadéthoz is volt egy jó szava: - Ew, durchlauchtigste Dummheit... pardon Hoheit! kinőtt már a hajad, piczi princzecsém?

- Hát a fejed lágya benőtt-e már? - kérdé Esty Pista.

A kis princz vigan röhögött. Arcza pirosabb lett még vörhenyes hajánál is.

- Vive Madame de Schoenhoff! - kiáltá galánsan. A „h”-betűt mint igaz franczia nem tudta jól kiejteni. - Nagy hurral élítették a szép asszonyt. Livió, ki úgy érezte, hogy az ő diadalának gratulálnak, leereszkedő göggel fogadta az ünneplést.

- Éljen... - kezdé a kissé becsipett kadét-princz, de Esty Pista visszarántotta, mert látta, hogy Lolát akarja éltetni.

- Vigyázz, te buta-princz, - sugá a fülébe, mert pofon üt. Livió csakugyan semminemű megjegyzést se tűrt meg, a mi a legtávolabbról is Lolára vonatkozhatott.

- Hát akkor kit éltessek? - kérdé ostobán röhögve a kis herczeg, ki valóságos tosztozó mániába esett.

- Örülj, hogy magad élsz, - morgá rozsdás nyikorgó hangon Bonbuska, ki már a szobában levő ágyra heveredett le. A Kohn Salamonné ágya volt, ki, ha a tisztek soká maradtak fent, gyakran kénytelen volt a leányához Rosenzweignéhez menni aludni.

S vigan iddogáltak tovább.

Egyszerre a kadét princz mint egy sebzett hörcsög, sivitott fel:

- Nézzétek ez a gaz zsidó mit csinált...

- No mit? - kiálták mindannyian.

- Hát a francia konyakok közé egy magyar flaskót csempészett be. Pláne Keglevich-féle... Hallatlan szemtelenség.

Gida felkelt s megnézte: csakugyan ott volt a nagy grófi korona; alatta: Gróf Keglevich István, Promontor...

- Ez komizság csakugyan! - mondá elvörösödve. Kissé be volt már csipve. - Kadét, hivd be a vén gazembert!

A kis princz dülöngözve ment ki az ivóba. Berugott, siró parasztok marakodtak a gyalulatlan asztalok körül.

- Hol van Salamon? - kérdé rekedten, félretolva fején a kaczkias piros sipkát.

- Bent van Kende Lipót dr. urral a szobában, - mondá félvállról Rézi a kis zsidó szolgáléány, kit a princz herczegi ujjaival néha megcsipkedett.

- Kende dr. - mi az istennyila? - orditá a princz. Ki az?

- A fia, budapesti ügyvéd, - mondá büszkén a kóczos Rézi, mintegy a ház becsületét védve.

A kadét nagy garral nyitott be a szobába.

Bizony szűk, szegényes és czafatos egy szoba volt az öreg Salamon nappalija: a tisztek miatt idehozták be az ebédlőből a butorok nagy részét, természetesen a Kossuth Lajos képét is, mely most az ágy felett lóggott a falon. Az öreg Salamon negyvennyolczban honvéd volt s ez a kép volt a legbecsesebb ereklyéje. A megvetemedett deszkáju asztal körül ültek: az öreg Salamon egy magas, sovány, tisztos arczu, nagy szakálas öreg ember, ki okvetlen tiszteletet parancsoló hatást gyakorolt vala, ha nem lett volna oly komikusan kancsal; az öreg Kohn Salamonné, egy széjjelhezott, öreg asszony és egy talmi eleganciával kiöltözött czvikkeres, kiborotvált állu, erőteljes zsidó fiatal ember. Ez volt Kende Lipót dr., fővárosi köz- és váltó-ügyvéd s különben tartalékoszekeresz-hadnagy. Pár napra lejött az öregeket meglátogatni. S az öregek épp kedvtelve hallgatták, hogy milyen jól megy az irodája.

- Parkettes szobád van Poldikám? - nyögé az öreg asszony.

- S két segéded van fiam? - kérdé az öreg Salamon komolyan. A Reiner Mór és...

- Nem, apám, két másik, két vidéki fiu, keresztények...

- Keresztények? - csodálkozék az öreg asszony.

- Igen, - mondá kedvtelve Kende ur. - Emlékszik apám, arra a bolondos öreg Töbörre, aki mindenét elverte: annak a fia az egyik...

- Egy urnak, gentry nemesnek a fia... sóhajtá Kohn Salamon.

- Igen, - mondá Lipót ur s pártfogói hangon tévé hozzá: nagyon derék fiu...

Ekkor toppant be a félre csapott sipkás kis részeg princz.

- Hallja maga Salamon, - Sie alter Japaneser... Hogy mer maga minket csalni?

Az öreg némi rosszkedvű alázattal kelt fel. Szégyelte magát a fia előtt. Kende ur az ablakhoz sétált s zsebbe dugott kezekkel szólt hátra az apjának:

- Csak menjen ki papa.

A kadét előre szalad s tomboló örömmel ülve a tisztek közé, várt. Szörnyen fel volt háborodva a társaság.

Az öreg alázatosan, meggörnyedve nyitott be.

- Mit parancsolnak méltóságos uraim.

- Maga vén gazember! - ordította Radern Gida. - Hát így csal maga minket!? Hát azért veszünk mi magától francia konyakot, hogy ezt a hitvány lét liferálja az asztalunkra?! - félig-meddig az öregre czélozva, a falhoz vágta a promontori flaskót.

Az öreg zsidó ijedten tért ki... s aztán reszketve vette fel a földről a palaczk épen maradt vignettás derekát.

- Bocsánat tiszt uraim, tévedés.. bocsánatot kérek, - esedezem... méltóságos gróf Keglevich... - az öreg reszketett, mert látta, hogy igen megharagudtak a huszárok.

Még Bonbon is felugrott s kövér öklével megfenyegette -

A kis princz vérszemet kapott s mint egy hörcsög ugrott elő az öreg Salamonhoz.

- Csalni, ugy-e csalni?!... - rikoltá.

Kohn Salamon magas termetével önkénytelen néma humorral nézett végig a csepp herczegen.

- Komikus volt a helyzet. Esty Pista elnevette magát. Livió is.

A princz azonban átlátva a nevetséges helyzetet, elsápadt dühében. Maga mögött érezve az egész tisztikart, előkapott egy széket, pillanat alatt oda állította az öreg Salamon mellé, felugrott rá s hatalmasan pofon vágta.

Nagy riadalom lett. Az öreg az ajtóhoz tántorodott, melyet azonban valaki kívülről betaszított. Kende Lipót dr. ur jelent meg az ajtóban. Ajkai reszkettek, kezét pedig ökölre szoritotta. Magas, erős ember volt: egy budapesti athléta egyletben, többször nyert díjat a súlyemelésben...

- Bocsánat... - kezdé a társasághoz fordulva. Aztán apjára nézett, ki a sarokba egy székre szédült.

- Bántották, apám?... Ki bántotta?

Az öreg ember nem birt beszélni, csak nyögött, hörgött.

- A kadét ur?... pofonvágott... engem öreg embert... öreg katonát...

- A kadét ur, - ismétlé Kende Lipót dr. kidüllesztve hatalmas mellét s megvetve jobb lábát, mely kissé görbe volt. Villogó szemekkel nézett végig a társaságon.

A tisztek mintegy parancsszóra ugrottak fel mindannyian.

- A kadét ur... ismétlé, vak dühvel nézve körül a fiu s megakadva a kis princz sárga stráfos hajtókéjén, oda lépett: „ez a kis... nyomorult gazember - -” S képen ragadva Hughes-Alain-Guy-Jean d’Harcourt de Monthléry herceget és első osztályu spanyol grandot úgy vágta a falhoz, hogy az a halotti csendben csak egy nagyot nyekkent. Mintha oda mázolták volna, ott maradt az almáriom lábánál.

Livió, kinek, valahányszor rossz kedvvel kezdte az ivást, mindig a fejébe ment az ital, mintha rugóra járt volna, pattant ki a csoportból. Arcza kigyult, valóságos sátáni kifejezést öltött: erős mellkasa csak úgy lihegett a dühtől. Egy villámgyors mozdulattal először pofon vágta a súlyemelő óriást, aztán átfogva, pillanat alatt földhöz vágta s a torkára térdelt.

Hátul valaki a sarokba szaladt s kardot rántott... Livió a dulakodásban visszaordított:

- El a karddal... különben azonnal becsukatom az illetőt.

Az erős ember csak úgy vonaglott a földön. Arcza elkékült. Az ivóból három huszár meg egy káplár zörrent a szobába. A káplár szalutált.

- Sehonnai... - morgá Livió - egy huszártiszthez mertél hozzányulni!... Káplár Sintér, dobja ki innen ezt az embert.

A káplár még egyszer szalutált s aztán előlépett a három közhuszár is. De nem volt szükség rájuk. Kende Lipót dr. a hogy volt, kőczosan felkelt s odakiáltva Rodakovszkynak, hogy „még beszélünk a dologról” hirtelen kiment.

Mikor a tisztek magukra maradtak, Rodakovszky, ki még mindig lihegett a viadaltól, leült. Mindnyájan hallgattak.

A kadét lassan kelt fel a sarokból. Komikus naivitással nézett körül, aztán kivette kézi tükrét s csöndesen fésülködni kezdett.

- Egész összekőczoltam a hajamat, - mondá röhögve.

- Kadét, - kezdé szigoruan Livió, - először is egy ostoba számár tacskozó vagy s ha még egyszer ilyen teszesz, hát téged verlek meg, másodszor eredj el és kérj bocsánatot attól az öreg embertől.

- Ez a - hogy is hívják? Ez az ember tartalékostiszt, - mondá némi hallgatás után Esty Pista. - Láttam egyszer egyenruhában Pesten... Meg fog kelleni verekedni vele.

De aztán nem gondoltak többet az esetre és tovább ittak.

Egy óra mulva kopogtattak a tiszti ebédlő ajtaján. Az ajtó kinyílt s két alak jelent meg a küszöbön, kiket a füsttől pillanatra ki se lehetett venni. Egyszerre egy éneklő orgonaforma hang szólalt meg, zoltáros kadenciával, s egyszersmind átható kapadohányzag terjedt el a szobában, mely még a gyilkos konyak-gőzön is átaltört a tisztek orráig.

- Lovag Rodakovszky Livius főhadnagy ur? - A Liviust s-el monda ki, mint a hogy az öreg falusi latinok szokták a nagy római történetíró nevét kiejteni.

Livió felkelt.

A kinyújtott névjegyen ez állt: „Kende Lipót dr., köz- és váltóügyvéd és tart. szekerész-hadnagy.”

Aztán a hosszú kabátos még sok mindent összebeszélt zsolozsmás, kenetteljes hangján. Szóval Kende dr. elégtételt kért.

Livió elmosolyodott.

- Hát nem megmondtam - morgá Bonbuska, ki az igen gyöngén fütött alacsony vaskályha tetején ült.

Livió végignézett a segédeken.

- Ah, maga az Skrobák! - jó napot, hogy van? - kiáltá megrázva a tanító nedves nagy kezét.

- Köszönöm alássan, főhadnagy uram, megvagyunk... hosszú pipaszára mint egy lovagló pálcza, meredt ki csizmája szárából a térdig érő foltos kabát alól. Dohányzacskójának a réztisztogatója a földön huzakadott. - Itt a sógorom, - folytatá, egy sárga haju, sárga arczu, sárga kabátu és sárga cipőjü, savanyu képü urra mutatva, - megyei indzsellér... ő a másik segédlegény.

Rodakovszky halkán beszélgetett a tisztekkel az alatt Skrobák tovább szónokolt, részben a sógorának, részben annak a vaskályhának, mely a kövér Bonbuska alatt szuszogott. De a sógor unottan rágta a körmét, a vaskályha pedig egészen semleges szerepet látszék felvenni a becsületbeli ügyben. Csak Livió hallotta meg.

...Ámbátor Kende dr. pofon vágta vala volna is ő herczegségét az kadétos urat...

Rodakovszky galléron ragadta az elázott princzet.

- Kadet, - sugá neki francziául, mert a gyerek, ha részeg volt, csak francziául értett, („olyan tótosfrancziául,” - mondogatá a Skiz) - pofon vágott téged az az ember?

- Ahogy veszszük... - röhögé a princz, legalább is igen a falhoz mázolt. Erős ember...

Livió elgondolkozott. Esze egész kitisztult. Félrehivta Radern Gidát.

- Te, ez az ember pofon vágta a kadétot, - itt baj van... Végignézett a szánalmas segédeken. Szeme villogott, finom termete aczélosan egyenesedett ki. - Ennek az embernek meg *kell* hálnia - - *gyep alá fogom tenni...*

Gida helyeslőleg bólintott a fejével.

- Tartalékos-tiszt, megverekedhetel vele... Legalább tisztességesen hal meg... Esetleg valamikor váltót hamisit s börtönbe kerül, - de így gavallérosan pusztul el. S a mi fő, a monarkia legjobb lövőjének a kezétől...

Livió önhitten mosolygott. De aztán nem figyelt többet Gida szavaira. Minden gondolatát Kende Lipót dr. elpusztítására összpontosította.

- Ma kissé ittam, reszket a kezem, de azért, ha abban a kabátban áll ki, amiben ma a földhöz vágtam, kilövöm husz lépésről a piros szegfüt a gomblyukából... mint a tubarózsát annak a szegény Daneburg Anzelmnek... Aztán felkaczagott: piros szegfű, mily talmi előkelőség - - No de legalább nem teszi fel többet...

- Hallja édes Skrobák, - monda aztán a vállára ütve a tanítónak, ki önkénytelenül haptákba meredt, - mondja meg, izé - annak az urnak, hogy megadom az elégtételt, s neki mint tartalékos tisztnek, századom tisztei közül két urat, p. o. méltóságos báró Donhofen főhadnagy és méltóságos báró Szentinczey hadnagy urakat segédekül rendelkezésére bocsátom...

A sógor helyeslőleg integetett s megkönnyebbülve igyekezett az ajtó felé.

A tanító gondolkozott:

- És kérem, hát akkor mi mitévők leszünk?

Livió felkaczagott.

- Isznak velünk egy pohár konyakot...

- Gyere már, te pupák... - mormogá mérgesen a sógor.

*

Bejelentették az esetet a beteg Mord (von Loewenmord) kapitánynak. A vastag cseh helyeslőleg biccentett hizott vörös nyakával. Dodót és Darit adták neki segédekül - -

Dodó és Szentinczey csakugyan még az este elmentek Livióhoz és megállapodtak a szükséges intézkedésekben. Livió Radern Gidát és Bonbont vette segédekül. Schwarcznak az ezred-orvosnak üzentettek, hogy a nagy bőröndöt hozza ki, mert... esetleg baj talál lenni. A jó doktor a fejét csóválta, - felkelt ágyából s szorgalmasan tisztogatta sorban késő éjfélig elrozsdásodott lanczettáit.

*

Másnap reggel hatkor Livió segédeivel és a doktorral már kint volt a „makkos” erdő egy tisztásán. Livió hazaküldte legényét a hetyke Forintos Pétert a lovával -

- Mondd meg az ordináncznak, hogy félóra múlva a „Carolát” felnyergelve küldje értem. Kirukkolok a századdal.

- Igenis a „Calorát” főhadnagy uram.

- „Carolát”, számár! - ordítá mérgesen Rodakovszky, - mars - mehetsz...

- Te Schwarcz, - folytató aztán, - adj egy kis konyakot.

Kende dr. egy bricskába ültette segédeit, mely recsegve, zakatolva érkezett az erdőbe. A tisztás sima, fiatal gyepén aztán nesztelenül gördült tova a jármű.

Felálltak. Gida végiglovagolta gyalog steeplechaseben a husz lépést s Dodó kivette a pisztolyokat.

- Szegény ördög, - gondolá Szentinczey - egy árva civilizista ennyi katona közt!

Kende dr. hatalmas alakjával még mindig ott állt a kocsi mellett s igen korrektül viselkedve, várta segédei rendelkezését. Csakugyan abban a tegnapi kabátban volt, még az a hervadt piros szegfű is a gomblyukában maradt. Bizonyosan egész éjjel az öreg Salamon ágya mellett virrasztott, ki lázba esett.

Dodó, ki még mindig dühös volt, amiért tegnap egy kellemes látogatásban zavarták, unottan töltött, aztán kötelességének tartotta, hogy pár szót szóljon a „civilistához”, kénytelen udvariassággal mosolyogva lépett hozzá -

- Bocsánat, - jól tud ön löni?

Kende udvariasan, szerényen nézett rá.

- Bizony nem igen tudok én... inkább atletikával és tornázással foglalkoztam.

- No szegény ördög, - gondolá Dodó s eszébe jutott valami, ami minden párbajnál eszébe szokott jutni, amelynél Rodakovszky az ellenfél: t. i. mily csodálatos, hogy egy oly rózsás, piros arcú, mint ezé az erőteljes fiatal emberé, mely most él, mozog, reményteljesen néz az égre: pár perc múlva hogy fog a gyepen vonagolni, szájából hogy fog ömleni a vér, hogy fog sárgulni, fehéredni, és borzasztóan fakulni... És egy kételkedő fintorral nevette el magát.

Livió, ki Gidával a jövő évi brigádmanőverről beszélgetett, egyszerre félbeszakította a társalgást.

- No, áll a fogadás: husz üveg pezsgő, ha nem találom el a szegfűt.

- Áll! - sugá Gida. Biztosan tudom, hogy tíz centiméterrel hátrább fogsz találni, - tegnap sokat ittál s karod önkénytelenül vállfelé, szájad felé hajlik... Radern nagyot nevetett ötletének.

- Uraim... - kiáltá Dodó kimérten: tehát...

Kezeikbe adták a pisztolyokat.

Kende dr. szerényen, szívélyesen megköszönte, Livió azonban nagyot káromkodott.

- Hamar már, - sohse végzünk hát?! Soha ilyen szerencsétlen napot!

- Gida, fogd a cigarettámat... s Livió az égő gianaclist oda adta Radernnek.

Azonban meg volt írva, hogy ez a párbajnap a Rodakovszky kifejezése szerint „peches”-nap legyen. Oly szép volt ugyanis a tavaszi hajnal, hogy se Schoenhoffné, se Andrée nem tudtak ötnél tovább aludni, hanem csak úgy pongyolában kifutottak a verandára. A szemükbe áradó rózsaszín tavaszi fény mindegyikőjük arcát kellemesebbé, barátságosabbá tette, a másik előtt.

- Kilovagolunk, mama?

- Épp ezt akartam mondani - szólt Schoenhoffné. A szép Melanie híres lovasnő volt. Egyszer a Praterben még a királynak is feltűnt. Félóra mulva már ott trappoltak a gyakorlótéren túl: mögöttük egy vén tizenhét markos irlandin, mely az öreg generálisnak volt a charge-lova, az óriás termetű inas dőcögött.

- Amoda mocsaras még, méltósága, dörgé Iván, menjünk a makkos felé.

Aztán egy galoppban elvágtattak a sűrű kis erdőbe. A lovak szilaj örömmel, nyerítve száguldtak a fák között.

- Hamar - olvass hármat Dodo, lódobogást hallok - kiáltá türelmetlenül Radern Gida.

Kende Lipót dr. férfiasan dülleszté ki hatalmas mellét. Izmos kezében ügyetlenül állt a párbajpisztoly.

- Egy - kettő - - há-rom.

Az illatos tavaszi légben, halotti csend közepette, nagyot dördült egy pisztoly: a Livió pisztolya. Akkor volt csak a füstje, mint egy jókora cigarettapöffenet, mit valami hetyke ember kávéházban a másik szemébe fuj.

Schoenhoffné és Andrée összerezzenek, lovaik pedig elvadulva, száguldtak előre, épp neki a tisztásnak s ott egyszerre, mintha lezövekeltek volna őket, remegő inakkal megálltak.

- Löttek... - akaró kiáltani a leány, de torkán akadt a szó. Szinte megkövesedve bámultak mindketten a néma csoportra.

A tulsó oldalon a füben fetrengett egy széles vállu ember. Arczczal bukott a gyepre, karjai a reszkető tenyerekkel, tehetetlenül fordultak ki, vállai vonaglottak, mintha sirt volna. Lábaival kissé kalapált, akár a jókedvű gyerekek. Egyszerre aztán abba maradt a testben minden mozdalom.

A doktor, a nagy hasu kis Schwarcz, lihegve tipegett feléje.

Mellettük, - közvetlenül Andrée előtt - állott Livió fekete nadrágban és túlkarcsú fekete bluzban. Ajkai haraggal tapadtak egymáshoz. Orrlikai, mint a vértzagoló ragadozóknál, kitágultak.

Kedvetlenül, boszankodva fordult meg. Fölemelt kezében hátra engedé a füstölgő pisztolyt s visszalépett mint egy utat engedve Schoenhofféknak. - De a lovak egész meg voltak rökönyödve.

Livió elvörösödött, - dühbe jött:

- Csak tovább, - tovább! Szép nap van, méltóságos asszonyom, - - jól esik a sétalovaglás - - hopp - holá, Adrienne! galopp - mars...

Kihuzta a Radern Gida csizmája szárából lovagló pálczáját s végig vágott az Andrée lován.

- Maga vén számár! - ordítá aztán éktelen dühvel Ivánnak, nem tudja sarkantyuba kapni a lovát!

De már nem volt szükség rá!

Az Andrée lova s vele együtt a másik kettő helyből ugorva, pillanat alatt eltűnt a tisztásról.

Livió átvette a még mindig égő cigarettát Raderntől s felült lovára, mely ép akkor ért oda az ordinánczczal.

- No vesztettem? - kérde Gidától ki a halottól tért vissza.

- Amint mondtam: négy centiméternyire balra a virágtól: sokat ittál tegnap Livió...

Livió elkáromkodta magát.

- Hát biz' isten még husz üveg pezsgőmbé kerül a komédia. Szegény fiu! Végtelen sajnálom az öreget... Hogy is hívták?

Senki se tudta a nevét. Schwarcz doktor akkor ért oda könyökig véresen. Egy levelet tartott a kezében.

- Ez a zsebéből csuszott ki, - mondá: özv. Kende Lipót dr.-néra van czimezve... Szegény ember...

- Oh igen, így hívják... - morgá kedvetlenül Livió, - ej - ej, pofon tudnám ütni magamat...

S egy galoppban haza vágatott.

A halottat már megfordították. Hanyatt feküdt s üveges szemeivel merőn bámult a tavaszi reggeltől káprázatos égre, - mintha azt a pacsirtát nézte volna, mely a magasban ép felette szántott.

A Schoenhoffék lovai még mindig eszeveszett mars-marsban száguldtak. Andrée eleresztette a kantárszárat s irtózva, remegve bámult maga elé.

- „Lelőtte mint a kutyát...”

*

- Elég lesz már a galoppból, méltósága - dörmögé a nagy Iván.

Trappba estek, aztán lépésbe és úgy mentek haza. Andrée még mindig meredt szemekkel bámult maga elé; szinte hipnotizálta őt az a rettenetes látvány. Láttá azt a vonagló, kapálódzó alakot, amint arczával a földet turta s látta Rodakovszkyt, mint a kegyetlenség ércbe öntött szobrát, hidegen, felemelt füstölgő pisztolyával.

- Lelőtte, mint a kutyát, - ismétlé a levegőbe bámulva s eszébe se jutott afelett gondolkozni, hogy vajjon ki lehet az a szerencsétlen halott.

Anyjára pillantott; a szép Schoenhoffné nyugodtan lovagolt mellette, s csak olykor szólt hátra Ivánhoz, az uj istálló felől kérdezősködve.

Az ő korában a nők nem oly romantikusak már; biztosra vette Liviót, s megnyugodva e gondolatban valóságos gourmanderiával készült szerelmének elköltéséhez, mint a hogy az ember ebéd előtt szája szélét nyalogatva, előre örül a terített asztalnak...

Anyá és leány egy szót se szóltak az esetről. Mért? Az isten tudja mért: a Livió nevét egymás előtt nem merték ajakukra venni. Végre Iván, a nagy Iván mordult meg mély basszus hangján.

- Majd jönnek megint a zsandárok, de az öreg Kohn Salamon is sirhat ám, hogy így tartott a főhadnagy ur törvényt a fia felett...

Andrée alig várta az estét. Először Bonbuska toppant be, aztán Szentinczey jött, majd Radern Gida a princzzel s végül Livió. Az est szép, békés tavaszi éjbe aludt el; a szalon nyitott ablakán át ébredő meleg áradt a parkból a szobába. Mindnyájan hallgattak a dologról, de Andrée a Rodakovszky békésen szállingózó cigaretta füstjében minduntalan, mintha pisztoly-felhőt látott volna... Mikor Livió belépett, Schoenhoffné tüntetőleg félre hívta egy sarokba s nyilván a párbaj felől kérdezte ki, mert arcza az ijedt sajnálkozás kifejezést öltötte fel, sőt két ujjával egyszer a szájához is kapott.

- Tehát, - morgá halkan Livió s kezeivel diszkréten hadonászott, a párbaj előzményeit sejtetve...

- Igen, susogá Schoenhoffné. Maga hős... maga gyilkos... maga gazember... maga sátán...

- Igent mondok, jó...

- Mégis rettenetes egy ily párbaj - gondolá Andrée, ki kíváncsi figyelemmel leste őket. Már szerette volna a párbaj részleteit megtudni.

- Melanie... - sugá Livió összeszorítva öklét.

- Igen... - mormogá a szép asszony, lehajtva fejét. Andrée úgy is Szoborházyékhoz megy egy hétre... elküldöm őt.

Livió, ki a falhoz támaszkodva állt s fejét felvetve, közönyösen bámult a mennyezetre, most hirtelen előre lépett s egy teli pillantást vetve Andréera, hozzá ment.

- Urak, tán lemehetnénk egy kicsit a kertbe sétálni - mondá Schoenhoffné, a tea még úgy sincs meg... Princz, jöjjön nyujtsa, a karját. No mért oly szomorú - mi lelte?

Csakugyan, a kis princz oly bus volt, mintha az orra vére folyt volna. Restelte a párbaj-históriát amiért Rodakovszky mintegy érette verekedett meg, s efeletti dühében s abbeli vágyában, hogy megmutassa, hogy ő is legény a talpán, úgy megverték délben az ordinánczát, hogy Rodakovszky lehordta az egész front előtt s raportra vitette...

Lent a park lassankint már zöldbe kezdett öltözni. Andrée elmerengve haladt el szoknyás fenyőfái mellett. Ezek voltak az ő titoktartó barátnői, kikhez keserű gondolatait intézte... Szédülettel érezte Liviót maga mellett. Csöndesen sétáltak egymás oldalán. Sajátságos tiszta enyhe est volt, - a hold keskeny ezüst szelete mellett, szerelmes pompával ragyogott ez esteli Vénus csillag. A fenyvesek gallyain át úgy vették ki magukat, mint valami karácsonyfára aggatott diszek... pár ritka szövetű felhő mint ezüst fátyol látszott összefonni e karácsonyfa túleveleit.

Livió egy virágot keresett. - Csakugyan merné azt a Szentinczeyt szeretni? - gondolá magában.

A huszárok kaczagó, kardcsörtető csoportja Schoenhoffnéval hátra maradt. - Végre egy kicsike ibolyát talált... Oly csinos, kedves és ártatlan volt az a leány!

- Andrée, - mondá halkan, szokott határozott hangján, ezt az ibolyát magának adom.

Andrée nem mert a szemébe nézni, csak a kezeire pillantott. Liviónak finom kis fehér kezei voltak. És ezekkel a finom kezekkel ölte meg, azt az embert... - gondolá. Ösztönszerűleg kereste a vérnyomokat rajtuk...

Leültek egy padra.

- Köszönöm, - mondá Andrée s mellfodrai közé dugta a virágot. Reszketett, mint a nyárfalevél s halántéka lázban égett. Szive úgy vergődött keblében, mintha meg akart volna halni.

Livió lekönyökölt a térdére s másik kezével a leány háta mögött átfogta a karját.

- Mondja Andrée, - Rodakovszky felkaczagott, - szereti maga Szentinczeyt? Ugy-e nem?

Andrée a főhadnagyra nézett. Szive tuláradt az örömtől, boldogságtól. Livió is elmosolyodott.

- Nézze, - sugá halkan, megfázik ezen a hideg padon, várjon csak...

Jobb kezével derekát, bal karjával térdei alatt átfogta lábait s mint az ölelésben gyakorlott ember, egyszeribe ölébe kapta a leányt. Megcsókolta egyszer... kétszer... Mily gyönyörű leány... - gondolá. S pillanatra egy csunya gondolat járta átál eszt: milyen multság volna *elrontani*...

- Szeret maga engem? - susogá Livió.

Andrée ajkai mozogtak, pillanatra nem birt szólni: de aztán a szerelmi diadal mámore, hogy győzött anyja felett, visszaadta lelkét.

- Szeretem örökké...

Livió sohase kezdte vallomásait úgy, hogy „én szeretem magát” most, mikor a biztos feleletet megkapta, aztán így válaszolt:

- Ah, maga édes angyalom, jól van, szeressen engem, nekem az olyan jól esik...

Igazán jól esett neki. Amint így ölében volt a leány s átfogta reszkető tagjait, határozottan tetszett neki. Szegény Szentinczey! szegény számár! - gondolá aztán magában gunyosan.

De Andréeban e perc alatt kinyílt a nagy szerelem kábitó virága. Többé nem reszketett, nem szégyelte magát, hogy egy férfi karjaiban van. Büszke volt szerelmére, érezte, hogy joga van hozzá. Nem volt többet félénk leány: nő, nem is szerelmes, hanem szerető nő lett belőle. Csodálatosan nyugodt lett, szive, lelke tiszta volt, csak annak a végtelen nagy szerelemnek a szinte vallásos ígérete töltötte el egész lényét. Már nem tanakodott többé, hogy lesz-e ily boldog valaha még, mint a szánutazás alkalmával; nem érezte: tudta, hogy boldog lesz, annak kell lennie, mert megérdemli sok szenvedése jutalmául.

A kaczagó, csörtető csoport közelebb ért.

- Jönnek - mormogá Livió. Nem akarta neki mondani, hogy „keljen fel”, hanem végtelen gyöngéden, talpra állította s mielőtt Schoenhoffné a fordulónál megjelent volna, még egyszer, mintegy álomban, egy csókot lehelt nyakára... A leány ittas szemekkel, némán nézett rá, bele, a lelke mélyébe. Livió egészen kellemetlenül érezte magát.

- S én ezt a leányt csalom... - mormogá kedvetlenül magában - elrontom. Ej hát, nem tehetek róla, utamba került - különben is, ha én nem rontom el, elrontja más. Már akkor mégis inkább én gázoljak át először a lelkén...

A vendégek rég elmentek volt, a hold is magasan járt, s Andrée még mindig ott ült azon a lóczán, a hova vacsora után egyedül ismét kiosont. És hosszan elgondolkozott az életről. Mint egy nagy sikság nyílt az ki most előtte; az emberek ámulva térnek ki utjukból s mindazt mondják: mily gyönyörű egy pár ember...

VI.

Harmadnap Andrée már Szoborházyéknál volt Szoborházán. Linka jött volt érte a gouvernántal. A szép Melanie szeretettel nézett leányára s biztatólag mondá:

- Eredj Andrijusa, szavam sincs a Linka terve ellen. Ott maradhatsz akár két hétig is. Kis levegőváltás nem fog neked ártani...

És Andrée rövid gondolkozás után, örömmel - mondá: jó, elmegyek.

Büszkén, szerelme biztos tudatában csókolt kezét a vén grófnénak Szoborházán. A csillagkeresztes öreg szörnyeteg zöld szemüvege, parókája s mopszlija társaságában a régi kastély egy tornyában lakott. Czibaky Bandi, mint jövődöbeli vő, akárhányszor elkáromkodta magát Szoborházyné előtt:

- De hiszen, ha Mariskát elvettem, a levegőbe is röpittem azt az öreg iskátulyát a toronynyal egyetemben...

Dühös volt a vén udvari dámára szörnyen, mert mopszlija mindig megharapta.

Szoborházyéknál mindig sok vendég volt. Az előkelőbb gentry s a szegényebb arisztokrácia mind oda járt. A tisztek is el-ellátogattak, mert rendesen jól mulattak, - néha persze magán a háziasszonyon. Mert Szoborházyné valóban mesésen gögös volt. Hogy a „bécsi szocziatással” való viszonyát fentartsa a csillagkeresztes dámán kívül, még egy statisza bárót is tartott, ki már úgy szólván egészen bolond volt, a kinek csak a meghatározott nagy ebédekre volt szabad lejönnie és figurálnia az asztalnál, s a konvenczionális „udvari” megjegyzéseken kívül semmit se szabadott szólania. Ez a Vexleben báró-rokon a kastély másik tornyában tartatott s mindenestre a ház legmulatságosabb alakja volt. Valaha főhadnagyoskodott a dragonyosoknál, most pedig a repülő gép feltalálásán törte a fejét. Halálosan gyűlölte pendantját a statisza - csillagkeresztes dámát s Czibaky Bandi unszolására egyszer csinált is neki egy pokolgépet, melylyel állítása szerint halálos biztossággal levegőbe lehetett volna a vén „iskátulyát” mopszlistól, szemüvegestől együtt repíteni... De a bolond báró repülőgépére volt azért a legbüszkébb: ez egy léczekből s ponyvából összedrótózott alkotmány volt. Egyszer ünnepélyesen meg is próbálta: kirepült vele tornya ablakából, de úgy hasra esett a föbe, hogy Szoborházyné azóta zár alatt tartotta a nemes bárót. De Vexleben ur igen ravasz volt, egyszer kivitte masináját a falu végére s ott próbálta feleresztetni, ekkor azonban az oláh cigányok verték el úgy, hogy szekéren hozták haza. Varázslónak nézték...

A fiatalok a téli fagytól immár teljesen felszikkadt tavaszi gyepen gyakran lawn-tennisztek, Andrée remekül érezte magát; sokat ugrált, szaladgált és beszélgetett Linkával.

- Tehát boldog vagy?

- Igen - susogá Andrée - boldog.

Linka Szentinczeyre gondolt.

- Meg kell az embernek vigasztalódnia... - mormogá.

Andrée nem értette barátnéját, de nem gondolt a mondottakkal. Mit törődjék ő azzal, a mit a világ mond? Nem elég-e az, ha Livió szereti őt s ő szereti Liviót? S boldogságában úgy szánta azokat a szerencsétleneket, a kik nem lehetnek oly boldogok, mint ő!

Egy délután nagy czivil-társaság volt Szoborházyéknál.

A társaság igen jól mulatott; a bolond bárót s a csillagkeresztes dámát, mint a kutyát meg a macskát uszitották egymásnak... Pándy Olga kicsit hamisan énekelte el Arditi „Bacció”-ját.

- Maga kis hamis... - mondá neki a szemtelen Dády Lala az ének végén.

Andrée kiült a verandára. Oly rég nem látta már Liviót - tán négy napja, hogy szíve mintha összeszorult volna. Ép elhatározta, hogy bejelenti Szoborháznénak, hogy a hét végén hazamegy, midőn a veranda alatt lépteket hallott. Gáldy Tomi és Ürböy Lexi sétálgattak odalent a kertben.

- Hja barátom, hires egy asszony az a Schoenhoffné, - mondá Tomi duhajon.

Lexi karczosba áztatott hangon dudolta: „Bunda, bunda, mégis bunda a bunda...” hát aztán?

- Hát aztán? Hát most például... - felelé Gáldy Tomi véletlenül ráhágva a Tolly agár lábaira, mely nagyot vonított, - hát most például elküldte a leányát ide Szoborházyékhoz, csak azért, hogy egymagára maradjon a főhadnagygyal otthon...

Lexi tovább dudolta a „családi” nótát.

- „De a bunda azért bunda, mert bunda...” miféle főhadnagygyal te Tamidli, he?

- Hát a ritter-főhadnagygyal, Rodakovszkyval, még ezt se tudod, röhögött Gáldy Tomi.

- Bunda - hej te bunda! - morgá Lexi, hát különben okosan cselekszi a szép asszony; mi Tamedli, he?

Aztán duettben énekelték tovább igen elérzékenyedve a szép nótát: „Hej te bunda, mért vagy bunda... te bunda...” Az agár a szökőkút mellett még mindig egyre vonított.

Andrée felugrott - egy önkénytelen mozdulattal kapott a melléhez, mintha valami a szívébe harapott volna. Az ő szegény, naiv gondolatvilága körül mintha egy burok szakadt volna széjjel s most körülpillantva, egy rettenetes látományban sejtette meg a valóságot... Ő maga egy titkos belső világban élt s azalatt a többiek valószínűleg egyszerűen kinevetve, kényelmesen szőtték tovább terveiket... Irtózáttal pillantott benső világán túl a nagy nyers életbe, melyben nyoma sincs az ő idealizmusának.

Emlékeinek most egyszerre villámgyorsan megindult, szakadva omló lavinájában egyre-másra ezer gyanújel merült fel... Odatámaszkodott a veranda oszlopához, mert szédült. „Oh én hiszékeny, bolond...” gondolá. S aztán sirni kezdett, keservesen, visszatartatlanul, úgy, mintha szegény szívét, lelkét egyszerre akarta volna kisírni... Én szegény bolond, - ismétlé magában, de hát mit tehetek róla, ha nem ismerem úgy az életet, mint az az asszony... az én mamám... nem tudok, nem bírok küzdeni velük, hisz nem vagyok oly rossz, mint ők. Óh, bár csak tudnék oly rossz, oly ravasz lenni, hogy le tudnám győzni őket... S az a félelmes fekete óceán, mely az első bál éjjelen, mikor Rodakovszkyt anyjával látta táncolni, oly rémesen nyelte el a földet remegő lábai alatt, most ismét köröskörül ellepte őt. Vajjon mikor fog e félelmes óceán ismét kiszikkadni, mikor fog a helyébe ismét boldog, virágos kert nőni? Soha... soha, - zokogott a szegény leány; mit vétettem, hogy nem szeret az Isten engem?

De az oly gyöngéd lelkek, mint Andrée, nem bírják ki soká, - bizonyos idő multán elzsibbadnak, kifáradnak a kétségbeesésben, s ájulásszerű kimerültségükben minden borzasztó tény ellenére... megvigasztalódnak. Éppen, mert hát nem bírják ki tovább a kétségbeesést. Andrée sirógörccse után egyszerre azon vette észre magát, hogy valami ájulásszerű nyugalomba sülyedt. Szemei szárazak voltak és gondolatai - nem, már nem voltak gondolatai többé. Még mindig az oszlophoz támaszkodott, - belülről halk zongorahang hallatszott ki a verandára. Linka énekelt az Ambroise Thomas „Revérie”-jét...

A zene csitította beteg lelkét, mint egy bársonyos kéz simogatta meg. S ez oly jól esett neki, hogy könnyezni kezdett bele.

Egyszerre, mintha villamos ütés érte volna, felrezzent.

- Nem, - mormogá egész biztonsággal - az egészből egy szó sem igaz. Livió az enyém!...

A gyöngéd lelkek, a mily határozatlanok a közönséges érzelmek közepette, ép oly erélyesek a kétségbeesésben. Andrée felugrott, végig nézett ruháján; meglehetősen vékony sötétkék tavaszi ruha volt rajta... egy a verendán felejtett csipkekendőt a vállára vetett s aztán leszaladt a lépcsőn. Senki se vette észre a szökését. - - Végig futott a parkon, le a hátsó kis ajtóhoz, de ez be volt csukva. Az omladozó alacsony falon rést keresett. - Összevérezte lábait a bozótban s kezeit a köveken, de végre kint volt az országuton. Kocsin egy órajárás Szoborházától Basa-Südig, - ő gyalog ott lesz másfél óra alatt... És összeszorított ajkakkal, merőn nézve maga elé, sebes, szinte futó léptekben indult el hazafelé.

Az utszéli kavicstörők vagy lassan döcögő, álmos furmányosok álmélkodva nézték a jelenésformán tovasuhanó szép leányt. Egyik még rá is kiáltott: „Fogjátok meg azt a bolond kis-asszonyt!” Erre Andrée úgy megijedt, hogy egy sikolylyal ugrott be az erdőbe s ott ment tovább. Többet nem mert kijönni az utra. És csak futott, futott... gondolatai utoljára már egy borzasztó görcsbe bogyóztak össze, egyre anyját látta, ahogy Rodakovszky átöleli s csókolja, a mint őt ölelte és csókolta...

*

A falu alá ért. Már sötét volt. Egy szakasz huszár tán épp a kadét-princzczel, akkor jött meg a gyalogrukkolásról. Andrée elbujt a Kohn Salamon pajtája mögé s megvárta, míg tova vonulnak. A huszárok vastag sarkantyus csizmáikban esetlenül csörtetve haladtak el mellette. Az őrmester egy, a kapitány urtól tanult kifejezéssel ordított rájuk folyton: „Te marha, megnyuzatlak...” S a faluvégi nagy porfelleg mint valami lomha fehér párázat emelkedett fel a vörhenyes esteli ég felé.

Andrée tovább lopózkodott, mint a tolvaj. Félt, hogy valamelyik tiszt meglátja. Átszökött a kerteken, a templom-udvaron, a libakerten... Mikor az öreg Madzagné utána kiáltott: „méltóságos kisasszonyka hová szalad?” valóságos pánik fogta el... Eszeveszetten rohant át a téren.

A park rácsos kapuja előtt állt. Beosont. Az egész emelet sötét volt; csak az anyja háló szobájában égett a lámpa. A leány mintha mellbe lökték volna, oda tántorodott a falhoz... Pihennie kellett. Haja össze volt kuszálva, ruhája összerongyolva, a csipkekendő árván lógott le a félválláról.

Oly fáradt volt, hogy majd eldült, de kétségbeesése csodálatos erélyességgel villanyozta fel immár ingadozó öntudatát. Felszaladt a lépcsőházba. A szobaleány jött elő, a kocsis felesége, kis gyerekével karján. Mikor Andrée dult arcát meglátta, zavartan, ijedten nézett szét s letette a kis fiát a földre.

- Ki van oda fent a méltóságos asszonynál? - kérdé, siket, tompa hangon Andrée.

Az asszony ijedten ötölt-hatolt s épp nyilván ürügyet keresve, a cselédszobába akart szökni, mikor a kis fiú, ki az egész jelenetet a gyermekek összpontosított figyelmével szemlélte, kihuzta ujját a szájából s csengőhangon felelt Andréének.

- Az a szép katona bácsi van oda fent...

Az asszony mint egy hárpia ugrott elő s pofon ütötte a fiúcskát, ki erre keservesen kezdett el bőgni. Iván, kabát nélkül, ingujjban, álmosan került elő a zajra s homloka ránczba szökött, mikor a lépcsőn felszaladó kisasszonyt meglátta. Aztán hidegvérűen vakarta meg a tarkóját s vissza menve szobájába, lefeküdt s úgy tett mintha aludnék...

Andrée benyitott a sötét szalonba. Minden aludt a nagy teremben; csak itt-ott reszketett valami illanó visszfény a barok tükörkereten, zongoralábon, a lábas-óra aczélpántozatán... és valami hosszú tárgyon, egy karosszék ülén. Andrée odaszaladt: egy hanyagul odavetett kard

volt... mellette sipka, s a szmirnára esve egy pár fehér tisztí kezyü. A leány ösztönszerűleg fel akarta venni, de mikor a kezyühöz ért, irtözva riadt vissza. Átfutott a szalonon, benyitott a könyvtár-szobába, innen az ebédlőbe osont, aztán - a maga kis boudoirjába, mert az anyja emeleti szobájába innen is be lehetett menni... Sehol senki... Mikor a maga, ártatlan boudoirját megpillantotta, hol annyit álmodozott boldog szerelemről, azt hitte, eszt veszti... S ez az ő elárvult szent kis szobája, ép annak a másik szobának a közvetlen közelében van, melyből az ajtórésen át, a küszöb felett, vékony fénysáv árad elő... Borzalom, borzalom!

Két kezével arcához kapott, befogta a fülét, tán azért, hogy meg ne halljon semmit, mikor az ajtóhoz ér... Megmérgezett szegény lelkében ösmeretlen, utálatos sejtelmek mint mérges galagonyák nőttek egyszerre ijesztő nagyra - a képtelen örültség vad vitustánczot járt fejében. Pillanatra majdnem hányási roham vett erőt rajta... Aztán egyre közelebb huzódott a fénysávokkal szegélyezett ajtóhoz. Füle még mindig be volt fogva; most hirtelen behunyta a szemét s tövisekarczolta keskeny kezecskéit mellére csusztatta a szegény leány. Mormogó párbeszéd hallatszott ki... Igen, Rodakovszky hangja volt - -

Andrée kinyitotta a száját: kiáltani, sikoltani, törni, ölni szeretett volna, - mindent megtenni, amire csak egy csalódott szerelmes képes. De torka, mintha hurok lett volna rajta, összeszorult, csak egy alig hallható hörgés-forma sóhaj halt el a nyelvén... Aztán a kétségbeesés rettenetes pánikja ütötte halántékon, az öntudat utolsó vergődésének fagyos láza rázta össze; menekülni, szökni ez irtózatoss helyről... Szerette volna még egy öleléssel átnyalábolni az ő ártatlan, szent szobájának minden butorát, csecsebecsését, hogy magával vigye, megmentse őket, el akarta volna vinni egész szobáját, - kapkodott jobbra-balra, de csak kis, aranylábu íróasztalán feledt csattos imádságoskönyve akadt a kezébe...

Mint egy sebzett, kergetett özike szaladt át a négy szobán, le a lépcsőn, ki a szabadba...

*

Mikor a külső ajtón kirohant, érezte, hogy tovább nem bírja lelke ezer mázsa terhét s arczczal előre bukott a meredek lépcsőre...

De nem esett el. Valaki felkapta, - valakinek ép a vállára, a karjai közé hanyatlott. Szentinczey fogta át az elalélt leányt, éppen látogatóba jött Schoenhoffékhoz...

- Az Istenért Andrée nagysám, mi történt - mi baj van? - kiáltá a szelid jó fiu izgatottságtól remegő hangon, mikor azt a kuszált, a zokogástól vonagló fejet a mellén érezte.

Andrée egyszerre eszelősen pillantott fel.

- Szentinczey! - susogá idegesen, gyorsan, hevesen s balkezével kapkodva simította le halántékán összekócosodott hajfürteit, - maga szeret engem, mondja: igen, szeret engem nagyon, mondja: nagyon?

- Nagyon, - mormogá Szentinczey, félénken szorítva magához Andréét.

- Nagyon, ugy-e, nagyon? - zokogott a boldogtalan leány. - Elvesz engem?... elvisz engem innen, rögtön, most, mindjárt?... nem hagy itt, megment a mamától és attól...

- De az istenért, mi történt?! - kiáltá Szentinczey, mámoros boldogsággal szorítva magához menyasszonyát.

Aztán egy hirtelen mozdulattal el akarta ereszteni a leányt.

- Várjon - mondá határozott hangon, - felmegyek.

- Ne, az Istenért, fel ne menjen! - sikoltá Andrée hozzátapadva. Kétségbeesésében is anyjára gondolt, nem szabad a világ előtt elveszitenie az ő anyját.

Mögöttük gyors léptek hallatszottak az emeletről. Schoenhoffné pongyolájának teljes pompájában s Rodakovszky kard és sipka nélkül jöttek le a lépcsőn.

Pillanatra szó nélkül álltak ott mind a négyen. Végre Livió kedvetlenül fordult el s kezdett halkan fütyörészni valami dalt, Schoenhoffné pedig zavartan, gunyos kedélyességgel nevette el magát.

- Aha, jó napot Szentinczey, - nézze csak főhadnagy, mi itt szerelmeseket zavarunk...

Livió kíváncsian nézett a leányra.

Andrée, ki még mindig a Szentinczey karjaiban volt, felveté a fejét. Valamit, valami borzasztót akart mondani, kiáltani... de torkán akadt a szó.

Nem, - gondolá, - nem szabad.

Daczosan, néma kétségbeeséssel nézett fel Schoenhoffnéra s aztán lesütötte a fejét.

- Igen, mama - mondá tompa, reszkető hangon, Szentinczey ur a vőlegényem...

Schoenhoffné álmélkodva nézett hol az egyikre, hol a másikra.

- Nem, nem - sikoltá aztán Andrée, nem megyek be többet ebbe a házba...

- Andrée, Andrée, - mormogá anyja ijedten, hozzáfutva. A leány halálsápadtra vált. - Iván - kiáltá Schoenhoffné.

A nagy Iván komor arczczal jött elő. Ijedten kapta fel az ájult leányt s vitte fel, úgy, mint kicsi korában...

S Andrée még egyszer kinyitotta a szemét. Felpillantott Rodakovszky Livióra, a ki oly borzasztóan mérgezte meg az ő szegény, üde fiatal szívét. És nem haragudott rá, oh nem, még azért a sok keserű bánatért sem, a mit neki okozott... S Livió is utána pillantott, csodálkozva, sajnálattal, nem: tán valamivel többel... A leány, mint a haldokló utolsó lélegzetét szivta fel magába ezt az utolsó pillantást s aztán bomladozó öntudatával még csak annyit gondolt: óh Istenem, be jó lesz meghalni, pihenni...

(Vége az első kötetnek.)

MÁSODIK KÖTET

I.

...Nyár volt. Balzsamos, meleg nyár. A vöslai sétányon az esthomályban vigan játszott a katonabanda s a zöldbe menekült fáradt bécsiek felvillanyozódva hallgatták. A csinos, tarka villák körül hömpölygött a sokaság, - a völgybe vezető távolabbi sétányokat pedig szerelmes párok lepték el. Hisz oly édesen borultak a dus lombozatu fagallyak a titoktartó ösvényekre... Szép volt a világ, szerelmesen szép.

Fent a terraszon az esthomály távlatában, hová a bécsi keringő ábrándos dallama csak fáradtan, szinte haldokolva ért el, a dus platánok alatt egész elmosódtak a sétálók alakjai.

- Haza menjünk, néni?

A két alak, az egyik egy szürke, alacsony, öreg asszony, a másik egy magas, szomoru árnyék, csöndesen sétáltak egymás mellett.

- Jól van, Andrée, menjünk haza, Szentinczey ugyanis nem sokára megérkezik...

- Hát akkor menjünk haza, felelt Andrée. Fáradt néni? Kapaszkodják a karomba...

- Ja, liebes Kind, fáradt vagyok... S aztán mentek tovább.

A távoli méla keringő, mint egy édes bölcsődal altatta el az esthajnalt csillagos, bűvös álmu éjszakába... Egyenkint aludtak el: a távoli hegyek, a mély, nedves völgyek, s a város cifra villái; az itt-ott kigyult lámpák mintha a természet nagy hálósobájában éjjeli mécsek lettek volna... Végre egy messze sóhajban aludt el a „néma királyné” keringő is, - egy oly kinosan szerelmes visszhangban, mely úgy remegtette meg az embert, mit egy sohase feledhető utolsó pillantás...

Andrée megállt. Feje a mellére hanyatlott.

- No mi baj? - mormogá a törődött néni valami csodálatos részvétellel.

Már egészen besötétedett. Andrée úgy érezte, hogy ez a sötétség a belsejébe szívódik át... A zene visszhangja régi emlékként, lassan mosódott el az alvó platánlevelek alatt s végre elhalt abban a hűvös esti szélben, mely mint valami fekete éjjeli madár rebhent fel a már mélyen szunnyadó völgyből s szállt el a táj felett...

Lementek a terrasz lépcsőjén. A villák kertjeiből az alvó rózsák álmaik szerelmes illatát lehelték az éjbe.

- Végre itthon vagyunk... Georges! Georges! a lámpát...

A vén kopasz inas némán, mintha öt darab koronás pecséttel ragasztották volna le a száját, hozta be a rózsaszín ernyős lámpát. Letette a szalonzasztalra. - Az öreg D'Ombrade bárónő reszkető lassúsággal vetette le ósdi kalapját s a hogy kiment a restauráció korabeli izléssel berendezett öreg szobából, éles magyar profilja szörnyen hasonlított annak a kurucz kapitánynak az arczéléhez, kinek daliás arczképét a nagy ernyős lámpa rejtelmes homálylyal világitotta meg a falon. Nem csoda különben, hogy úgy hasonlítottak egymáshoz, hisz az a kapitány ükapja volt a bárónőnek, csak hogy őt még „szentsimoni Dombrádynak”-nak hívták... Ugy vándorolt ki kétszáz esztendeje a XIV. Lajos udvarába, ott aztán a keserű kuruczból, a kemény Szentsimoni Dombrády Andrásból, sima francia báró lett: „André D'Ombrade, Baron de Saint-Simon”, - fia pedig az a híres korhely, ki annyi botrányt csinált a Régens multságain, már rokonságot is tartott a Saint-Simon hercegekkel, annak a híres történetírónak a familiájával... Az öreg Amélie bárónő különben valahogy nagynénje volt Schoenhoff-nének s Andrée hosszú betegsége után úgy került hozzá.

A nagy csipkeszoknyás lámpaernyő alól szelid rózsaszín fény áradt elő a nagy karosszékbe temetkezett leányra. Andrée a hirtelen fény alatt valami kötelességszerű, figyelmes szóra-
kozottsággal bámult maga elé... Világos Empire-ruhája, melynek vörhenyes zöld mintája ugy
vette ki magát, mintha hervadó falevelek hullottak volna az ölébe, hosszú szalagjaival, bájos
eleganciájával hiába próbálta felélénkíteni arcát; ez a sápadt arc tán még szebb volt, mint
azelőtt, fejlettebb, de valami egészen más: kék szemei szinte megnagyobbodtak és annyi
mindent... tán bánatot sejtető, szüntelen emlékektől zsibbadt, megadó kifejezés szűrődött elő
pillái alól.

E szemek nem is annyira a külső, mint inkább befelé, a belső világba bámultak bele. De
Andrée jó leány volt, eszébe jutott az orvos szava, hogy amennyire csak lehet, ne temetkezzék
ködös gondolataiba... Felkelt tehát és kötelességszerűen járkált fel s alá a szobában. Nem
soványodott meg a tifusz daczára sem, de egész lénye mintha légiesebbé vált volna. Termete
pedig inkább fejlett, arányosabb lett, vállai is jobban kidomborodtak s szemöldei s orra táját
mintha valami finom czeruza hegygyel klasszikusabbá rajzolták volna, csak szemei, azok
mintha féltek volna a világtól, a valóságtól: mélyebbre húzódtak be... s onnan néztek elő
olykor ijedten, de különben vigasztalan melankholiával.

Mikor a Práterben végig kocsiztak, a bécsi gavallérok, szőke ulánusok és borotvált bajuszu
Windischgrätz-dragonyosok mind megfordultak utána.

Oda lépett az ablakhoz s kinézett a sötétbe. - Szentinczey nemsokára itt lesz már, - gondolá.
Darit még mindig csak Szentinczeynek nevezte magában... Rodakovszkyt pedig még mindig
Liviónak. A jó, szerető vőlegény minden héten felrándult egyszer Basa-Südről, századától
Vöslaubá.

Andrée kinézett a sötétbe - csökönyösen bámult bele saját gondolataiba. Pedig betegsége óta
nagyon félt a sötétségtől, még a fekete szintől is. Napközben gyakran indokolatlanul
összerezett - ilyenkor az az érzése támadt, mintha valami mélységbe zuhanna - eleinte ilyes
alkalmakkor hangosan felsikoltott, de most már fékezni tudta magát s összeszorított fogain
legfeljebb valami halk sziszegés csuszszant át... S a mélyen alvó éjszaka rejtelmes háttérében
mintegy vitus-tánczban suhantak át betegségének rémei.

Mikor az agytifusz kidühöngte magát s az öntudat halavány derengéssel virradt meg szegény,
bágyadt fejében - még jó sokáig hitt rémeiben. Még nem tudta biztosan megkülönböztetni
hallucinációit a valóságtól. Ezért mikor anyja négy hét múlva először ismét bejött, újból
görcsöt kapott s elájult... Legnehezebben tudta Schoenhoffnét megszokni, - a valóság mind-
untalan átbicsaklott még gyöngé elméjében a deliriumbeli torzjelenéssé. Ilyenkor aztán össze-
rázkódott és sirt. S az anyjától való ösztönszerű félelem mindvégig megmaradt benne; mikor
már teljesen tiszta lett agya, akkor is még mindig reszketett, ha Schoenhoffné ágyához lépett s
megsimogatta a fejét.

Schoenhoffné különben okos asszony létére igen tapintatosan viselte magát. Mikor Andrée
már egészen meggyógyult, megcsókolta a leányát.

- Egy kis levegőváltás jót fog neked tenni, - mondá jóakarólag. - Amélie néni majd felvisz
magával Bécsbe...

És most hát itt volt Bécs mellett... Az ő maga borzasztó esetére, a betegségét megelőző iszo-
nyatos estére csak akkor mert gondolni, mikor már sok száz kilométerre volt Basa-Südtől...
Anyja párszor, - ritkán irt neki; folyton dicsérte Szentinczeyt s levelei végén mindig áldását
adta kettőjükre. Andrée elmosolyodott; hisz úgy se mennék többet haza, - gondolá. Linkával
ellenben sűrű levelezésben állott. Tőle tudott meg mindent, a mi azóta otthon történt...

Kocsi robogott a kapu alá. Pillanat múlva Szentinczey toppant be, a hosszú ut daczára üdén, frissen és becsületes kék szemeiben repeső boldogsággal. - Andrée elejébe ment, se tulsebesen, se tulságosan lassan, se túl nagy örömmel, se szomorúan, de nyugodtan, bizalommal...

- Jó estét, Dari, - mondá kezét nyújtva neki. Szentinczey, ki kissé tán meghizott s elevenebb volt mint azelőtt, szenvedélyesen csókolta meg az átlátszó ujjakat. - Hogy van édes Andrée? - susogá szerelmesen nézve fel rá.

Andrée elfordult. Olyan eredeti volt ez a Szentinczey, mikor most boldogsága tetőfokán, a maga szerénységében, kissé szeliden vakmerő próbált lenni. Néha komikus ez a jó fiu, nyugtatá meg kellemetlenkedő érzelmeit a leány, de mikor olyan jó és engem annyira szeret!... voltakép hálásnak kell lennem iránta, hiszen... Pillanatra elgondolkozott s aztán elszomrodott. Istenem, - mormogá, gondoltam volna-e azt öt hónappal ezelőtt, hogy Szentinczey Aladár lesz a nyáron a vőlegényem!... És, tevé hozzá, pedig hát valósággal, kétségkívül az, az én vőlegényem. Darira nézett. Szívét a hála érzete töltötte el s a legszelidebb kedvességgel kérdezte ki, hogy mi minden történt vele azóta, mióta nem látták egymást. De nem figyelt arra, amit mondott: nem érdekelte. Hát így fog eltelni életem, - mormogá, e jó ember mellett: elképzelte magának Darit, hogy fog kinézni tíz év múlva, nem: husz év múlva, deresedő hajjal... Dari kicsit el fog hizni, veszekedni fog az ispánjával, mert hisz ott hagyja a katonaságot, gazdálkodni fog, nyaka megvörösödik s ránczos lesz, tán meg is kopaszodik, mert haja elől kissé ritka volt, de szeretni fogja őt... S én boldog leszek, - gondolá tovább Andrée, szántsándékkal hinni akarva szavainak.

De Szentinczey csak tovább beszélt vigan, olykor meg-megtréfálva Amelie bárónőt, kit egyszerűen „tante”-nak nevezett.

- Beszéltem a gyámmal - folytatá Dari, - s ő helyeselte tervemet. Ki fogok hát lépni a katonaságtól s pedig mentől hamarabb. Stefi bácsi ugyan azt mondta, hogy kicsit fiatal vagyok a házasságra, de hát már mult hónapban lettem huszonkettő, szóval a huszonharmadikban járok, ez pedig már elég kor a házasságra, mi, kedves tante?

- Természetes, lieber Neffikém, - mormogá Amélie bárónő. - Az ember sose házasodhatik, a leány sohse mehet férjhez elég korán...

D'Ombrade bárónő felsóhajtott, mert eszébe jutott, hogy ő már oly régóta vén leány, hogy szinte özvegyasszonynak nézik... Mégis csak jobb lett volna, ha férjhez megy anno 52-ben ahhoz a Rhoonhove vasas főhadnagyhoz, aki később elesett 59-ben Olaszországban... Mennyit megsiratta! Most az idők ködös távlatában szinte már úgy tetszik neki, mintha férje lett volna a szép vasastiszt... Helyeslőleg bólintott a fejével.

- Csak lépj ki Neffikém a katonaságtól s keljeteek egybe minél előbb, - még háboru talál lenni s te is elesel, mint...

Szentinczey gazdag fiu volt: a vagyon nagy része ugyan pör alatt állott, de egy birtokot, a vány-olaszi-i jószágot mindjárt átvehette.

- Vány-olaszi csak négy óra hajtásra esik Basa-Südtől - mondá, közel leszünk az ismerősökhöz, a fiukhoz...

A vacsorának vége lett. Amelie néni kiment, hogy az Andrée papirosait, melyeket Schoenhoffné, elég okosan átadott neki, behozza s megmutassa Szentinczeynek.

A fiatal huszár s a leány magukra maradtak.

Dari arcza ragyogott a fellegtelen boldogságtól. Lelkesedéssel ugrott fel. Szerelmes volt Andréebe, az örülésig szerelmes... tiszta, naív lelkének egész hevével. Még sose tette, de most letérdelt az Andrée széke előtt. A leány töprengő szórakozottsággal játszott ruhájának lelógó

mellszalagjaival s kicsit meglepetve, de résztvevőleg nézett rá. Dari megfogta menyasszonya két kezét: a leány hagyta s szeliden elmosolyodott... Oly jó fiu volt ez a Dari! Önkénytelenül betegségének lázas álma jutott eszébe; igen ezek a hű szemek, annak a jó kutyának a szemei, mely hallucinációi közepette mindig az ágya mellett ült... Szentinczey csak nézte Andréét, szemepillantásába belelehelte egész lelkét. Nem is annyira szerelmes természetű fiu volt ő, inkább csak szeretni tudott: egyszerűen, mélyen, igazán szeretni...

Egy hirtelen mozdulattal előre hajolt a leány felé, átkarolta derekát, megölelte s megcsókolta, - de nagyon ügyetlenül; kezei minduntalan beleakadtak a szalagokba s rajongó hevében még el is szakította az egyiket. De Andrée azért mégis ajakán érezte a csókot: elpirult s idegesen ugrott fel székrétől.

- Maga ügyetlen... - mormogá kedvetlenül, - elszakította a szalagomat...

Szentinczey még mindig ott térdelt az immár üres karosszék előtt s csodálkozva nézett Andréera. Megijedt, tán rosszat tett? Hisz még sose merészelte megcsókolni őt, pedig már mióta menyasszonya... s most...

- Bocsásson meg, édes Andrée. De hát nem tehetek róla, hogy annyira szeretem. Hisz maga nekem mindenem, - tudja-e, mindenem a föld kerekiségén... Köny csillogott becsületes kék szemében.

Andrée hozzáfutott, vállára tette bal kezét, jobbjaival pedig önkénytelenül megsimogatta azt a jó szőke fejet. Aztán, az Isten tudja, miért, de olyan zokogási roham vett erőt rajta, hogy alig birt magával... - Istenem, Istenem, - susogá a szegény leány.

Dari felkelt, mert lépteket hallott.

- Ne sirjon, kérem ne sirjon, mert a szívem hasad meg.

Férfiasan kihuzta magát, hogy valamivel magasabb legyen Andréénál. Szembe szállt volna az egész világgal...

Mikor Andrée később a Szentinczey távozása után - ki egy szomszéd vendéglőben szállott meg - magára maradt szobájában, szinte iszonyattal gondolt vissza az est utolsó jelenetére. Alig tudta érzéseit megmagyarázni magának. Idáig még valahogy sohse gondolt arra, hogy ez a jó ember - Szentinczey - meg fogja csókolni őt, pedig hát nyilván joga volt és joga lesz hozzá... Most, hogy tényleg megtette, valóságos rémület fogta el. Mért, vagy hogy? Tán azért, mert az a *másik* csók jutott eszébe, a Livió csókja: mikor a Dari ajkait érezte, azért ugrott fel oly hirtelen, mert azt érezte, hogy valaki azt az igazi szerelmes csókot megszejteltetett... - Istenem, Istenem, - gondolá, - mi lesz velem? - S ismét zokogni kezdett. - S az a szegény Szentinczey, - szövő tovább gondolatai szakadozott fonalát, - a mellett oly ügyetlen... egészen összegyűrt; eltépte szalagomat...

Elpirult, mert az jutott eszébe, hogy az a másik - az az ördögös Livió, mily bársonyos kezekkel ölelte át, s ajkai mily észvesztően tapadtak szájához... Könyei felszikkadtak, eloltotta éjjeli szekrényén a gyertyát s merészen bámult bele a sötétségbe. Egy régen lappangó gondolat - egy rémitő gondolat botlott a nyelvébe.

- Hátha még most is szeretném?!

Ugy érezte, hogy azóta a Szoborházyéknál töltött utolsó délután óta most ébredt fel csak igazában gonosz álmából...

Szentinczey másnap még náluk maradt. Kirándultak a hegyek közé; a délután egész kellemesen telt el. Csak Andrée volt hallgatag, sápadt és kedvetlen.

- Pedig mostanában már olyan jó kedve volt mindig, - sugá Amelie tante az aggódó Szent-inczeynek.

- Az élet már ilyen, - mormogá Dari optimista filozófiával az agg hölgynek, mikor este elbucsuzott, - baj, mindig csak baj! De azért bizom a jövőben...

S bizodalmas boldogsággal ült be a bécsi vonatba. Dari elég józan eszü, okos fiu volt, de csöppet sem olyan kutató természetü, mint az a Bourget nevü ur, kiről Szoborházyné vitatkozott minduntalan Dodo főhadnaggyal francziául. Vajjon hogy fogta ő fel az Andrée hirtelen keletkezett odaadó „szeretetét”? Hát az igazat megvallva, Dari ez által a pusztá tény által, hogy, mint vőlegénye mindig mellette lehetett, minden ítélőképességét elvesztette boldogságában s utoljára már egészen belenyugodott abba a gondolatba s egész büszke is volt rá, hogy Andrée, miután egy ideig Livióba volt szerelmes, egyszerre az isten tudja miért, kiábrándult belőle, s most ő beléje szerelmes - egy kicsit, hacsak nagyon kicsit is. Miért is ne lehetne voltakép beléje szerelmes? Azt a nevezetes esti jelenetet sohase tudta magának teljesen megmagyarázni... pedig gyakran törte a fejét rajta. Végre is azonban, mint az okoskodásban járatlan ember, kifáradt töprengéseiben és abban a szépen hangzó frázisban nyugodott meg, melyet valamikor egy regényben olvasott:

- Hát bizony a női sziv rejtelmekéi kifürkészhetlenek!... Szegény Andrée bizony kissé hiszterikus természetü, - no de majd megnyugszik a házasságban. Anyja annyit kinozta őt... Szörnyü ellenszenves egy teremtés...

És teljes erélylyel látott ügyei rendezéséhez. Ugy határozták el, hogy deczemberben kelnek egybe. Bejelentette ezredénél, hogy kilép a tényleges szolgálatból. A tiszték vállat vontak.

- Menjen a pokolba, Sie junger Herr, morgá humoros haraggal az ezredes, - minek nézte maga a katonaságot, - omnibusznak? Beszállt Wiener-Neustadtban s az oltár előtt áll meg?...

Mord (von Loewenmord) kapitány megvetőleg düllesztette ki nagy hasát s egy akkorát fújt vöröses lilaszín arczával a levegőbe, hogy az oldalt körmölő irnok-káplárnak majd leesett a sipkája a fejéről.

- Házasodik? Ist schon gut. Mint katona eddig hős volt, - most majd lesz belőle papucshős... Viel Glück; viele Kinder und wenig Hörner... Servus!

Bonbuska ellenben, ki mögött már tizenöt pohár „Magenkrampf”-pálinka multja feküdt, kemény prelekciót tartott neki.

- Ja, lieber Freund, bist eine piramidale Schlafhaube! Az a férfi - folytatá emeltebb, de egészen beroszdásodott szónoki hangon, - a ki visszasülyed a nyomorult Zivil-Standba, sohasem is volt érdemes arra, hogy a császár kabátját viselje.

- Mindig gondoltam, - mondá Esty Pista, egy oly tábornoki mozdulattal, mint a skiz a kártyán, - hogy te barátom, végkép el fogsz zülleni.

- Requiescat in pace, - kaczagott Törökváry Taszi.

Dodo elgondolkozott. Filozófikus hangulatban volt: egy csodálatos kétszivü lengyel asszonyba volt épp szerelmes s nála a szerelem többnyire maró analyzissé savanyodott.

- Okosan teszed Szentinczey - sugá neki - hogy megházasodol. Téged az isten is férjnek teremtett. Nem való neked a mi kóborló huszártroubadour életünk! Látod, én például a világért se tudnék megházasodni. Engem már magában az a tudat, hogy egy nőhöz isten és ember előtt le vagyok kötve, ellenállhatatlanul ösztönözne a hűtlenségre... De te természetből hű vagy, épp úgy, mint én természetből hűtelen vagyok. S menyasszonyod oly kedves, okos leány s tán meg is fog szeretni téged...

Részvétellel nézett Darira, de Dari csak boldogan mosolygott. Lelke messze távol volt a kantin füstös levegőjétől, - ott Vöslauban, hol egy szegény sápadt leány küzdött az első szerelem mérge ellen s igyekezett szeretni őt...

- És - folytatá Donhofen Niki, - boldog az ily hű természetű ember! Hej, az ily magamféle állhatatlan donjuan legfeljebb csak a szeretőjéhez *tudna* hű lenni, a kihez nincsen formálisan lekötve..

Dari a nagy manőverekre be se rukkolt. Szabadságot kért és gyámjához, Szentinczey Stefi bácsihoz utazott. Később pedig Vány-Olasziba ment, hogy utána lásson a kastély átalakításának.

Andréet a Szentinczey elutazása után csudálatos nyugtalanság fogta el. Most, hogy kikerült a nagy betegség közvetlen hatása alól, tisztábban tudott visszagondolni a multra, - főleg a mult nyárra, őszre, szerelmének hajnalára...

Szoborházy Linka gyakran irt neki; többnyire vigan s a maga csapongó esze szerint össze-vissza minden pletykát. Párszor irt Schoenhoffnéról is egyet-mást, de mikor Andrée a levél olvasása közben ideért, ösztönszerűleg összerázkódott s tovább fordítva, ott olvasta a levelet tovább, a hol egyébről volt szó. Annyi tapintata Linkának azonban mégis volt, hogy Rodakovszkyról semmit se irt. Pedig írhatott volna róla: megírhatta volna p. o. azt, hogy Livió most már nem jár Schoenhoffnéhoz, hanem - hozzájuk s neki udvarol! Linkát magát annyira meglepte ez a fordulat, hogy eleinte nem hitt a szemének s csak azután büszkélkedett hódításával, miután Marietta nővérét megkérdezte:

- Te, Etta, mit gondolsz, csakugyan udvarol nekem Rodakovszky?

- De bolond vagy, Linka, - mondá a Czibaky Bandi menyasszonya, - hát nem érzed te meg, hogy udvarol-e valaki neked, vagy sem?

- Dehogyan, de hát mégis...

Linka aztán elgondolkozott, s végre szokott józan naivságával arra jutott, hogyha Livió udvarol neki, hát bizony főleg a pénzéért teszi azt. Sebaj, vigasztalódék, denique hát mégis udvarol... S mint egy pocsolyán átmászó macska, mely attól fél, hogy bevizezi finyás lábait, óvatosan, félve latolgatta magában: vajjon megengedheti-e azt magának, hogy Rodakovszkyba beleszeressen?

- Multkor - pletykázott levelében Linka, - nálatok, mamádnál voltunk mindannyian. Csak Rodakovszky nem volt ott. Anyád a princzcel énekelt egy duettet. Most ő a kegyencz (Linka azért elég könnyelmű volt, hogy ilyeneket megírjon). Anyád kinevezte őt apródjának; vacsoránál egy kis asztalnál ült mögötte, s mamád hol vele, hol a tőle jobbra ülő brigadérossal, Ritt (von Todtenritt) generálissal beszélgetett, ki, úgy látszik, nagyon szerelmes a te kedves, szép mamádba. Bizony még mindig a legszebb asszony az egész társaságban! Na, tudod, pompás látvány volt az; meghaltál volna nevettedben; az ember nem mindennap lát egy kadetot s egy generálist egyszerre kurizálni... Különben unalmasan telnek a napok. Alsunk, eszünk s tennisezünk. A Bandi s Marietta esküvője novemberben lesz...

Andrée letette a levelet. Hát Rodakovszky nem volt ott „Schoehoffnénál”? Mélyen elgondolkozott... valahogy szinte megörült. Vajjon hol lehetett Livió?

Vendégek jöttek: pár elegáns dragonyos tiszt Bécsből... S Amelie tante örömmel látta, hogy Andréenak teljesen elmúlt a rossz kedve s egész vigan tréfál velük. Andrée maga is csodálkozott a jókedvén. De estefelé már alig várta, hogy magára maradjon s ujonnan kisarjadzó boldog álmaiba temetkezzék. Az egyik tiszt, egy szóke hadnagy, kinek Andrée tán a nevét se tudta, szörnyen udvarolt neki s a leány megmagyarázhatlan boldogságában oly szívélyes,

bohó, tán - kaczer volt irányában, hogy a szőke dragonyos, mikor elmentek, hetykén monda pajtásainak:

- Istenem, milyen könnyű is egy ilyen falusi magyar leánynak a fejét elforgatni!... Szegény, - gondola aztán szánakozólag tovább, hogy fog most utánam epedni!... Én meg azalatt Mlle Lolának fogok tapsolni Ronachernél... Apropos fiuk, hát megyünk a Lola-estélyre, mi?

A Windischgrätz-dragonysok elgondolkoztak.

- Okvetlen elmegyünk, de hát hiába... szerelmes az szörnyen.

- Kibe?

- Tudod, abba a Rodakovszkyba, abba a 17-es huszárfőhadnagyba, a kit pár évvel ezelőtt azért tettek el Bécsből, mert szörnyen megtetszett ő fenségének, annak a bizonyos német herczegnőnek.

A tisztok kinéztek az ablakon, a vonat már nagyon közel volt Bécshez, s ennélfogva illő lojalitásból nem merték a fenség nevét hangosan kimondani...

- S fess gyerek az a Rodakovszky? - kérde a szőke hadnagy.

- Ein Mordskerl - morgá a borotvált kapitány. - A legjobb czéllövő a hadseregben. Attól hódítsd el Lolát!...

Andrée szobájába szökött s székébe temetkezve, merően bámult maga elé.

- Ő értem fog jönni, nem hagy el, megment... suttogá.

Maga is megdöbbsent halkan kimondott szavaitól. Késő éjjel volt már, midőn mint valami csöndesen meginduló menydörgés, távoli, de rohamosan közeledő kocsirobaj riasztotta fel töprengéséből.

- Hát ha most jön értem?... mormogá, eszelősen hajolva ki az ablakon.

A kocsi zugva robogott el a villa alatt s a sápadt leány csalódottan eszmélt fel ábrándjából. Zokogva borult az ágyára... Pedig talán nem is csalta meg ösztöne, talán igazán Livió ült abban a fiakkerben. Rodakovszky aznap Bécsben volt, - tényleg kikocsizott Lolával a zöldbe s a boldog nap végén szerelmesen, eszeveszetten vágattak haza...

Andrée azonban idegessége daczára elég jól aludt s mikor reggel fölébredt, jókedvűen kaczagott tegnapi kaczerása felett. De az a gondolat, hogy Rodakovszky igazában csak őt szereti, hogy érette fog jönni s megmenti Szentinczey Aladártól, már valóságos rögeszmekép volt lelkébe, szívébe belegyökerezve. Ezentul hónapokon át csak ez az egy semmiből fonódott gondolat foglalkoztatta.

Dari szokása szerint minden szombatn este felutazott Vöslaubá: az egész hetet csak azért szenvedte át a századnál, vagy Vány-Olasziban, hogy ez alatt a két nap alatt igazában éljen. Örömmel, boldogan toppant be mindannyiszor a villába s szinte vallásos szerelemmel csókolt kezét menyasszonyának. Azóta a bizonyos est óta, nem merte többet megölelni. Egyszer Andrée még meg is tréfálta a néni előtt, mert némi gunyos jókedvvel kiáltott rá s tárta ki karjait: „Ide hamar vőlegény ur, ölelje meg a menyasszonyát...” mire Szentinczey csak bajuszát rágva és mélyen elpirulva huzódott az ablakmélyedésbe. Komolyan megneheztelt s a néni alig tudta megbékéltetni.

Szentinczey szeptember óta kezdette észre venni, hogy Andrée egyre rosszabbkedvű s valóságos rosszakarattal van iránta. Gyakran félnapokat bezárkózott szobájába, mialatt ő ott volt, - szegény fiunak sóvárgó bubánatában még a szundikáló nénit is mulattatni kellett. Vajjon mi lelheti? tünődék ilyenkor. Tán elhanyagolom? Tán több időt kellene itt töltenem? S megtette

azt a bolondot, hogy egyszer például öt napig egyfolytában ott maradt Vöslauban... De a hatás ép az ellenkezője volt annak, mint a mire számított. Andrée egyre idegesebb lőn, szeszélyes, változékony: olykor mintha csak kiszámítottan gyötörte volna az egyszerű jó fiut, ki mindent naiv türelemmel tűrt, - máskor meg ép oly indokolatlanul sirt és kedveskedett vele. Dari a leány magaviseletéből semmit sem értett. Mikor esténként lefeküdt s eszébe jutottak az ideges napok, a szívét szorongató epizódok, csak fejcsóválva sóhajtott fel.

- Mégis igaza volt annak a - hogy is hívják? - írónak: a női szív rejtelsei csakugyan kifürkészhetetlenek...

S ebben megnyugodott s másnap újból félénken tűrt, várt és remélt...

Mikor Andrée néha egész délutánokra bezárkózott szobájába, D'Ombrade bárónő s Dari fejüket csóválva néztek egymásra.

- Nagyon ideges - anyja bánásmódjával tönkre tette egész szervezetét, mormogá Dari, mit gondol chère tante, hátha valami ideggyógyászsal megvizsgáltatnánk? Én azt hiszem, szegény Andrée kissé hiszterikus...

De a néninek még is volt annyi belátása, hogy ebbe a tervbe nem ment bele.

Dari aztán mást gondolt. Halomszámba hordatta Andréének az ajándékokat s kosárszámba a virágokat. No, ezek már valóságos dühbe hozták a leányt. Egyszer a jó, a szelid, az okos Andrée pláne annyira ragadtatta magát, hogy egy igen értékes, nagy „cloisonnée” vázát, melyet Dari ép akkor hozott sajátkezüleg Bécsből, felindulásában a földhöz vágott. Szegény Szentinczey, mint valami bűnös állott a váza törmelékei előtt s csöndesen sirt. Andrée zokogva dült pamlagjára.

- Én szerencsétlen, boldogtalan teremtés! mormogá kétségbeesetten.

- De hát édes Andrée, mit tegyek? mit vétettem, hogy ily mostohán bánik velem?... kérde szegény Dari busan; - hisz mindenben a kedvére igyekszem tenni...

- Édes Dari (először hívta így életében) ne jöjjön, kérem, ne jöjjön három hétig hozzánk. Megteszi?

- Amint parancsolja, susogá Szentinczey s hirtelen kiment a szobából, nehogy ott törjön ki rajta a zokogás s ez a csodálatos teremtés aztán kinevesse őt. Még az este elutazott.

- Hál'istennek, hogy elment ez a Szentinczey, mormogá Andrée, nem bírnám ki, nem tudnám többet elviselni a jelenlétét! Jósága valósággal dühbe hoz...

Még nem telt el egészen a három hét, midőn egy napon Szentinczey jött fel a veranda lépcsőjén. Szeptember vége felé járt az idő s Andrée egy hintaszékbe dülve ép a hervadó, vörhenyes leveleket nézte, melyeknek egyhangu, bús hullása valahogy megnyugtatta őt. Mikor Darit megpillantotta, dühösen ugrott fel s ép rá akart kiáltani:

- Hogy mert idejönni, hisz még nem telt le a három hét?! - midőn észrevette, hogy a fiu egész jobb karja fekete selyembe van kötve s ő maga sápadt s csak lassu ingadozó léptekkel tud járni.

Felkelt s merően a Szentinczey szemébe nézett. Egyszerre megtudott mindent: Dari Livióval verekedett meg s ő vágta így össze. Még reszketett előbbi felindulásától s idegességében szinte azt mormogá:

- Jól tette...

- Igen, - gondolá aztán tovább - Livióval verekedett meg: érettem...

De szegény Szentinczey csakugyan igen beteg lehetett az elmúlt napokban, mert mire felért, csak épp hogy le tudott egy tábori székre ülni, - majd elájult. - Andrée elszégyelte magát előbbi lelketlen indulatáért s mellé futva, a leggyöngédebben üdvözölte őt.

Hát volt valami az Andrée sejtelmében: Szentinczey csakugyan Livióval verekedett meg, de nem ő érette, hanem - Schoenhoffnéért. Egy este Basa-Südön vacsoráltak a kávéházban: Livió, kinek Lola miatt ismét rossz napjai voltak s bujában kissé erősen bekonyakozott, valami könnyelmű megjegyzést tett a „schöne Melaniera” s csak későn vette észre, hogy Szentinczey is a társaságban van. Dari, mintha csak erre az alkalomra várt volna, a dühtől reszkető ajakkal vonta csodálatosan vakmerő hangon felelősségre Rodakovszkyt...

Igy aztán meg is lett a párbaj. Livió kegyetlenül összevágta Darit. Mikor a hosszú mély sebet összevarrták, - a főhadnagy közönyösen vont vállat s nyersen mordult ellenfelére:

- Thut mir Leid, barátom. De hát te akartad... el lehettünk volna mind a ketten affaire nélkül. Nekem pláne már reggel kellett volna Bécsbe utaznom. Most csak este utazhatom...

Dari szinte elszégyelte magát az eset után. Hebehurgyának, nevetségesnek tűnt fel saját maga előtt. Hisz utoljára is nem kell azt úgy szó szerint venni, mikor konyakozás közben a kávéházban valamit mondanak tisztességes nőkről...

Andrée hosszan nézett a szenvedő Szentinczeyre. Idegei majd szét szakadtak: érzelmei még sose voltak ennyire élükre állítva.

Dari ott feküdt az ebédlőben a balzamon. Szeme be volt hunyva s hosszan lázasan lélegzett: mintegy álomban. Alig szóltak még egy szót egymáshoz, s mintegy közös megegyezéssel hallgattak az esetről. Andrée öt percenként hideg borogatást rakott a fiu forró fejére... Ő időközönként felemelte kezét s megfogva menyasszonya ujjait, megcsókolta azokat.

Beesteledett, - a kertből kívülről belopódzó bús őszi árnyak mintegy lábujjhegyen osontak be a szobába s bujtak az ódon butorok mögé. Az ablak melletti almáriom Empire stílusú etruszk pántozata vörhenyesen fénylett a szeptembervégi naplemente fájós, álmos világában.

Andrée felkelt és fel s alá sétált a szobában. Dari, kinek esténként visszatért a láza, szép csöndesen elaludt a kanapén. A leány az ablakba állt s kinézett a haldokló őszi világba: szomorú, hanyatló, vigasztalan volt a táj. A bucsuzó beteg őszi szellő, egy hervadt, vörhenyes levelet fujt a keblére: Andrée kezébe vette a halott levelet; szemeibe könnyek tolultak.

- Istenem, istenem, susogá, volt-e még a világon egy szegény leány, aki annyit szenvedett mint én?... Mért lesznek mások boldoggá a szerelem által, mért kell csak nekem boldogtalannak lennem miatta?... És csakugyan soha se lehetek hát boldog?

Visszatartotta lélegzetét, mintha arra várt volna, hogy a nagy csöndben egy hang megcáfolja kétségeit, és halkán azt sugja a fülébe, hogy:

- De igen boldog léssz...

De semmi, semmi zaj se hallatszott. Belülről a nagy lábas óra ketyegett az örökkévalóság fenséges közönyével, s Dari horkolt lázasan. Kívülről fájdalmasan sóhajtott el a fák felett az esti szél.

Andrée kiegyenesedett; erélye újra feltápáskodott fáradt lelkében. Darira nézett -

- Igen, füzé gondolatait, Livió megverekekedett vele érettem, - mert szeret, mert hozzám akar jutni, s mert Szentinczey útjában van... S látta maga előtt a párbaj lefolyását, látta az ellenfeleket meztelen kardokkal egymásra rontani, - látta Darit mint sujt Livió felé s pillanatra egy sikolyban mintegy aggódott érte... de aztán visszariadt, mert Rodakovszky vágott. A csapás Szentinczeyt érte: megnyugodott...

- Oh én szörnyű teremtés, mormogá a leány a balzakhoz futva s friss borogatást rakva a beteg fiu fejére. Dari felébredt, szeretettel nézett fel menyasszonyára...

- Köszönöm, köszönöm, hogy úgy szeret... mormogá lázában boldogan, - lássa, nekem magán kívül senkim sincsen a földön...

Dari hanyatt feküdt a balzakon, finom lakcsizmáinak nickel sarkantyui kissé bevágtak a szövetbe, atillája felül kissé kigombolva, arcza sápadt volt mint a halotté.

- Senkim sincs a földön... ismétlé alig hallhatóan.

Andrée kimondhatatlanul megsajnálta őt. Könyei lassan peregtek le arczán. Kifáradt, egészen kimerült ellentétes érzelmei ellen való küzködésében. A végtelen keserűség óceánjának fekete hullámai mintha összecsaptak volna a feje felett, érezte, hogy merül el boldogtalanságába...

Keservesen zokogva borult a beteg fiu atillájára.

II.

Októberben Andrée a nénivel Bécsbe költözött. A vöslai utolsó napok zsibbadt nyugalomban teltek el. És Andrée csak várt, várt - az örülésig várta szabadítóját...

Sokat sétálgatott, többnyire egyedül, - bejárta az egész vidéket. S szerfölött hallgatag, magába zárkozott leány lett belőle. Reggelenként, a mint a tükörbe nézett, sokszor felsikoltott - nem ismert magára, arcza kissé megnyult, szemei, nagy kék vágyódó szemei, még nagyobbak lettek s réveteg pillantásuk mindegyre töprengve oszlott szét a folyton visszatérő rögeszme szemléletében. Gyakran visszagondolt a multa; lehetséges-e, hogy abból a régi Schoenhoff Andrééből egy ily sápadt, nyugtalan, hallgatag teremtés lett? Szerelme - szánakozólag mosolygott, mikor ezt a szót kiejtette - nem volt többé az a régi ábrándos, édes, költői szerelem; a sok titkolt küzdelem, a mérhetlen vágyódás elkoptatta, átalakította azt valami vágyódó kétségbeeséssé: rögeszméje, az az őrzöngő várakozás elfásulttá tette. Érezte, hogy belső hervasztó küzdelmeitől nem ér rá szeretni s szíve bálványát egész ábrándvilágával együtt mintegy félretette lelke háttérébe jobb időkre...

És e mellett teljességgel semmit se hallott Livióról. Linka is keveset irt már; Szoborházyéknál mindenki a Czibaky Bandi és Marietta esküvőjével volt elfoglalva. Anyja minden három hétben egyszer irt neki; Andrée az utóbbi időben már felbontatlanul adta át a leveleket nénjének.

Andrée esküvője december 21-re volt kitűzve. Ha erre gondolt, mindig szívdobogást kapott. Dari már ott hagyta a katonaságot, czivilbe bujt s vőlegénysége utolsó hónapját Bécsben töltötte egy a D'Ombrade báróné kis palotájával szomszédos szállóban, a Wiedenen. Olykor majdnem egész nap a nénivel s Andréével volt, ki utóbb már egész jól el tudott vele beszélgetni. Szentinczey öntudatlanul megtalálta a módját annak, hogy mikép viselkedjek helyesen az ő „ideges menyasszonykájával” szemben, s annyi esze utoljára mégis volt, hogy viselkedésének rendszerét aztán meg is tartotta. Udvarias, kellemes és kitérő volt és a mi fő, sose üldözte Andréét szerelmével, még csak nem is mutatta neki. „No majd végkép megnyugszik a házasságban”, - sugá olykor a néninek.

Andréeban pedig a várakozás, a boldogság reménye, mint egy halaványuló szivárvány egyre jobban fakult el: az ábrándokba csalogató színek szerelme egén lassankint elenyésztek, ép oly szürke novemberi felhőzet lepte el lelkét, mint a milyenbe most bámult bele ablakán át... Mikor a szivárvány utolsó halavány színe is elenyészett, a szegény leány immár száraz szemekkel, nézett utána - s halkan sugá:

- Isten veled szerelem...

Felkelt s szokatlan kedvesen üdvözölte Szentinczeyt, ki akkor toppant be pár szép sárga Maréchal-Niel rózsával.

- Tehát - fordult aztán később Dari a nénihez, - holnapután utazunk le Szoborházára a Marietta esküvőjére... Hisz Andrée nyoszolyóleány, ott kell lennie...

Aztán elősorolta a nyoszolyóleányokat s a vőfélyeket: Pándy Olgát Dodó vezeti, Törökváry Sáríkat Gáldy Tomi s így tovább... végül Szoborházy Linkát Livió...

Andrée összerezzen. Egy pillanatra sem mert a dologra gondolni.

Az esküvő a szoborházai családi kápolnában nagy diszszel ment végbe. A statiszta grófnőt nagy gálába öltöztették, - egy remek, régi diszű ruhát adtak rá, de oly figyelmeztetéssel, hogy ha nem vigyáz rá s a türkiszekből egy követ elveszít, hát a mopszliját a malomárokba dobják;

karonfogva ment a bolondos vörös Vexleben báróval, kit három inas és két hajdu huzott ki műhelyéből a repülő gép mellől s bujtatott bele pompás diszmagyarba... Öt vármegyéből gyülekeztek oda a notabilitások; ott volt a hadtestparancsnok, a brigadiros, ki Schoenhoffnét vezette, az ezredes s az egész tisztikar.

A pár jól nézett ki: Marietta baba arcza kissé sápadt volt a fehér fátyol alatt, de Czibaky Bandi remekül vette ki magát Mária-Terézia korabeli huszáros diszmagyarjában. Bajusza félelmesen tornyosodott fel, úgy, hogy majd kiszurta vele az eskető püspök szemét...

Andrée félve, reszketve lépkedett a Dari karján a menetben; már a családi nagy teremben („lovagteremnek” czimezték Szoborházán) a nagy, diszes sokadalom közepette egy sarokba bujt s most, hogy felvonultak, szinte görcsösen kapaszkodott a Szentinczey karjába s nem merte felvetni a szemét. Köröskörül a násznép fehér fátyol fellege szédítő árban hullámozott az ódon széles folyosón. Pillanatra már attól félt, hogy elájul. Még erősebben kapaszkodott vőfélye és vőlegénye karjába.

- Fázik? - susogá Dari jóakarattal a fülébe.

- Igen, kissé hüvös van... - mormogá Andrée tétovázó, lesütött szemekkel, rekedten. Mintegy álomban sarkantyupengést hallott maga előtt.

Ők voltak a második nyoszolyópár, az első - az csak Linka és Livió lehet... Nagy erőfeszítéssel emelte fel lassan a szemét: egy pár finom ezüst sarkantyut, hosszuszáru lakkcsizmát, pompás vörös nadragot, túlkarcsu, kamarási paszomántos atillát, széles vállakat, erős nyakat, s daczos, fekete, kissé göndör fejet látott... Mámoros szédületében, mintegy isten állott előtte Rodakovszky Livió.

S Andrée aztán nem is emlékezett a többire. A kinos ebéd végén fel s alá sétáltak a lovagteremben Szentinczeyvel, midőn Rodakovszky hozzájuk csatlakozott s a másik karját kérte...

Szegény leány merően nézett maga elé: Rodakovszky beszélt közönyösen, szívesen, udvariasan... Andrée nem értett szavaiból semmit: csak egy kétségbeesett mozdulattal tapadt a karjába, - a Szentinczeyét szinte eleresztette... Dari udvariasan engedett, mosolygott s felelt engedelmesen a főhadnagy kérdéseire. Megálltak: Andréével forgott a világ, „most...” gondola, „megment, elvisz magával” s még görcsösebben kapaszkodott Livióba. Felnézett rá egy kimondhatatlan szempillantással. Rodakovszky mosolygott, - olyan hidegen, oly idegenül nézett rá, - s csak beszélt tovább...

- Mentsen meg, suttogá Andrée, alig hallhatóan - ugy-e értem jött, elvisz magával?...

- Parancsol, nagysád? - kérdé udvariasan Rodakovszky, ki nyilván nem értette meg, hogy mit mondott.

Andrée még mindig ránézett.

Tán megértette a sápadt arcz és esdeklő nagy szemek néma beszédét. Talán nem... Felkaczagott, röviden „pardont” mondott s kissé erőszakosan huzta ki a karját a leányéből. Aztán tova lebbent szó nélkül.

Andrée ott állt, elhagyatva, megrendülten s hosszan nézett a lovagterem pántozatos ajtajára, melyen Livió eltűnt. Egy unottképű inas aztán betette ezt az ajtót. Andrée úgy érezte, mintha az életet, a boldogságot csukták volna be előtte...

*

Aztán jött még egy kinos hónap. Andrée a Marietta esküvője utáni első napokat alig bírta ki ép elmével. Naphosszat mint a megháborodott járt föl s alá a szobákban. Amélie tante félve nézte nyughatatlanságát s csak olykor mert valami banális kérdést megkoczkáztatni.

- Mit keressz, liebes Kind?

Andrée elgondolkozott. Hogy mit keres? Hát csakugyan keres valamit? S csak ekkor jutott eszébe: persze hogy keres: az elveszett Liviót keresi ebben a kietlen szomorú világban... S eszelősen zokogva járta tovább a szobákat.

Lelke oly végtelenül üres volt. Nem volt az többé telve a szerelmes ideál romantikájával, hideg volt s elhagyatott.

S Andrée egyre didergett, - fázott attól a belső szívbéli hidegségtől.

Aztán mint minden, úgy fáradt lelkében a mérhetetlen bánat is kopni kezdett. Schoenhoffné felköltözött Bécsbe, hogy leánya kelengyéjének beszerzésére felügyeljen. Mikor Andrée szemtől-szemben látta magát anyjával, pillanatra összerázkódott, de aztán engedelmesen, szeliden tartotta oda homlokát s csókolta meg a Schoenhoffné kezét... Hisz olyan végtelen közönyös volt neki már minden. Szentinczeyvel ugyyszólván egész nap együtt voltak. Andrée most már nemcsak hogy eltűrte, de utóbb olykor szinte kereste a társaságát: szíve, lelke annyira üres volt, hogy vágyódott valaki után, a ki csak kissé is megvigasztalja őt.

S Szentinczey valóban olyan tisztességes jó fiú volt! Amint együtt ültek a szobában, a színházban, vagy együtt jártak az utcán, Andrée gyakran ránézett s összeszorított fogakkal erős elhatározással igyekezett valami hősiest, romantikusot, érdekeset találni rajta, szóval valami olyan tulajdonságot, a mely méltóvá tegye Darit arra, hogy ő beléje szeressen. Mert szilárd, kétségbeesett akarattal tökélt el magában, hogy bele fog szeretni Szentinczeybe. Persze eleinte nehezen ment s később is gyakran - sirás lett a vége az ily kísérleteknek. Néha meg valóságos utálat fogta el, szégyelte magát, mint a ki valami becsutelt tervet forgat a fejében. De azért győzött benne a „kötelességérzet”, a mint ő magának képzelte. Leggyöngédebb érzelmeit valósággal eszelősen pazarolta a Szentinczey idealizálására. Lopva olykor egy negyedóraig is elnézte a mint beszélt vagy járt-kelt. Hisz Dari egészben véve csinos fiú volt.

Az ismerősök előtt gyakran önkénytelenül vőlegényére vitte a beszédet s közvetve, ravaszul kipuhította véleményüket. S ha valami barátnéja hosszasan nézve Darit, azt mondta: „ó igen, csinos fiú” hát a szegény menyasszony oly boldog lett s oly hálásan szorongatta a barátnő kezét.

- Ugy-e, hogy csinos fiú?...

Persze némelyik leány aztán nem állhatta meg, hogy csodálkozva ne gondolja el:

- Ugyan hogy lehet ilyen örült szerelmes ebbe a piros arcú, bakaképi, mosolygó emberbe!?...

Darinak profilból egész érdekes arcza volt, különösen ha hallgatott, mert mikor beszélt, hangja, a mint Andrée olykor szomorúan konstátálta, furcsa „ostobán” csengett. No és szemben nem nézett ki előnyösen; valami korlátolt, szolgálatkész ügyefogyottság szerénykedett szája körül... Andrée kényszerszülte ábrándozásai közepette gyakran valóságos dühvel fordult el s ment ki a szobából, ha Dari okos profiljából kimozdulva egyszerre teli arczczal pislantott rá s szerelmes bárgyúsággal mosolyodott el.

- Nem, nem - kiáltá ilyenkor kétségbeesetten, - sohase fogok tudni beléje szeretni... Istenem, mit tegyek?

De a napok kegyetlen gyorsasággal teltek. Andrée, ki álmodozásai és kényszerszerelmének kinlódásai közepette alig gondolt az idővel, egyszerre kétségbeesetten számolta a még hátralevő napokat: december tizenhatszadika-tizenkilencz-husz-huszonegy... Mintha mellbelökték volna. „Meg fog ölelni s meg fog csókolni”, gondolá, iszonyattal takarva el arczát „s joga lesz hozzá...”

December 21-én aztán az oltár előtt állott szegény Andrée. Az esküvő Bécsben volt s igen fényes vala. Schoenhoffnének minden osztrák, lengyel és magyar rokona előkerült, Szent-inczey családja részéről azonban csak az öreg Stefi bácsi jött fel. Öreg generálisok, egy miniszter, vezérkari ezredek, egy magyar testőrrokon, néhány főhadnagy a Reiter-escadron-tól, egy sereg vidéki ur, főispán, pár udvari dáma... mindannyian szinte szorongtak már az Augusztinusok templomában. Sok volt a nyoszolyóleány is, közöttük Szoborházy Linka, kit Dodo vezetett. Dari ezrede részéről az ezredes, Marosy kapitány, Törökvány Taszi, no és a már említett Dodo jöttek fel. Rodakovszky kimentette magát...

Andrée némán nézte, hogy öltöztetik fel. Tehetetlenül állott a szoba közepén: mikor aztán azt mondták, hogy menni kell, szorgoskodó aggodalommal sietett le. Sápadt volt, tán fehérebb még menyasszonyi ruhájánál is; ajkai szinte szederjésekre váltak. Mikor Dari felolvasta Livió levelét, melyben kimentette magát, olyan érzés vett erőt rajta, mint mikor a halálra ítéltnek utolsó kegyelemkérvényét utasítja el a felség... Szinte félholtan haladt el a csillogó sokaság közepette az oltárig. Ott aztán nem emlékezett többet semmire. Csak mielőtt az „igent” ki kellett volna mondania, egy utolsó erőfeszítéssel még kiegyenesedett s feltűnően megfordult. Körül nézett a templomban, mintha keresne valakit... Mikor aztán nem találta sehol azt, a kit keresett, lesüté fejét, halkan, igen halkan „igent” mondott s aztán elájult, vagy rosszul lett, mert az egyik diakonus hirtelen melléje ugrott. De nem igen vették észre a dolgot, legfeljebb csak pár, a rácsozat körül gubbaszkodó koldusasszonynak tűnt fel, kik aztán fejcsóválva mondogatták egymásnak:

- Nagyon szerelmes a szegény menyasszonyka...

III.

Ismét Szilveszter este volt a „pokolban” Rodakovszky Liviónál.

A szegény „Ritterfőhadnagy” december folyamán többször volt beteg. Vagy háromszor járt fent Bécsben november eleje óta - a fiuk jól tudták, hogy ki miatt és kinél - s mindannyiszor betegen jött haza. Mikor végre december ötödikén a szokott másfél napi távollét után ismét hazaszökött, a legény, Forintos Péter, ijedten szaladt Schwarcz doktorért.

- Epeömlései vannak és lehettek már ott fent Bécsben, - szörnyen felindulhatott valamin... magyarázá később a kantinban a doktor Dodonak, - a milyen vérmes ember ez a Rodakovszky, még egyszer megüti a guta dühében...

A fiuk fejüket csóválták. Határozottan szerették Liviót, mert példányképe volt a „sneidig” huszártisztnek. Azonnal a lakására siettek.

- Dummer Kerl, - mormogá utközben Bonbuska, kinek arcyszíne már kezdett elpártolni vörös hajtókája színétől s ibolyába készült átcsapni, közeledvén ekép uhlánkája színéhez - egy ilyen bestiába beleszeretni!...

- Ugy kell neki, mormogá a hideg, szivtelen Radern Gida, mindig mondtam neki: vigyázz! ha az ember egyszer szerelmes, el van veszve... Én is alapjában véve szerelmes természetű voltam, de most már annyira vittem, hogy büszkén mondhatom el: nem tudnék senkibe beleszeretni!

- Hát aztán mi hasznod van belőle? - kérde gúnyosan mosolyogva Dodo. A földön még is csak a nagy szerelem az egyedüli igaz boldogság... Szavamat adom nektek fiuk, hogy egy napi tiszta, tökéletes boldog szerelemért a Torquemada programjának összes kinjait eltudnám szenvedni...

- Hát bizony - tűnődék Esty Pista- jó az, ha az ember szerelmes. De hát nem mindig lehet a pagátot elfogni!

A fiuk feltett sipkával, katonás büszkeséggel dültek szanaszét a Livió „alvilágában”. Dodo azonban behatolt a függönyös alkovba s az ágyra ült. Sötét volt a decemberi délután s pillanatra nem igen láthatta a főhadnagyot.

- Szervusz, - mormogá Livió.

Megsoványodott, kedvetlen és dühös volt: szinte csunya. Rodakovszky ama betegek közé tartozott, a kikenél a betegség rendesen tehetetlen, lappangó dühben nyilvánul. Forintos Péter már reggel óta bekötve hordta a fejét, mert sehogyse tudta urát kedvére kiszolgálni.

- No mi baj? - kérde Dodo felkaczagva. Rosszul nézsz ki öreg!

Livió csakugyan igen sápadt volt. Haja kóczyosan lógott a homlokába, szeme fénye szinte kialudt s arcvonásaiba valami gonoszság, gyűlölet és rombolási düh fészkelődött be.

- Majd meghaltam Bécsben, - mormogá tompa mély hangon. Epeömléseim voltak s már a guta környékezett. Érzem, hogy ha arra a szörnyetegre...

- Na na, sei ruhig lieber Freund, - mondá Dodo s hirtelen lefogta a Livió balkezét. De már késő volt, a főhadnagy szemei kigyultak, - izmos karjával sátáni haragban lóditotta az egész orvosságos asztalkát a falhoz. Aztán megnyugodott. A tiszték, szokva levén a tördelésekhez, meg se mocczantak odabent, csak Bonbus ordított ki a legényre:

- Kutyamosó! Forintos! Wo ist den der Hund? Eredj be rögtön... marsch hinein!

Livió lassankint megnyugodott, vagyis helyesebben elszomorodott.

- Egy cigarettát, Dodo... nos hát érzem barátom, hogy ha erre a... Lolára még egyszer megharagszom, hát megüt a guta. Ilyen szégyen még sohasem ért! Nekem, Rodakovszky Liviónak kellett azt megélnem... Livió kihuzta magát, felült az ágyban, s összeszorította az öklét... *dass ein Weib mir nicht pariert...*

Nagy sötétzöld szemei rémesen meredtek Dodora.

- De hát mit csinált, beszélj hát! - nógatta a kutató természetű főhadnagy, ki Liviót, mint valami különös esetet figyelte meg.

A nagy sötétzöld szemek haragja mintegy méregcseppben facsarodott ki abban a nagy könyűben, mely lepergett az arczán. S a szegény Ritterfőhadnagy nem beszélhetett tovább: hányási roham vett erőt rajta.

- Schwarcz, Schwarcz, gyere be! - kiáltá Dodo.

- Iszonyu vér van ebben az emberben! - gondolá aztán, mikor bement a fiukhoz, kik unalmukban már piketirozni kezdettek.

Hát bizony Livió soha se tudott volna olyan őszinte lenni, hogy azt az esetet elmesélje. Rodakovszky, mint minden telivér, igaz nőhódító, tán soha sem volt a szó közönséges értelmében véve szerelmes. Ő szerelmes volt általában a nőbe, ebbe a káprázatos, szédítő fogalomba, de annak megnyilatkozásai: az egyes nők, az egyének, csak mint annak az összeszménynek a változatai érdekelték... S a maga emberi öntudatlanságában valahányszor újabb nőt ismert meg, valahányszor újabb nőt „bontott fel alkatrészeire” (a mint Dodo szerette mondani, mit az a gonosz Esty Pista skiz-nyelvével „toilettebeli vegyelemzésre” vonatkoztatott) - mindig szinte a természetbuvár rajongásával borult le előtte s csodálkozott el, hogy az az eszményi nő hányféle szerelemi változatban tudja elkápráztatni az embert. De azért mindig hű maradt ahhoz az összideálhoz, a nőhöz - soha se hagyta magát az egyes asszony által eltántorítottatni... Ezt Dodo a maga dilettáns-filozóf nyelvén úgy formulázta, hogy: „Was, Livió? Hű maradni? Igenis, mi a Nőhöz maradunk hűek! Szeretjük az őszi barackot, s éppen mert szeretjük s jól akarunk lakni vele, sok kell belőle. Csak nem rágódhatunk örökké egy barackon, was Livió? Bele harapunk s megeszszük... s ha egyszer megettük, hát akkor bizony nincs többé... Mi ellenben bizonyos idő múlva újra éhesek leszünk s enni akarunk s ezért hát másikat szakítunk le a szerelem aranyos barackfájáról” „Tökéletesen igazad van”, mormogá ilyenkor rendesen Livió, ki ugyan egy szót se értett e huszársujtásos szofizmákból, de teljesen átérezte a Dodo világnézetét.

És mind a ketten mélyen megvetették azokat a szegény „szerelmi gyomorbajos” embereket, a kik oly kevésbé ideálisták s oly kevésbé képesek a nő káprázatos eszményi fogalmát átérteni, hogy - egy egész álló életen át egy barackból meg tudnak élni.

S ime Livióval, a ki életében már sok barackot megevett, most az egyszer megesett az, hogy egy gyönyörű nagy („de már kissé ponda”, mondotta volna a rossznyelvű Radern Gida) barackot akart leszakítani s a lehajlított gally magasra visszaszállt: nem érhetette el... És sehogysem érhetette el. Valami nem sikerült az örökös sikerhez szokott hódítónak - s ez betegge tette.

Livió nem hiába hasonlította a nőket mindig a lovakhoz, melyeket tényleg majd egy rangba helyezett velük: Lolával való kudarcza után úgy érezte magát, mintha a lovagló iskolában egy sátni tüzes remonda, melylyel már vagy négy órája vesződött, végre is a helyett, hogy beadta volna a derekát, kegyetlenül levetette volna magáról. Most ott fetrengett a porondon: egészen összezuzta magát; igaz, hogy a paripát is véresre sarkantyuzta, de még se tudta megfékezni.

„Végre nem parirozott nekem valaki...” morgá még mindig betegen ágyában. És hiúsága volt vérig sértve és a sértett hiúságból - a Dodó filozofiája szerint - minden lehet, még szerelem is.

Hát az volt igaz a dologban, hogy Livió addig játszott Lolával, míg a játék valami komoly kétségbeesésbe ment át nála. Május óta, ha három hétig nem látta az ördögös énekesnőt, valahogy rosszul érezte magát. És mennél kevésbé parirozott neki Lola, természetesen annál jobban szerette volna tökéletesen lenyügözni őt. Livió, ki a nőknél rendszeren csak a „meg”-hódítást tűzte ki célul, és sohasem ért rá arra, hogy tartósabb hűségre is vágyakozzék, most az egyszer azon kapta magát rajta, hogy ezt a démoni teremtetést meg szeretné tartani. Önmagán legjobban érezte, hogy ez hanyatlás nála s esetleg donjuáni egyéniségének halálára: a szerelemre fog vezetni... de hát Rodakovszky Livió nem szeretett gondolkozni s mostanában mindenekfelett daczos és dühös volt.

Az ezredes bizalmasan már kétszer is leszidta, a mért a századát oly gyakran otthagyja, - sőt utóbb azzal fenyegette, hogy elveszi a kommandót tőle, melylyel a még mindig maródi Mord (von Loewenmord) kapitány helyetteseképen főhadnagy léteire kitüntette. De Livióra mindez nem hatott; csak továbbra is járt fel Bécsbe.

November elején aztán csakugyan elvették a kommandót tőle: Marosy lett a basa-südi század parancsnoka. Rodakovszky valósággal megörült mellőztetésének: Marosy jó barátja volt; - most hát még többet járhatott fel Lolához Bécsbe...

Lola viselete október óta kétséges kezdett lenni: utóbb pedig mikor észrevette a Livió szerelmes indulatát, tényleg kissé elhidegedett tőle a démoni teremtetés. Folytonosan veszekedtek... Mikor aztán kibékültek, Lola gyakran egész nyíltan megmondta Rodakovszkynak: „ha szeretsz, ne mutasd nekem, hogy szeretsz, mert akkor vége lesz közöttünk mindennek... Látnod, én hogy szerettelek, a míg te csakugy félvállról szerettél engem! Most, hogy tudom, hogy az enyém vagy, érzem... más után nézek... Azért hát vigyázz édes Livikém!...”

Lola esténként mindig fellépett a Ronacherben. Egyszerre szörnyen divatba jött, - az ő kocsija, az ő ruhái voltak a legszebbek s a legnagyobb urak jártak utána. S mióta egy cseh herceg s egy osztrák gróf megverekedtek érette, - tényleg megverekedtek érette - azóta ő volt a mulató Bécs királynője. A plakátok úgy hirdették, hogy „Lola” (öles betűkkel), alatta: „*a fekete démon*” („The black Demon”) s még ez alatt vörös betűkkel: „*a szerelem királynője*”... Livió azok alatt a napok alatt, melyeket Bécsben töltött, mindig a nyomában volt, de hát persze akkor, mikor nem lehetett Bécsben, nem ellenőrizhette. Féltékeny lett rá az örülésig; a legfurfangosabb módokon lesette meg... De nem hitt senkinek.

Mikor felment hozzá, azokra az estékre kiváltotta szeretőjét Ronachertől: persze ezt sokszor nem tehette meg, mert hisz esténként 500 forintot kellett a kiváltásért az igazgatónak fizetnie... hitelezői pedig már nagyon türelmetlenkedtek. S e mellett érezte Livió, hogy egyre kétségbeesettebben rohan hanyatt-homlok az örületbe...

Végre december negyedikén valami borzasztó történt vele. Azzal a közönséges fogással élt, hogy haza utazik és nem utazott el, hanem pár óra múlva váratlanul betoppant a Lola lakására. Vesztét érezte, mert lábai csakugy inogtak, mikor felosont a külön lépcsőn. A féltékenységgel égő fejében eszeveszetten kóvályogtak a különféle udvarlók, a kiket páholyszámra látott és gyűlölt minden este. Hát kicsoda? Vajjon kicsoda az ő utóda? A cseh herceg, a spanyol attasé, a francia katonai attasé, vagy a még tiszszerte utálatosabb, nagy hasu, gyűrűkkel, briliánt tükkel megspékelt, hájas testü bankár?... Berontott az előszobába.

A meglepett, sápadt inast, ki tiltólag tátotta ki száját, szó nélkül torkon ragadta s úgy mázolta a falhoz, hogy menten elájult. Azután beugrott a szalonba s betörte a másik ajtót...

Lola otthon volt, de nem egyedül. Mint a tigris, ugrott a férfira, de a következő pillanatban visszahanyatlott, mert az egyik karosszéken heverő atilláról egy oly érdemrend lógott alá, melynél fogva... azonnal frontba meredt a földre letepert nagyur előtt...

Eszeveszetten rohant le az utczára, előtte mintegy véresen égő betűkkel csak ez a szégyen-gondolat lebegett: megcsalta őt, Rodakovszky Liviót, egy asszony - megcsalta őt a szeretője - az, akit ő nem csalt meg...

Iszonyatos volt neki e gondolat. Livió azt hitte, nem éli túl ezt a szégyenét. Pedig hát mégis túlélte, sőt két hét múlva már mosolyogva konyakozott a fiukkal. Az ő bánata is, épp úgy, mint az Andrééé, kopni kezdett. „Csak hogy belé nem szerettem abba a gyalázatos terem-tésbe”, gondolá december vége felé s elhatározta, hogy nagy szilveszteri „csatát” rendez annak megünneplésére, hogy végképen kiábrándult Lolából.

S ismét sirt a cigánynak, Dongó cigánynak a szomorú hurja. Ugyszólván mind ott voltak a régiek, csak Lola és Szentinczey hiányoztak. A „pokol” terjedelmes, mély fekvésű szalonja valóságos alvilági rejtelmes homályba sülyedt. Oly sűrű volt már a szivarfüst, hogy alig látta egyik a másikat: a kába szemekre, mint egy egyre sűrűbbödő fátyol borult rá a mámor.

Szanaszét heverték a pamlagon, kanapén, földön a huszárok s itt-ott szoprán kacajok hangzottak, - de látni már alig lehetett. Csak Livió járkált még mindig nagy léptekkel fel s alá a teremben, mintha senki se lett volna nála... Erősen ivott egész este, be szeretett volna csipni minden áron. Végre valami zsidbadó jólét áradt el bensejében: hál'istennek, már kezdek részeg lenni, gondolá. S Rodakovszkyban, mámorával csodálatosan nőtt regényes indulata. Minden Lola ellen való gyűlölete, mintegy rugóra pattant ki belőle. Felkapta abszinthos poharát -

- Veszszen el minden hűtlen szerető! orditá elkeseredetten s beledobta poharát a tulsó sarokban lángoló kandalló tűzébe.

- Veszszen el! - orditák a vendégek duhajon.

- Megmutatom én nektek fiuk, - üvölté már erősen akadozó nyelvvel Livió, oly hangon, mintha egy huszárt hordana le a front előtt, - megmutatom én nektek, hogy nem leszek én egy ilyen... nőnek a rabja! Keljete fel leányok...

A háttérben, a dohányfüst ködében három-négy színes női árnyék mosódott el. Livió egy tétova mozdulattal intett feléjük.

- Te lész a szeretőm, - hogy hívnak? Mindegy, akárhogy hívnak... én a te urad, Rodakovszky Livió, elkeresztellek Lolának s szót fogadsz nekem vagy megöllek...

- Nagyon részeg már, - mormogá Dodo a Rádern Gida fülébe.

- „Ja das macht die Liebe nur ganz allein...” sikoltá egy szép női hang, belekezdvé a nótába.

- Hallottátok fiuk?! Ő lesz az én szeretőm, ez a leány! Látjátok?!

A színes alakok tétovázva állották körül Liviót, nem tudták, melyikőjüket gondolja.

- Most meg félre! - orditá Livió, - eltemetem azt a másikat. Forintos, - ide!

Forintos Péter egymásután hordott a szoba közepére minden Lola emlékével összefüggő tárgyat: kézimunkákat, melyeket Liviónak csinált, emléktárgyakat és végül egy meglehetősen nagy csomóban a Lola ott feledt különböző ruháit, szalagjait, kalapjait, egy pár abbé-czipőt, shawlt, boát... Mikor a holmi mind együtt volt, Livio hanyatt dült nagy karosszékebe s oda sugá legényének:

- Most gyujtsd meg, fiam!

Forintos Péter pillanatra tévovázva nézett széjjel, a legjózanabb tiszt ur szemét keresve. Páran felugrottak: Dodo s a részegségében még szivtelenebb Radern Gida Rodakovszkyhoz futottak.

- Megőrültél? - kiálták kényszerű mosolylyal.

- Gyujtsd meg, - harsogta Livió - kutyamosó gazember! Mersz még gondolkozni, mikor én parancsolom neked. Holnap rapportra! Kiköttetlek, kutya...

- De hisz ez mégis örütség, - orditá haraggal Gida, - felgyul a ház és mind ide égünk ebben a lyukban.

- Hadd égjünk! - dörgé Rodakovszky villámló szemekkel. Ha nekem rossz kedvem van, legyen másnak is rossz kedve. Ide égünk mind... Forintos, fiacskám, eredj, csukd be az ajtókat jól, hogy a méltóságos tiszturak s a kisasszonyok közül senki ki ne mehessen.

Forintos halotti csöndben zárta be a nehéz tölgyfaajtókat.

Bonbon, kinek hasa rémes jókedvvel hullámozott egy mély karosszékből, mely egész csordul-tig megtelt vele - csak folyton kaczagott.

- Micsoda roastbeef lesz belőlem - morgá nagyokat ütve gyomrára.

E perczen a szoba közepére halmozott nagy holmi-csomó csakugyan lángot fogott. A tűz kigyózdására a leányok egyszerre éktelen sikongásra fakadtak.

- Fogd le őket fiacskám, édes, szerelmes fiacskám, Forintos Péter s kötdz össze a kezeiket.

Péter gépies arczzal ment az almáriumhoz s szedett ki madzagot az egyik fiókból...

És a tűz vigan égett ezalatt. Szerencsére a padlón kívül egyéb még idáig nem fogott tüzet a szobában, - a „pokol” szalonja igen tágas volt s különben is igen kevés butor vala benne.

Csak a leányok zokogtak, sikongtak kétségbeesetten... Egynek már Forintos Péter összekötötte a kezeit, ez egy sarokban ott térdelt a földön, kibontott haja lelógott a padozat konyakos tócsájába.

A tiszték közönyös jókedvvel üldögéltek a szobában. Többé-kevésbbé mind be voltak rugva s a részeg ember ugyse bán semmit. Kiváltképen Bonbuska röhögött nagyokat, pedig az ő kinyujtott lábának lapos hegye oly közel ért immár a tüzhöz, hogy majd meggyuladt. - Livió behunyta a szemét és úgy kéjelgett mámoros bubánatában.

A lángok azonban már a mennyezetet pörkölték. Dodonak, ki még mindig a legjózanabb volt a társaságban, homloka már ránczba szökött, mert az oldalt álló zongora fornérja rengeteg reccsenéssel pattant szét.

E perczen zörgettek az ajtón.

- Be ne eressz senkit! - orditá Livió.

- Már régóta zörög valaki, méltóságos uram, jelenté alázattal Forintos Péter.

Csend volt a szobában, csak az asztal alól hortyogott a kadét-princz, kinek a „Skiz” olykor konyakot öntött a fülébe...

Kivülről behallatszott a kisbíró szava.

- Írást hoztam a postáról, főhadnagy uram!

- Nyisd ki! morgá a Bonbuska, visszakapva a lábát a tüztől, mert már tényleg nagyon megperzselődött.

Forintos Péter hirtelen az ajtóhoz ugrott, mielőtt még Livió mást parancsolhatott volna. A hosszubotos subás kisbíró lépett be.

- Most jöttem meg a vasutról, főhadnagy uram, hát gondoltam, hogy mindjárt elhozom...

És egy gyűrött, ázott gyászjelentést adott át Liviónak. Rodakovszky álmosan, boszusan vette át. De aztán hirtelen felugrott, a homlokához kapott s ha a kisbíró meg nem ragadja a karját, hát még bele szédül az egyre jobban lángoló autodafé-ba.

- Mi a baj, Livió? - mormogá Dodo, melléje lépve, miközben azonban intett a legénynek és a kisbírónak, hogy a hálóbeli lavór vizét döntsék a tüzre.

Livió nem szólt semmit, a fekete szegély rááján belül egy sereg ösmeretlen, szegényes hangzású nevet látott, aztán pedig nagy betűkkel ezt, hogy „Lola”, „Sängerin”, alatta németül: „hosszas szenvedés után meghalt”. A temetés Pesten lesz... ekkor és ekkor... Másnap...

Livió felordított - a tüzhöz ugrott, kikapta onnan a tűz által még meg nem emésztett ruha-foszlányokat - magához ölelte és hanyatt dült nagy karosszékébe.

- Meghalt! meghalt! nyögé aztán, merően bámészkodva bele a levegőbe.

- Kicsoda? Mindnyájan felugrottak. A kisbíró s a legény már eloltották a tüzet, az egész „pokol”-beli szalon egy vízben uszott.

Rádern Gida felvette a földről a gyászjelentést. A leányok s a kadét kíváncsian ágaskodtak a keze után.

Livió hirtelen felugrott, félrelökte a kisbírókat és Forintos Pétert a tűz vizes zsarátnoka mellől, letérdelt és óvatosan, szeretettel szedte ki a pocsolyából a Lola kalapjának, cipőinek s egyéb holmijának a maradványait. Az egyik abbéczipő szerencsére még egészen épen maradt. Livió az egész szemét-csomót bluzza melléhez tapasztotta s szaggatott, furcsa léptekkel indult meg a szoba legtulsóbb sarkába s ott, mint valami megmart kutya, összekuporodott egy ló-pokróczon.

Az egyik leány, egy kifestett arcú ledér dáma, kinek tán a legtöbb joga lehetett arra, hogy a Livió előbbi szavait magára vonatkoztassa, felkelt, lábujjhegyen hozzáment s megsimogatta a fejét.

Livió azonban, mint az eszeveszett pattant föl.

- Eredj te...! Egy szörnyűt káromkodott s félkézzel a zongorához lóditotta a szerencsétlen teremtest. - Megöllek.

Felkelt s végignézett a tiszteletteljes távolban köréje gyülekezett társaságon. A kadét ismét hortyogott az asztal alatt, Bonbuska pedig édesen kifordult tenyerekkel aludt, háborogva hullámozó hasával karosszékében.

Livió arcza eltorzult. Látszott rajta, hogy alig bírja zokogását visszafojtani. Parancsolólag intett az ajtó felé.

- Eredjete ki innen... Aztán észbe kapott, s kelleetlenül téve hozzá: kérlek...

A tisztek tétovázva néztek rá.

- Eredjete! - ordítá Livió oly hangon, mintha egy brigádot kommandírozna, - *sirni akarok*.

*

Mikor aztán mind kitakarodtak, Livió kikiáltott a legényére:

- Forintos!

A legény bejött és haptákban állott meg a főhadnagy előtt.

- Parancsol méltóságos uram!

- Gyere közelebb!

A legény közelebb jött.

- Még közelebb!

Livió szemében könnyek csillogtak. Felemelte a két karját: valakivel meg kellett osztania bánatát. Forintos Péter azt hitte, hogy pofon akarja vágni s gyengéden félrebillentette a fejét. De Livió nem bántotta: a nyakába borult és keserves bánatában magához ölelte a derék fiút.

- Meghalt fiam, meghalt, - tudod-e, hogy meghalt...

S Livión kitört a ritkán siró emberek zokogó nyavalyája. Forintos Péter is könnyezett. Őszintén, igazán: sok pénzt kapott ő Lolától, a miért az a leány vállatni próbálgatta, hogy egyet-mást kitudjon a szeretőjéről.

- És pedig oly igen nagyon szerette a főhadnagy urat...

- Igazán, te Péter? - kaczagott zokogása közben Livió. Igazán te Péter? Ugy-e, hogy szeretett?

- Nagyon szerette a főhadnagy urat! - zokogott a legény.

- Gyere, ülj le mellém, fiam Péter - mondá Livió tántorogva csoszogván a kanapéhoz. Aztán mesélj nekem róla, mert különben meghalok... Ugy-e szép volt?

- Szép volt, főhadnagy ur!

- Ugy-e jó volt?

- Jó volt, főhadnagy ur... akkor éjjel is, mikor a méltóságos ur a bálba ment, egész éjszaka ott sirt a hálóban. Agyon akarta löni magát. Ugy vettem ki a pisztolyt a kezéből.

- Édes fiam Péter, add ide most nekem azt a pisztolyt, zokogá mérhetetlen bánatában Livió. Ugy-e ide adod?

Forintos Péter továbbra is csak mereven ült a kanapén, mintha nyársat nyelt volna: kezei mint a Fáraók szobrain párhuzamosan lapultak térdeire.

- Nem adom oda, főhadnagy uram, mondá mély komolysággal, nyugodtan.

Livió lecsuszott a kanapéről s térdre esett a padlón, a legénye előtt.

- Add ide édes fiam Péter, ugy sem tudok én már tovább élni, könyörgött Forintosnak összekulcsolva a kezeit. Egészen meg volt háborodva.

- Nem adom oda főhadnagy uram, mondá továbbra is rendületlenül a legény, közben félénken simogatta durva tenyerével zsiros nadrágja térdét.

- Nem adod ide? Ejnye Forintos... fiam... te se... szeretsz engemet... Nem szeretett engem... senki... csak... ő, ő meg... meghalt...

Livió egy halomba esett össze a vízbe és konyakba ázott padlón s azután elhallgatott. Pillanat múlva már hosszukat és mélyeket lélegzett. Elaludt.

Forintos Péter egy darabig még ott maradt fárao-szobor ültében a kanapén, de aztán egy sóhajjal körülnézve, hogy mennyi takarítani való lesz itt a szobában, felkelt. Szó nélkül felkapta izmos karjaiba urát s lefektette az ágyba.

Aztán visszament a szalonba s még egyszer elkáromkodva magát a tenger romboláson, amit az urak elkövettek a szobában, elgondolta, ugy is vészett fejszének a nyele, - hát kiitta az asztalon maradt pálinkát. Nem tehetett róla, de igen szerette a szeszes italokat.

Livió régi órája a kandalló párkányán akkor ütötte el a tizenkettőt. Forintos Péter már kissé mámoros lehetett. Elméje lassan mozgott: végre eszébe jutott: hisz Szilveszter estéje van! Felemelte azt a nagy vizes poharat, melybe összeöntötte a konyak, chartreuse, absinth és némi vörös bor maradékát s elcsodálkozott.

- Hát senki se kocczint velem?... Gyere komám, kölyök-ujesztendő, kocczints te velem... Magam csak nem ihatok, mert hisz ökör iszik magában... Éljen az ujesztendő!

*

Másnap délután Livió sápadtan, mint a halál robogott egy fiakkerban a nagymező-utca... maga se tudta hányadik szám alá. Onnan temetik Lolát...

Kétségbeesett, részeg álma alatt némileg pihent, de ébredése aztán rettenetes volt. Nem tudott egy szót se szólani. Most látta csak teljes mértékben, hogy mennyire szereti ezt a démoni fekete leányt.

A kocsi megállott.

- Ez az a ház? mormogá Livió mintegy lázas álomban s kinézett az ablakon.

- Igen az, mondá a kocsis határozottan s szédítő pálinka-aromát lehelt be a kinyitott ajtón.

- De még se lehet a, mormogá tovább Livió. Hol vannak a temető kocsik?... Hisz nem áll itt a kapu előtt egy lélek sem.

Pedig ez volt az a magas szép háromemeletes ház, melynek második emeletén öt ablakos utcái lakása volt Lolának. Oh hisz Livió jól ismerte azokat a második emeleti ablakokat... Ott a negyediken akart egyszer kiugrani Lola. Felnézett rájuk, semmi különös se látszott rajtuk...

- Elkéstem, mormogá, tán jobb is, nem tudtam volna a temetést végig nézni...

S majdnem minden gondolat nélkül, teljes eltompultságban lassan ballagott fel a lépcsőn.

Közben találkozott a jól ismert házmeisterrel, kit azonban így nappali fényben alig ismert meg, - aztán a házmeisterével, - de szökött előlük, nehogy valamit bizonyosan megtudjon, mielőtt felért volna. - Felér: becsenget: a régi szobaleány nyitja ki az ajtót: Livió ránéz... Semmi, semmi jel...

- De az Istenért, micsoda irtózatoss dolog történt itt? - orditá Livió.

A szobaleány ismerte a főhadnagyot s látván, hogy haragszik, szó nélkül tünt el a mellékszoba tuniszfüggönyei mögött. Livió úgy érezte, mintha mázsás vaskalapácsokkal pörölyöztek volna agyában. Hevesen nyitott be az ebédlőbe: senki; kétségbeesetten fordult be a boudoirba s ott aztán mintha legyökerezett volna a lába, ámulva állott meg a küszöbön.

A nagy szoba vörhenyes-kékes félhomályában, elmosódva uszott a menyezetes ágy fehér függönyvitorlája; a másik, sátorszerűleg felciczmozott sarokban pedig egy nagy tigrisbőrön egészen hátrahúzódva, valami fantasztikus keleti pongyolában ült, mint egy másik tigris: Lola. Szemei hidegen, gunyosan tapadtak Livióra.

- Na főhadnagy ur, - kaczagott a fekete leány - eljöttünk hát a Lola temetésére?

Livió még mindig mintegy megháborodva állott a küszöbön.

- Megijedtél mi? - kaczagott az ördögi teremtes és végig kuszva a tigrisbőrön, a fejére feküdt - s a füleit simogatva, vad szenvedélylyel nézett a főhadnagra. - No ne busulj, nem haltam meg, - ha nem hiszed, gyere csókolj meg...

Fekete virágos, aransárga pongyolája szinte átlátszó szövetével csábosan rajzolta ki pompás alakját.

Livió még mindig nem hitt a szemének. Imbolyogva támaszkodott az ajtónak.

- De Lola, az Istenért...

- Mit az Istenért... mondá cinikusan Lola felkönyökölve a tigris fejére és fekete selyem-harisnyás lábaival dobolva az alacsony kereveten, - hát összevesztünk; mindketten egyformán makacsak és daczosak vagyunk; tudtam, hogy te úgy se jössz el hozzám, hát gondoltam, hogy így valahogy csak el tudlak csalni magamhoz... Nos? Jer ide kezet csókolni...

Livió arcán őrjöngő mosoly játszódott. Lassan, a homlokát simogatva, indult el a gonosz leány felé.

- Csak közelebb, méltóságos kamarás ur! - mormogá Lola. Ugy ni! ott most térdeljen le... kiáltá feltérdelve a tigrisbőrön s összefonva a karjait. Ördögien mosolygott.

Livió három lépésnyire a tigris fejétől letérdelt a szőnyegre. Nem volt semmi akarata: a fájdalomban összefagyott lelke valami kimerült kéjes örömmérsékletben engedett fel. Tehetetlenül várta a leány parancsait.

- Na hát barátom - kiáltá Lola, szája elé emelve mutató ujját - fogod magad ezután tisztességesen viselni?

- Fogom - mormogá Livió összetörve.

- Nem fogsz ezután az én dolgaimba avatkozni - nem fogsz meglepni, s csak akkor jössz el hozzám, a mikor én megengedem?

- Amikor te megengeded, ismétlé gépiesen a hipnotizált ember az utolsó szavakat.

- Nem fogsz utánam leskelődni? folytatá Lola kérlelhetetlenül, nagy örömet találva áldozata kuszásában. Két ragyogó gyűrűs kezét a tigris szájába tette és annak hegyes fogaival játszott.

- Nem fogok, mormogá a főhadnagy lesütve a szemét.

- Mindezt meg fogod tartani és... szeretni fogsz engem?

- Igen... - Livió félénken, mint egy iskolás gyerek, pillantott föl rá.

- És most, mormogá kéjesen kinyújtózva Lola s diadalmasan nézve végig a térdeplő huszártisztet, - s most jer édes Livióm és ölelj meg...

Felemelte két gyönyörű karját: a pongyola ujjai, mint sárga szárnyak libegtek oldalán...

- Jer, ölelj meg.

Livió térden oda kuszott mellé s mint egy tizenhat éves fiú, ki először áll asszony előtt, félénken emelte fel ügyetlen kezét.

Átölelték egymást: Lola kezeibe vette az ördögös fekete főt s maga elé tartva, merően nézett a szemébe, megrészegette lelkét s átani lényének minden csábjával.

Aztán megcsókolta áldozata vonagló száját, szinte vérig harapva ajkait, - megcsókolta, mintha egész lelkét magába akarta volna szívni.

Livió nem bírta tovább: arca eltorzult a fájdalom, a szégyen, a kéj s a boldogság vegyes érzelmeitől...

- Sirsz... mormogá kimondhatatlanul édes, dalos hangon Lola, - aranyos, egyetlen Livióm. - Megbántottalak úgy-e? ne haragudj, bocsáss meg... nem leszek többet rossz... hisz oly végtelenül szeretlek... susogá mélán, sóhajszzerűen a fülébe.

Livió büszke, férfias arcza gyermekes daczossággal bujt a pongyola ránczai közé. Oly üde, friss érzelmek sarjadzottak ki repeső szívében, a milyeneket eddig nem ismert. Hisz igaz... sose volt még szerelmes.

- Megcsaltál - zokogá fuldokolva, s pedig olyannal, a kit még pofon se üthettem...

Lola mint egy jaguár pattant fel s úgy pofon ütötte mérhetlen dühében Liviót, hogy mind az öt ujjának a nyoma az arczán maradt. Livió mint az összemart, megvert kutya huzódott a függöny ránczai közé. De az ördögös leány utána ugrott s összevissza karmolta arczát, fejét, nyakát...

- Hát nem megmondtam, te nyomorult, orditá dühében, hogy nem tűrök semmiféle szemrehányást... Ki innen, el a szemem elől... többet be ne merd ide tenni a lábadat!...

Lola habosan lengő bajadér pongyolában felugrott s a csengőhöz futva, megrántotta azt. A sunyiképű markos inas bejött.

- Schani, dobja ki a főhadnagy urat.

Az inas közönyös arczczal nyugodtan maradt a helyén s csak a menyezetet nézte.

Lolát felbőszítette ez a közönyösség; vastag, küzönséges hangon ordított rá:

- Nem hallottad? Hozz egy pohár vizet a méltóságos urnak...

Az inas kiment.

Lola pillanatig ott állt még a helyén, de aztán nyilván elszégyelte magát s a körmét kezdette piszkálni. Majd közönyösen vállat vont, a török asztalkához lépett s egy cigarettára gyújtott. Később hirtelen megfordult -

- Livió, nem akarsz egy cigarettát? - kérdé.

Livió nagynehezen feltápáskodott s szó nélkül rágyújtott. Majd töprengve kezdett fel s alá sétálni a szobában. Lola, ki ismét a tigrisbőrre ült, éber figyelemmel kísérte minden mozdulatát. Livió arcza lassankint felvette öntelt és mokány kifejezését s épen a méltatlankodó boszuságot akarta magára ölteni, mikor Lola egyszerre a nyakába ugrott. Olvadó, simulékony teste a lenge pongyolával szenvedélyesen folyta körül a huszár sujtásos atilláját. Livió lerogyott a szmírnára, - a leány mellére térdelt s pillanatra, mély halálos gyűlölettel néztek egymás szemébe. Aztán ajkaik lassankint közeledtek s egymást irtó gyűlöletük egy épp olyan foku, szenvedélyes szerelmes csókban olvadt fel...

Nem szóltak egy szót sem, - nagyon szerették egymást azzal a halálos mély szerelemmel, mely oly annyira hasonlít a gyűlölethez...

IV.

Lolának egy éves szerződése volt egy dalcsarnoknál Pesten: Livió, miután most már nem tudott nélküle élni, eleinte hosszabb szabadságot kért, de aztán ennek a leteltével nagybátyja, egy a hadügyminiszteriumban alkalmazott generális közbenjárásával, a gendarmerie-kurzus tanárjává nevezette ki magát Pestre. Így hát mindig Lola mellett lehetett.

Az első hónap kibékülésük után paradicsomi boldogságban telt el. Livió valósággal elmarta a Lola körül ólálkodó gavallérokat s mióta aztán egy ismert fővárosi donjuánt kegyetlenül összevágott, egy zsidó urat pedig, ki szinte mázsaszámra hordta az ékszereket a szeretője után, keményen elvert a lovagló pálczájával, - kicsit békében is hagyták őket. - Livió minden este ott volt a dalcsarnokban egy külön állandó páholyban s mikor a Lola száma jött, éneke alatt folyton idegesen nézett körül s éber figyelemmel kísérte, hogy kik gyönyörködnek leginkább Lolájában.

Ezeket aztán halálosan gyűlölte s szemmel tartotta... Az igazgató kezdett már görbe szemmel nézni az izgága főhadnagyra s később, ha csak lehetett, nem adatott páholyt neki. Elrontja az egész üzletemet, mormogá a bérkocsisképű otromba ur, - hiába; az olyan chansonette-énekesnő, a ki szerelmes, tökéletesen elromlik, - a művészetet csak a változatos élet emeli... mi, Veilchenzweig? A karmester, ki épp akkor irt egy „Lola” című gyönyörű keringőt, megvakarta halántékfürteinek a helyét s igenlőleg bólintott.

De Livió igen boldog volt, - a legboldogabb tán egész életében. Alig ismert magára - valósággal elkábult attól az üde szerelmi érzelmvilágtól, mely hervadt lelkében most egyszerre kinyílt. Azon kapta magát rajta, hogy boldog mosolylyal ébred fel reggelenként, úgy mint gyerekkorában; - de leginkább azon csodálkozott, hogy semmi más nő nem érdekli. A mint reggelenként gyalog bement a Károlykaszárnýába s a pipiskemód pihegő varróleányok ígész szemekkel pislantottak daliás alakja felé, csak közönyösen nézett végig rajtuk, legfeljebb csupa sajnálatból mosolygott kicsit rájuk. Egész lénye megenyhült, megszeliült: Livió híres volt kegyetlen szigorúságáról, s ime most a gendarmerie-kurzus rettegő legénysége csodálkozással tapasztalta, hogy a félelmes főhadnagy még egyikőjüket se verte meg. Pedig Livió a szolgálatban nagyon goromba tudott lenni; egyszer már három hétre be volt csukva, a miért egy káplárnak a bokáját átütötte sarkantyujával. - A délutánt aztán többnyire Lolával töltötte. Lola végigheveredett a tigrisbőrön, cigarettázott s úgy tett, mintha nem ügyelne Livióra, pedig minden gondolatát figyelemmel kísérte. Livió a földre ült s nála szokatlan nyugalommal nézett ki az ablakon a februári téli világba. Keveset, ugyszólván semmit se beszéltek egymással, tán nem is tudtak volna... Elég volt nekik az, hogy egymás mellett érezték magukat.

És csodálatos, szinte természetellenes érzelmi szélcsend állott be e két zabolázatlan vérmérsékletű lény között, úgy mint nagy viharok közepette is vannak perczekig tartó tökéletes nyugalmi időszakok, mikor tán az egyforma erős ellentétes áramok találkozása folytán jön létre csend... Most újból s szinte egyszerre kitörő szenvedélyükkel, valósággal hipnotizálták egymást. Lola, ez a vad, tigristermészetű leány, egész megszeliült, kedvessé lett. A két szerelmes szinte nem ismert se egymásra, se magára. Gyakran, mikor órákhosszat heverték egymás mellett a kereveten szóltanul, egyszerre, szinte egy gondolatban néztek egymásra.

- Te volnál, ez Lola? - mormogá Livió.

- Csakugyan te volnál Livió? - susogá Lola.

- Boldog vagy? - kérdé néha a huszárt a leány.

- És te Lola?...

Akár naphosszat elüldögéltek volna így egymás mellett. De legjobban szerették a félhomályt. Ha az inas bejött, hogy meggyujtsa a nagy lámpát, menten káromkodva kergette ki Livió a szobából. Lola tudott pár Heine-dalt könyv nélkül s azokat susogta a Livió fülébe. Oly véghetetlenül jól érezték így magukat, hogy esténként Livió gyakran ijedten kapott órájához s kiáltott a boldog ábrándokban szundikáló Lolára:

- Lola, hamar öltözz fel, elkéssel az előadásról!...

Lola ilyenkor unottan tápáskodott fel s ásitva mondogatá:

- Nincs kedvem énekelni...

S csakugyan napról napra kedvetlenebbül, sőt rosszabbul énekelt. Utálta azokat a kéjéhes arcokat, melyeket pár hónappal ezelőtt még oly művészi agyafurtsággal bolondított el. Most, ha ledér mosolyokkal bámultak rá s biztatólag sipegtek feléje, hogy „bravo Lola”, csak dühbe jött s nyelvét öltögette ki rájuk. Végre már pusztán csak Liviónak énekelt. A közönség elégedetlenkedni kezdett, Livió pedig kihívó büszkeséggel nézett végig a törzsvendégek savanyu ábrázatán.

Egy nap valami külföldi herczeg, egy igen nagy ur, jött el külön a Lola kedvéért az előadásra. Az igazgató hentes kezeivel megveregette az énekesnő csupasz vállát s biztatólag vigyorgott rá.

- Na ma jól viseld magad s holnap ezres bankókba takaródzhatol... - Az igazgató minden művésznőjét tegezte.

Lola vállat vont. De azért csak felrakta rengeteg értékű ékszereit mellére, feltette fejére a híres, óriás darazsat, melynek szemei ritka nagy rubinokból, aranypántos teste szafirbetétekből, feje fekete opálból, lábainak és csápjainak vége pedig ragyogó briliántokból való volt... lábaira pedig azt a két tizenöt-tizenöt briliánttal berakott egyszerű karpereczet csatolta rá, melyeket egy oly tönkre ment nagyurtól kapott, a ki, hogy ezeket megcsináltassa neki, betört, lopott... s szégyenében aztán föbelőtte magát. „Megálljatok csak” - mormogá dühösen fordulva el - „megálljatok, majd adok én a ti herczegeteknek!”

Mikor Lola kilépett a szinpadra, a herczeg pár magyar mágnással már ott ült egy páholyban. A nagy ur eleinte leereszkedőleg mosolygott, de mikor látta, hogy ez a csökönyös primadonna egyre csak annak a tulsó sarokbeli huszár-főhadnagynak énekelgeti legszebb dalait, hát tüntetőleg pár idegen kiejtésű bravot kiáltott fel a szinpadra. A vele levő urak elégedetlenkedve csóválták a fejüket, egyikőjük még fel is kelt s kiment az igazgatóhoz, ki csak ökleit szorongatta s egyre káromkodott csehül meg németül. Végre aztán a herczeg mást gondolt. Lolát már negyedszer hívták ki, s épp bravur dalába kezdett bele, mikor a herczeg sajátkezüleg dobott fel lábai elé egy kis bokrétát, melybe úgy látszik szándékos ügyetlenséggel volt beletéve egy nagy értékű széles nyakék. Lola elsápadt dühében, nagyot rugott a bokrétán, úgy, hogy az visszarepült a nézőtérre, ugyszólván a herczeg orra elé; a kiesett ékszert pedig egy ügyes lóditással a virágáros leány nyakába hajította s félbeszakítva dalát, nyersen kiáltott rá:

- Menjen el helyettem azzal az urral mulatni...

Aztán ismét mosolyogni kezdett, keringőlépésbe esett és hallatlan sikerrel dalolta el a couplet utolsó szakaszát. Még egy hosszú, hű csókot intett a tapsoló Liviónak s aztán az ő szokott módja szerint apró, villámgyors léptekkel hátrálva, kilebbent a szinpadról.

A következő perczben aztán nagy botrány lett a szinfalak mögött. Az igazgató vörös kezeit ökölbe szorítva, mérhetetlen dühvel rontott Lolára.

- „Bestie!” - meg akarta verni, de Lola oly szemekkel nézett rá, hogy visszarettent. Az egyik mágus, ki úgy látszik vigalmi adjutánsnak volt a külföldi herceg mellé kinevezve, felcsipte monokliját s rá se hederítve az ajkait harapdáló énekesnőre, magas hangon hordta le az igazgatót:

- Hálljá mágá, - izé, Sie Khinezer! kiutasítatom magát a maga Veilchenzweigjével együtt a főkapitánynyal Pestről, ha még egyszer ilyen szégyen...

Az igazgató kőcsos haját tépte, szeme vadul forgott...

- Bocsánat méltóságom uram, bocsánat...

Vállon ragadta Lolát, - de Livió épp e perczen rosszat sejtve, odatoppant.

- No, mi az, mi az? Hallgasson vén számár, - mordult az igazgatóra s karonfogva szeretőjét fiakkerbe ültette és elrobogott vele.

A kocsiiban aztán összecsókolta a dühében még mindig siró Lolát.

- Hál’ Istennek, hogy otthagytad ezt az undok fészket, most legalább egészen az enyém leszel.

Szenvedélyesen borultak egymás nyakába. Lola még mindig sirt.

- Az ember ilyen léha fráterekkel kedveskedjék!... Mosolyogni erre a sok utálatos korhelyre, mikor másba vagyok szerelmes... Nem, nem birtam volna ki tovább: különben is most, hogy téged szeretlek, érzem, se játszani, se énekelni nem tudok. Nem vagyok se elég fess, se elég kaczer, nem tudok a szinpadról senkivel se kokettirozni, mert mindig csak a te szemedet keresem... Elhanyagolom magamat, lompos lettem s nem akarok senkinek se tetszeni, csak neked... Nem vagyok én most énekesnőnek való, nem vagyok én most semminek se való, legfeljebb csak... csak valami tisztességes asszonynak...

Livió ragyogó szemekkel nézett rá.

- Édes szerelmes Lolám...

De Lola tovább füzte gondolatait...

- Mit?! Az a herceg azt hiszi, hogy nekem az ő pénze imponál?! Utálok, gyűlölöm a pénzt - s még jobban azokat, a kik adják... azokat a büszke urakat, a kik azt hiszik, hogy a pénzükért a lelkemet is megvásárolhatják. Hohó! nem úgy van! a testemet azt vehették - de a lelkemet, azt még nem adtam oda senkinek, - csak neked Livió...

- S azt hiszed, tevé hozzá, merően a szemébe nézve a főhadnagynak - azt hiszed, hogy a mióta igazán szeretlek, el tudnék pénzt fogadni tőled? - Nem, soha; - ha tudnád, mily utálatos emlékek kötnek a pénzhez.

Zokogva borult a Livió vállára. A ki most látta volna ezt a szelid, szerető asszonyt, nem hitte volna el, hogy ez a hirhedt courtesane, a kit „Lola, the Black Demon” név alatt hirdettek a plakáton.

A kocsi széleseben hajtott el a Stefánia-ut zöldelni kezdő fái alatt. Gyönyörű tavaszi éj volt, a magasan járó hold ábrándosan világította meg a ködben uszó tájat.

Lola a nyitott kocsiból a Livió karjai közül őszinte rajongással nézett fel az égre.

- Istenem, - mormogá aztán busan sötve le a sok éjszakázástól nehéz, bűnös szeme pilláit, - óh ha lehetnék még egyszer ártatlan s tizenhat éves és szerethetnék téged először...

*

És Lola csakugyan otthagya a dalcsarnokot: persze óriási összeget kellett fizetni a szerződés-szegésért, de hát ő kijelentette Liviónak, hogy mostanában különben se akarna többet énekelni.

- De hát mit akarsz csinálni? - kérde kissé félénken Livió.

- Téged szeretni... mormogá Lola a maga komoly courtesane érzelmességével. Nagy, fekete szemei forró, emésztő tüsszel tapadtak Livióra. Hisz, ha akarod, cseléded, szolgálód leszek... Érzem, ha most el kellene válnom tőled, hát meghalnék...

Ékszerei egy részét potomáron adta el, hogy a bánatpénzt lefizethesse. Az igazgató, a mennyire csak tehette, zsarolta, perrel fenyegetődött. Lola pedig, ki előtt a pénznek alig volt értéke, bőven fizetett, mert minél hamarabb szabadulni kívánt az egész „bandától”. Livió maga akarta az összeget helyette letenni, de Lola nem fogadta el ajánlatát, másrészt meg neki magának se volt pénze, mert az őszi bécsi kirándulások egész meglévő készletét fel-emésztették, hitelezői pedig már nem akartak többet kölcsönadni. Livió a haját tépte dühében, mikor nem tudta a pénzt a záros határidőre előteremteni, haragjában legcsökönyösebb hitelezőjét, Gegenstand Izidor ékszerészt, még pofon is ütötte s ki is dobta. De mindhiába: a vége mégis az lett, hogy a kirugott Gegenstand ékszerész úr visszajött s potomáron megvette Lola ékszereinek egy részét. Livió szégyelte magát, de mit tehetett róla, megesküdt, hogy ha lopnia kell is, de pénzt fog keríteni...

S Lola egyszerre eltűnt a mulató világ színpadáról. Még hetekig jártak a háromtokás bankárok az igazgató nyakára, lázasan kérdezősködve a primadonna után, de miután egyre csak azt a mérges feleletet nyerték, hogy „szerelmes, eltűnt, meghalt”, hát végre lassan elfelejtették s helyette mást, a vetélytársnőjét „Signorita Diabolát” tették meg csillagnak. Még Veilchenzweig is, a karmester „Diabola” cím alatt adta ki híressé lett „Lola” keringőjét...

A lüktető, még metsző levegőjü áprilisi napok folytán azonban költőien feslett ki a tavasz, a hosszú tél zimankós ködéből. Még didergett az álmodó természet, de az égen királyilag felvonuló nap pazar fénye alatt már mintegy reményteljes mosolyban zöldeltek ki a rügysző fagallyak. A meggémberegett, macskahátú budai hegyek, szinte álmaikból ébredve, nagyot lélegezve, gőzölögtek a tavaszi láztól a költögető napsugarak alatt... A János-hegy mogorva dombja alatt haladt el kocsijuk s Lola örömittasan szivta magába a tavaszi levegőt.

- Mily boldog vagyok, édes szerelmem, Livióm, mormogá az egyszerűen öltözött leány, kinek éjszakázáshoz szokott arcza, a nagy természet metsző légü színpadán szinte betegesen sápadtnak tűnt fel.

A Hárshegy alatt megállították a kocsit. Lola, mint a gyermek ugrott le a földre s futott a zöldelni kezdő erdőbe. Feltartotta két karját s csodás bájjal forgolódott maga körül, nem tudva túlaradó örömeiben merre szaladjon... Végre szomorúan megállt s elgondolkozva nézett le a földre. Majd ellenzőül használva a már perzselő nap ellen tenyerét, elbusulva pillantott fel az égre... s elsírta magát.

- No mi baj, édesem? kérde Livió gyöngéden s kardjában botorkálva, gyorsan melléje futott.

- Semmi, mormogá, mintegy álomban Lola, tulságosan boldog vagyok... képzel el Livió, folytatá aztán sugva, mintha attól félt volna, hogy a nagy felséges természet meghallja s megharagszik rá érte - képzel el - még sohse voltam így a szabad ég alatt...

Livió mosolygott.

- Sose voltál idekint? De hisz pedig te ugy-e pesti leány vagy Lola, mi?

- Persze, hogy az vagyok, mondá Lola sebesen, de aztán hirtelen abba hagyta a beszédet s a gyepesedő tisztásra futott. Ott egész pompás testének hosszában hasra feküdt s gögicselő szavak közepette dédelgetett, csókolgatott össze egy kökörösint.

- Vigyázz, szolt Livió gondtalanul mosolyogva, - megfázol, hisz még egész nedves a föld...

Aztán ismét kocsiba ültek s hajtottak tovább Budakesz felé. Livió ott vett ki a falu végén egy villa forma épületet, - ott akart lakni Lolával. Ordinánca és legénye előre mentek három lovával...

- Persze, hogy pesti lány vagyok, mormogá Lola a Rodakovszky köpönyege alá bujva s előbbi témájukat folytatva. Nem láttad nálam soha azt az öreg asszonyt, a konyhaajtóban, én mindig csak úgy szólítottam, hogy „néni”? - látod az az anyám; szegény mosóné volt... Apám, az azt hiszem nincs, mert az anyám sohse beszélt róla... Az igazi nevemet tán nem is tudod... no de nem is mondom meg neked, minek? Különbem magam se tudom, hogy az anyám neve-e vagy a másé... Eh vigye az ördög az egész dolgot, gondoljunk másra. - Ugy-e furcsán nézek ki ebben az egyszerű ruhában? Nem vagyok kissé lompos? Látod ez különös, ha szerelmes vagyok, sohse törődöm magammal semmit...

Odaértek a faluba. Lola majd kiugrott a kocsiból örömében, mikor a villát meglátta. Mindez annyira új volt neki.

Azonnal a lakás rendezéséhez fogott: feltúrta ruhája ujjait és seperi próbált. De bizony sehogyse ment.

- Hagyja nagysága, mormogá a vén sváb asszony mosolyogva...

Livió minden reggel belovagolt a városba, délután pedig visszaügetett Lolához a faluba. Csodálatosan boldogan teltek a napok. Sose veszekedtek, soha egy nehéz szó nem esett közöttük, - szinte már nekik maguknak is feltűnt a dolog: szinte megijedtek ettől a fellegtelen boldogságtól. Április vége felé messzire elsetálgattak a zöld erdőkbe, többnyire szót se szólva egymáshoz, csak egymás kezét fogva és lóbálva, úgy mint a baka meg a szolgáló vasárnap délután... Gondolataik mögöttük mint egy másik pár szintugy karon fogva kísérték őket... Minek is kellett volna nekik akkor beszélniök? Csak néha pislantottak úgy lopva egymásra, s ha aztán rajta kapták egymást, zavarba jöttek s elpirultak... Mert hisz végtére is mind Livió, mind Lola tapasztalt férfi és nő voltak s mámortalan perczeikben bizonyára nagyon higgadtan tudtak gondolkozni.

Jól megértették ők egymást - jól tudták ők, hogy nekik ennek a teljes erővel kitört szerelemnek már oly régóta lappangó betegségét, most egyszer és mindenkorra ki kell állniok, hogy végre valahára nyugton legyenek egymástól. Csakhogy melyik fogja a rövidebbet huzni...? Szerelemben ritkán gyógyul ki mind a két fél teljesen - az egyik rendesen hosszabb időre, esetleg örökre béna marad. És a szerelmük alapjául szolgáló, mély gyűlöletükből eredő önzésüknél fogva, mindketten őszintén remélték, hogy másikójuk kerül ki a szerelmi viadalból sebzetten... Lola, ki naiv és szerelmes perczein kívül, roppant hideg és éleslátó tudott lenni, már előre látta a szerelem végét. Pessimista volt, de tán kissé azért, hogy az ellenkezőre hívja ki a sorsot... Néha annyira ment a sors elleni daczában, hogy irni akart Ronachernek: szerződést szeretett volna ajánlani neki augusztus elsejére... csak azért, hogy a fátumot kiméletlensége által lekenyerezze...

- Istenem, gondolá néha összerázkódva, hogy fogjuk egymást gyűlölni, ha már nem szeretjük többet egymást!...

De hát most szerették egymást s Lola is, Rodakovszky is impresszionisták voltak és nem törődtek a pillanaton kívül egyébbel. Május első napjaiban valóban annyira boldogok voltak, hogy szinte hittek boldogságukban.

Az első időben az üde szabad levegő valósággal megártott Lolának, - sápadt lett s a sok járkálástól és mozgástól kis „tornalázt” is kapott. Nem volt az ő éjszakázó, dorbézoló természete az ily egészséges élethez szokva. Az erdei, tavaszi lég majd megölte őt.

Megfogyott, beteges lett, úgy, hogy egyszer vagy négy-öt napig egyhuzamban ki se mozdult a szobából. De aztán egyszerre kipirult, mint a pünkösdi rózsa. Arcza kipirosodott, lesült a napon; rövidujju ruháiból kibuvó karjai és pompás nyaka is megbarnultak a májusi hévben.

Mialatt Livió a városban volt, szolgálati ügyeit végezte, azalatt Lola otthon a kanapén heverészett, pihent, lustálkodott, álmodozott, vagy pedig a kert gyepére feküdt le és sütkérezett neufundlandija oldalán a napon. Majd elindult kutyájával a faluba s vizitelt a parasztasszonyoknál. Szörnyen jól el tudott beszélgetni velük, nem csuda, hisz ő is közülük való volt. S a parasztok is nagyon szerették. Néha egész délelőttöket elült náluk s meséltetett magának. És mikor látta ezeknek az embereknek a végtelen egyszerűségét, hát nagy bubánat fogta el. Órahosszat elhevert hintahálójában nyaralójuk verandáján és elábrándozott az élet felett. A mit még soha nem tett, irigyelni kezdte a tisztességes nőket, kiket idáig csak megvetett. A minden nő lelke mélyén rejtőző gyöngéd női motívumok, szeliden örvényelve kerültek felszínre lelkében. Mily boldogság lehet az, gondolá ábrándosan tekintve a magasban vitorlázó, hófehér tavaszi fellegekre, ha a nő csak egy embert ismert, csak egy embert szeret egész életében!... És fájó szomorúsággal vágyódott vissza ártatlansága után.

- Te Livió, monda neki egyszer, a mint a kis kerti gyepen üldögéltek s a nagy neufundlandi hatalmasakat harapva a levegőbe, vadászta körülöttük a röpkedő legyeket s bogarakat, - te, jobban szeretnél te engemet, ha... ha... én még jó leány volnék?... Félve nézett kedvesére s zavartan elpirult.

Livió mosolyogva nézett rá. Pillanatra egész idegennek tünt fel előtte Lola. Ezt a mosóruhába bujtatott, lesült arczu, nyárspolgáriasan fésült szép leányt ő idáig még nem is ismerte, - ilyet ő életében már annyit látott; de soha egy se érdekelt, mert hisz az ily egyszerű, nyugodtan néző leányok mind egyformák („szürkék” mondotta volna Dodo, ki minden nőt valami színben látott).

- Milyen bolondok jutnak az eszedbe! mormogá, - dehogy szeretnék jobban, legjobban szeretlek így, a hogy vagy...

Lola elgondolkozott. Mért nem szeretné akkor jobban?

Mért szereti ő benne csak a rosszat?

S egyre ábrándosabb lett. Mialatt Livió a városban volt, Lola a szerelemtől fáradtan szőtte tovább csodás álmait. S az ő ábrándossága sokkal aprólékosabb és eszményibb volt, mint a normális nő ábrándossága, éppen mivel nála ez a lélekállapot visszahatás vala. Vagy három hétig tartott e folyamat s ekkor érte el Livió iránt szerelme is a tetőfokot.

Ezalatt Livió alig ismert rá az ő tigristermészetű Lolájára.

Ezek a napok voltak a legörültebbek, legboldogabbak. Lola engedékeny, gyöngéd lett, ölelései hosszúak, ábrándosak voltak, pillantásai pedig, melyek azelőtt oly eszeveszetten metszetek, most mintha bársonyos angyalujjakkal czirógatták volna Livió lelkét, mikor rá nézett... Néha, mikor Livió fáradtan elaludt, Lola szinte vallásos, rajongó szemekkel bámulta őt órahosszat s lopva meg-megcsókolta a kezét... De az ő fékezhetetlen lelkében minden indulat a végletekbe ment: ábrándossága is végre beteges érzelgéssé fanyalodott. Naphosszat sirt minden ok nélkül s barátnője, egy öreg sváb asszony, sohse győzte vigasztalni.

- Nem birom ki ezt a nagy boldogságot... mormogá.

S ábrándosságában folyton egy visszatérő vágy gyötörte: csak még egyszer lehetne újra ártatlan. Biztos volt abban, hogy Livió sokkal jobban szeretné őt... A nyaralóból elhagyott pesti lakására küldötte minden régi életére emlékeztető holmiját - frou-frouját hátra fésülte, még egyszerübben járt s néha-néha belopódzott a templomba imádkozni, de eleinte persze csak akkor, mikor senkise volt ott. Ugy szeretett volna meggyónni és nem mert... Mióta a dalcsarnokot otthagyta nem nyitotta a száját énekre, - most azonban, hogy vasárnaponként s különösen a pünkösdi ünnepek előtt, immár bátrabban, szorgalmasan eljár a misékre, önkénytelenül vele énekelt a sokasággal, - a birkamód bégető sváb parasztokkal. A papnak, ki zenész ember volt, feltűnt a csudaszép alt-hang s a mise végén megkérte ő nagyságát, hogy legközelebb énekeljen el valami egyházi éneket. Lola elpirult, valósággal szivdobogást kapott, mikor ez a diszes ornátusos pap, kihez ő a világ minden kincséért se mert volna elmenni gyónni, ezzel a kéréssel fordult hozzá. Hogyne! Persze hogy elénekli! A pap oda tartott elébe egy nagy folio-könyvet s Lola mindjárt az első látásra leénekelte onnan halk hangon a közép-kori csudaszép szent éneket. Persze csak a latin szavakat ejtette ki furcsán, kissé olaszosan...

- Nagysád olasz, nemde? kérde a pap, nyilván valami érdeklődést akarván tanusítani ama hive iránt, a ki oly remekké fogja a másnapi istentiszteletet tenni.

- Oh nem, dehogy... suttogá Lola.

- Ugyan énekelje el kérem még egyszer az első szakaszt teljes hangon, - ime itt jön a tanító ur is... mondá a pap.

Lola teljesen kieresztette mély, tömör hangját. Az egyházi férfit nyitott szájjal, összekulcsolt kezekkel tekintett fel a menyezetre, néma, vallásos rajongással. A tanító, ki hirtelen eldugta a pipáját, a földre nézett s lelógó ujjáival önkénytelen verte a taktust. „Micsoda hang!” mormogá egyre.

- A mindenható Isten szava van bent az ily mennyei hangban, mondá egész átszellemülve a pap. Leányom, a maga éneke lesz holnap az a Jákob-létra, a melyen a hívők lelke, kiválván a nyomorult földi bűnök sarából, felhatol az egekbe, az Urhoz.

Lola lesütötte a szemét. Mielőtt elment volna, kezet akart csókolni a papnak.

Másnap aztán, pünkösdi napján, csakugyan felséges vala a nagy mise. Lola fentállt, jobbra az orgonától, s mikor arany-zengésü, édes hangja végigáramlott az egyszerű templom hajójában... csodálatos rajongás bódította el a népet. A csökönyös, anyagi parasztok térdre borultak; az asszonyok sirni kezdtek, a pap pedig az oltár mögül előáramló s az aranydiszeken át sárgásba olvadó tavaszi napsugár dicsfényébe, - mint egy apostol tárta ki a két karját s ihletett hangon dörgé: „Megnyílt néktek a mennyeknek országa!”

Lola pedig ott fent az orgona mellett vallásos rajongásában, szerelmétől megigézve bámult az oltárképre, mely a megváltót ábrázolta, diadalmaskodva a habok felett. Hosszan nézte az Ember-Istent s az ő maga világias, de az igaz szerelemtől megnemesített lelkében, - ez a szent arc, csodás hevülete által, a Livió arczára változott át. Ott áll szerelme: az elemek felett, a világ felett uralkodva...

- Ő az én Istenem, mormogá Lola, eltakarva a szemeit, s én őt imádom...

- Te vagy az Lola? sugá egy vig hang e perczen mögötte, - no lám, hát te énekeltél és milyen gyönyörűen...

Lola megfordult és elragadtatásában megsemmisülve borult a Livió karjaiba.

E perczen igazán nagyon szerették egymást, úgy, ahogy az ember életében csak egyszer s akkor is csak egy pillanatig tud szeretni...

- Miért nem tudok most meghalni?... mormogá Lola, behunyva a szemét. Hirtelen, mintegy gondolatának a villámcsapására, kipattant a Livió karjai közül s felhágott a khorus könnyök-lőjére.

Rodakovszky még idejében ragadta derékon s rántotta le az orgona mellé. Le akarta hordani, de aztán látta, hogy Lola olyan fehér, mint a fal, hát nem bántotta. A leány elájult.

- Nem is csoda, mondogatá odalent a hálálkodó pap, hisz annyit énekelt.

*

Lola szerelme tehát elérte a tetőpontját. Betegsége, mondotta volna Dodó - kidühöngte magát s a templomi jelenettel fordulóponthoz ért. S miután nem halt bele szivbeli nyavalyájába, hát legfeljebb csak - meggyógyulhatott... Lola két nap múlva már tényleg csodálkozva, tán gyöngö mosolylyal gondolt vissza az elmúlt hetekre: mintegy lábbadozó beteg, gondolta át szerelmét. Mintha lázas álomból ébredt volna fel: emlékében elhalványultak a gyötrő, szerelmes aggodalmak, vágyódó töprengései ártatlansága után s egész vallásos rajongása. A lelki motívumok lassan hervadni kezdettek szerelméből... de azért még mindig megmaradtak az érzéki kapcsok. Szerette Liviót, bár némi szégyennel gondolta magában...

- No ilyen bolond még sohse voltam...

S a mi két hónap óta nem esett meg rajta, amint a meleg májusi nap hevében hintahálójában hevert, régi kedvencz dala jutott egyszerre eszébe s remegtette meg az ajkait. Lola arcza kipirult, szemeiben kigyult a régi fény s egész lényén a ledér, színadi láz borzongott átal. Egy vig kacajjal ébredt fel szerelme szentivánéji, bűvös álmából - felugrott s mintha ismét a dalcsarnok dobogóján lett volna, egyet dobbantott lábával a veranda pallóján és csábosan dalolt le a kertbe, a képzelt nézőtérre, melyen azonban a kopasz, léha törzsvendégek helyett, buja virágágyakban ábrándos Maréchal Niel és kaczer La France rózsák nyíltak s áraszták tapsaik helyett édes illatukat a nyári tiszta légbe.

Lola hangja szenvedélyes rezgéssel szállt el a táj felé, mint valami röpke, bűnös fecske...

- Szabad vagyok... boldog vagyok... ismét a régi vagyok! kiáltá kihívólag nézve maga körül.

A pap a parokhián szundikálva, meghallotta a csengő hangot: még az este irt egy kenetteljes levelet Lolának, kérve, hogy legközelebbi vasárnap ismét énekeljen templomban.

Lola felkaczagott, keringő lépésben tánczolta körül a szájtató kis svábgyereket, ki a levelet hozta, s hangosan felkiáltott:

- Ostoba majom! Azt hiszi megbolondultam? No majd megirom neki, ha akarja, elénekelem mise alatt a „Regiment des cocottes”-ot...

Iszonyuan tetszett neki a dolog. No, de azért csak annyit irt az öreg urnak, hogy berekedt s így legfellebb csak fűtyülni tudna...

Mintha villanyszikra érte volna, egész délután tánczolt a szobákban. Elhatározta, hogy még másnap kihozatja tigrisbőrét és ruháit...

- Voltaképen okosabb volna mindjárt a városba költözni. Már ugyis oly régen ülünk ebben az unalmas fészekben!

Livió csak este felé érkezett meg. Mostanában egyre későbbben járt haza. Lola gyakran elgondolta: vajjon mit csinálhat odabent a városban?

Mikor Lola meglátta Liviót, pillanatra összerázkódott s az ábrándos szerelem zsibbadása egy-időre ismét mint valami fátyol, homályosította el felébredt régi természetét. S estére ismét oly buskomor lett, mint azelőtt s töprengő. Félénk boldogsággal nézte a hallgatagon ülő Liviót.

- Nini, gondolá némi megmagyarázhatatlan örömmel, tán ő... akará mondani „is” - - unatkozik.

- Mi bajod van, Livikém? kérdé, végtelen gyöngéden simulva hozzá s az ölébe ülve.

Livió ránézett. Sokkal kevésbé volt elemző, semminthogy bevallotta volna magának, de tényleg unatkozott egy kissé. Ez a leány nem volt az a Lola, akibe ő olyan eszeveszetten beleszeretett, ez egy ábrándos varróleány volt (s Livió gyűlölte ezt az érzelgős típust), a kiből ép azok a tulajdonok hiányoztak, melyek őt azelőtt lekötötték. S azután hiányoztak a veszélyes, gazdag udvarlók, vetélytársak... kik veszélyeztették s ennél fogva becsessé tették rá nézve e csodálatos leány birtokát.

Egymásra néztek s pillanatra az a régi daczos fény villant meg pillantásukban.

- A fejem fáj, - mormogá Livió.

És bizony szegény Liviónak fájhatott is a feje. Uzsorásai titkon szövethetnek ellene s végromlással fenyegették, a szerencsétlen főhadnagy előtt egész iszonyatosságában rémlett az a borzasztó gondolat -

- S ha ez kisül, da werd' ich einfach infam cassiert...

Pajtásaival, a fiukkal már két hónapja nem érintkezett: a pesti tisztok elől pedig, különösen az állomáson lévő 18-as huszártisztek elől valósággal szökött, nehogy a nyakára járjanak. Egész egyedül volt hát. S pénzforrásai a szó szoros értelmében, teljesen ki voltak merítve. És azonkívül most, hogy szemében Lolából elenyésztek a csábos tulajdonok s szerette is, nem is, de egészben véve sehogy se volt tisztában magával, zavaros anyagi helyzete még kétszerte kellemetlenebbnek, utálatosabbnak tűnt fel előtte. Gyakran egész naphosszat káromkodott, dühöngött.

- Verje meg az Isten az egész világot!

Mizériái koronájakép még „Carolája” is megdőglött.

No erre aztán elfogyott a béketűrése. Másnap úgy pofon vágott a gendarmerie-kurzuson két káplárt, hogy majd kiugrott a szemük. És uzsorásainak legveszélyesebb triumvirátusa, mely Duft Mórból, Traurig Jakabból és Gegenstand Izidorból állott, épp ezen a napon állított be testületileg a kaszárnnyába s várta egy üres legénységi szobában a főhadnagy kijöttét. Különös három ember volt ez: Duft Mórnak, nagy hasával, mór stylü lábaival kissé tojásdad alakja vala, Traurig Jakabnak pupos vállalai közé srófolt kopasz, zsiros fejével, némileg csámpás négyszög formája, végül pedig Gegenstand Izidornak egyik rövidebb lába, ironikus görbe szája, s felfelé kancsal félszeme folytán, határozottan sovány, ferdény alakja volt... Traurig Jakab és Gegenstand Izidor ékszerészek voltak s azért jöttek el, hogy Duft Mór „magánzót”, a főuzsorást, a ki idáig csak titkos kezekkel működött s kit Livió személyesen nem ismert, - a főhadnagynak bemutassák. A Duft Mór rémes és adóskörökben igen előnytelenül ismert nevével akartak ráijeszteni. Livió nem is sejtve az orvtámadást, egész gyanutlanul, bosszusan csörtetve kardját, jött ki az iskolaszobából. Amint a tojásdad, koczka és ferdény formájú három uzsorás furcsa alakját meglátta, csipőre tette a kezét és haragos gyönyörűséggel nézett végig rajtuk.

- Na pióczák, mi lesz?

Duft Mór valósággal kéjelgett uzsoravezéri inkognitójában; bankóleső szemeinek egy fölényes mosolyával skálázott piszkos ujjáival a hasán, melyen mintha a saját zsirja ütött volna ki, rengeteg zsirfoltok mappáskodtak... Duft Mór ebben a perczben épp oly büszkén gondolt arra, hogy az ő rettegett egyéniségét a *szerecsen-utczai piócza* melléknévvel ruházták fel, mint Pompejus arra, hogy a „nagynak” nevezték...

Gegenstand Izidor, a ferdény, Duft Mórra akarván nézni, de ennek folytán Traurigra kancsalitva, röviden, mintegy jelszót pöffentette a főhadnagy felé: -

- Duft!

Livió gyanakodva nézett Traurigra. Traurig látva, hogy félreértés van a dologban, szerényen el akarta magáról háritani ezen jeles név nimbusát.

- Kérem, kérem, én csak Traurig...

Duft Mór uzsora-virtuózi gyönyörében már a kromatikus skálát játszotta hizott, aranylánczczal körített hasán...

Livió egyet suhintott a levegőbe lovaglópalczájával. - Az urak önkénytelenül hátraléptek.

- Hát mi lesz már?! - ordítá Rodakovszky pokoli haraggal.

Duft Mór jónak látta előlépni inkognitójából.

- Nevem Duft, mondá kurtán, de azért hízelt hangon. - Én vagyok az a Duft...

- Micsoda Duft? - üvölté Livió.

- Micsoda Duft? - mondá az önérzetében sértett ember. - Hát az, aki a főhadnagy urnak a pénzt adta. Én vagyok az! - kidüllesztette a hasát. Haragjában egész gömbbé fuvalkodott.

- Hát mit akar? morgá Livió villogó szemekkel.

- Hogy mit akarok? - Duft Mór arcza kiderült. - Fizet vagy nem fizet? - kérdé lakonikus szemtelenséggel, egész az orra alá gurulva a főhadnagynak.

- Persze, hogy fizetek, - üvölté a huszár pokoli kedélyességgel, - épp jókor jöttél piócza: nesze!

S ugy vágta pofon a hires Duft Mórt, hogy a gömbalaku ur, mint egy kuzét kapott billiárdgolyó a sarokbeli köpőládába gurult s ott, mint valami állványon megfeneklett. Gegenstand és Traurig önkénytelenül arczukhoz kaptak. Az első lapos dülénynyé, a második téglánynyá változott.

- Megálljon Oberlieutenantlében! - süvölté Duft Mór a köpőládáról, - megbánja még ezt, még ma feljelentem az ezredesnél... Majd elcsapják akkor a szép uraságot!

A főhadnagy mintegy haragos istennyila csörtetett ki a kaszárnnyából s vágatott ki Lolához.

Elmondta az esetet szeretőjének. Lola vállat vont. Hidegen nézett Livióra.

- Livikém, kasszirozni fognak... Bolondot csináltál... Meggondolhattad volna, hogy mégis kellemetlen lesz az, ha majd senki se fog akarni kezét szorítani veled...

Livió mérgesen harapdálta a bajuszát.

Lola egy dal refrainjét dudolva, tánczolt ki a szobából. Nemsokára azonban ismét bejött. Megállt az ajtóban s hátratámasztva a fejét, dalosan mondá:

- Livikém, holnap beköltözünk a városba, ugy-e? Unom már ezt a csunya fészket.

Lola tovább dudolta régi bravurdalát.

A főhadnagy felveté a fejét. Eleinte csodálkozva nézett rá, aztán kitört irtózatoss indulata.

- Megörültél?! Hisz látod, hogy egy krajczárom sincs!... Megölnek már, tönkre tesznek hitelezőim... Hisz rád költöttem azt a pénzt, ami miatt most elvesztem a kardbojtomat... És te!... Mégis pénzt akarsz?! Itt az atillám, gyűrűm, órámm... hisz mindenemet neked adom...

Livió eszelősen tépte le magáról atilláját, huzta le gyűrűjét, vette ki óráját s dobta Lola elébe a földre.

Lola pedig csak csöndesen mosolygott. Hidegen, könyörtelenül gondolá el magában:

- S ezt az embert szerettem én *valaha*...

Felkaczagott. Az elmúlt napok, hetek, hónapok szerelme, forró szenvedélye, mint egy tűnő délibáb egyre jobban halaványodott, rohamosan távolodott tőle, s végre egészen elenyészett. De pillanatra azért még e lélekben is kivirított volt a szerelem bódító illatu virága; persze csak rövid életű lehetett, hisz a sivatagok talaján maradandóbb élet nem teremhet...

A hetaira oda lebbent Livió elé s teli csengő hangon dalolta el neki, mint valami - közönségnek.

„Oh du lieber Augustin
Alles is' hin
Alles is' hin...”

*

Livió nyergeltetett s bevágatott a városba. Büszkesége, törhetlen gőgje ellenére kopogtatott be Duft Mórhoz. De az uzsorás nem volt otthon. Tétován, megrendülten ödöngött az Andrassy-uton. Egy egyre gyakrabban visszatérő gondolat gyötörte, mely lelki zavarát még teljesebbé tette; vége hát mindennek, már Lola se szereti... Fekete, kietlen jövő tárult eléje.

Benézett a kaszárnyába. A napos káplár szalutált s hivatalos iratot adott át neki.

- Éppen ki akartam menni Budakeszre, mert sürgős... mondá a huszár.

Livió sietve bontotta fel az iratot: ezredese hívatta rögtön...

Éktelent káromkodott s mint a részeg ment ki a kaszárnyából. Nem, ma nem megy el az ezredeshez, az istennek se! Elmegy mulatni, úgy is ki tudja, mi lesz vele... El volt keseredve Livió, úgy mint még sohasem.

Ismerősökkel találkozott, bécsi dragonyos tisztekkel, kik lovak végett jártak Pesten. S elmentek mulatni...

Livió reggel felé kocsiba ült s galoppban robogott ki Budakeszre. Megutálta a tivornyázó czimborákat, az éjjeli kávéházakat, megutálta az egész életet s mint a vízbefuló a szalmaszálhoz, úgy kapott igaz vágygyal, igaz érzéssel Lola iránti szerelme után. Haza megy, megöleli azt a jó lányt s szeretni fogják egymást, jobban, sokkal jobban, mint azelőtt. „Édes szerelmes Lolám”, ismétlé mámorosan akadozó nyelvvel szüntelen...

A nyári reggel akkor ébredt fel; igen forrónak ígérkezett a nap. Livió felment a veranda lépcsőjén, mely kongott a léptei alatt. Elszégyelte magát; tél óta az első éjjel, hogy nem volt otthon. - Édes Lolám, - gondolá, - megbántottalak, de ha tudnád, hogy most hogy szeretlek...

Bebotorkált a hálósobába. Senki se volt ott. Az asztalon egy levél hevert. Livió a hajnal félhomályos szüzfényében olvasta fel lázas szemeivel.

„Édes Livióm! Elhagylak, még mielőtt végkép megunnálak. Már nem szeretlek, - ne légy dühös rám ezért, nem tehetek róla. Kivánom neked, hogy most már te se szeress engem. Pénzed nincs - és tudod jól, hogy én pénz nélkül csak akkor tudok élni, amikor szerelmes vagyok... Ne gondold, hogy valakibe másba vagyok szerelmes: nem, emléked még mindig szent nekem s azért egy csunya, utálatos emberrel utaztam el, akit ki nem állhatok, nem: gyűlölök. Pénze van: ennyi az egész. Ne hogy azonban valahogy félre érts: szeretni többet nem foglak soha, *kimerítettelek egészen*... Ha te, amit nem kívánok neked, még talán ezek után is szeretnél - hát később valamikor, a mikor ismét pénzed lesz - (mert beláthatod, hogy pénz nélkül nem élhetek) - megtűrlek magam mellett... Mindenesetre, sose fogom elfeledni, hogy valaha szerettelek. Isten veled. Lola.”

V.

Az augusztusi éj méhében mint mesekönyvbeli szelid bárányok sétálgattak, ártatlan fellegharigok az örökkévalóság felé. Csudarendben tiptek tova - a délutánnak immár szelidülő napfénye rájuk sütvén, szemmel tartotta őket; mint a jó pásztor, úgy vigyázott rájuk... Egyszerre a vadregényes táj erdős része felől gyöngye szél támadt és sóhajtott el a vidék felett: a mennyei bárányok elnyultak, futottak, mintha farkasok kergették volna őket... Csakugyan fekete felleghad kerekedett kelet felől, ezek voltak azok a farkasok, nemsokára utól is érték a bárányokat, beléjük haraptak, megették, elnyelték őket. A mennyei bárányok szétfoszlottak - tépett bundájuk szőre apró fellegharigokban uszott a kék mindenségben... A jó pásztor, a nap, pedig behunyta a szemét...

- Ah Istenem, gondolá Andrée, ki sétálni volt kint a Vány-Olaszi feletti domboldalon, - még megázom...

De az égi farkasok hada is lassankint tova nyult. Aztán ismét kisütött a nap, s óh csoda! a farkasok átváltak épp oly ártatlan fehér harigkákká, mint a milyenek az előbbiek voltak... A jó pásztor pedig épp úgy világított ezekre, épp úgy szemmel tartotta őket, mint amazokat...

Andrée elmélázva nézte az égi világ csudafolyását. „Mért változik el minden?” gondolá, „mért maradok csak én mindig a régi?”

Nagyon szerette a falusi életet, de főleg az egyedüllétet, a magányt. Férjének, kivált tavasz óta, ugyanis sokat kellett az ország különböző részeiben fekvő birtokaira utaznia s így néha hétszámra magára maradt. Ott szeretett üldögelni a domboldalon, azon a nyires pagony szélén gubbasztó kis kőházán. Órahosszat elült, maga elé bámeszkodva. Oly végtelenül nyugodt és hallgatag lett.

Esteledni kezdett. A nap már nem szurt többé tűsugaraival; minél jobban közeledett a láthatárhoz, annál inkább mintha bűvös aranyport árasztott volna a fáradt tájra. S mint jó pásztor maga köré gyűjté a dicsfénytől immár aranyossá vált mennyei bárányokat a nyugati láthatárra; egy pár eltévedt felleghariga úgy sietett a többi után! Mikor aztán lebukott a szemhatár alá, csak továbbra is hívta maga után szelid sugaraival nyáját éjszakára az akolba.

Andrée felkelt és nesztelenül, mint valami lábbadozó, meg-megállva egy-egy fehér hátú fánál, tovább sétált felfelé a domboldalon. A legközelebbi kőpadnál aztán ismét leült... Ez a séta volt az ő kálváriája. A völgybeli falu közepette sárgáló piros fedelű kastélyból egész a domb tetejéig vezető, kissé parkírozott uton vagy öt-hat ily padocska volt, - fent az oromtetőn pedig az utolsó pad mögött véletlenül egy primitív festészetű Krisztus keresztfája is... Andrée ábrándos vallásossággal járta meg e sétányt mindennap. Az egyes padok valának emblematiszakai lelkének. Az első pad volt boldog gyermekkora... a második képviselte ébredő szerelmét, a harmadik boldog szerelmét, a szánutazásos bál éjszakát, a negyedik irtózatossalódását s nagy betegségét, - az ötödik reménytelen várakozását, a hatodik pedig, honnan a domb tetejéről a messze, nyugodt tájra lehetett ellátni: a lemondást, házasságát... Mikor Andrée ideért, rendszeren kiszáradtak már megindult könnyei... Akár egy lélek ment aztán a keresztfához, ott térdre borult s imádkozott az istenhez, maga se tudván mit kérjen tőle, - de tán mégis leginkább a véget, - a véget mindennek - annak a sok, sok keserűségnek...

Andrée megfogyott: egészben véve különben épp oly leányosan nézett ki, mint azelőtt. Sőt megjelenése, ha lehet, még légiesebb lett. Még fiatalabbnak nézett ki, mint azelőtt. Szentinczeynek egy angol festő barátja, - a Burne Jones tanítványa - ki pár hetet töltött Vány-Olasziban, le is festette Andréét Beato Angelico modorában, aféle praerafaeliszti angyalnak... Nézete szerint a fiatal asszonyka ritka szép primitív-typus volt. Mint modern elemző-

művész, szeretne volna e csodálatos „szerafikus” külsőnek megfelelő lélekállapotot kikutatni. De az Andrée lelke, mely mintegy mumiává válva, még mélyebbre huzódott bensejébe, már nem volt fogékony semmi ilyen érdeklődésre. Mélán, a kék ég felséges, közönyös mosolyával mosolygott.

- Ah, báróné, mondá a lelkesült Mr. Hewett, ha ezt a mosolyt vissza tudnám adni, a legnagyobb festő volnék a világon, nagyobb lennék Rafaelnél, Lionardonál... Mi e mosolyhoz képest a „Gioconda” világhírű mosolya?

Andrée mosolya ilyenkor kialudt ajkán, csak mint valami emlék lebegett szája körül: szemei, melyek mostanában ritkán néztek valamit, zsibbadt pillantással meredtek messze gondolataiba.

- Ah báróné, ez a Madonnák, a szentek nézése, - kiáltá az angol művész lelkesülten, - minden örökemberi szenvedés benne van e pillantásban... Csak ezt tudnám lefesteni...

És Andrée csodálatosan még mindig leánynak érezte magát... Oly erős volt benső lelki élete, oly erős volt egészen jelképpé vált szerelme, hogy a külső világ, házassági élete, lelkét teljességgel nem érintette... Az épp oly szűz maradt, mint leánykorában. Sőt modorában, egy pár mozdulatában valami oly különösség volt, hogy Szoborházy Linka, ki gyakran eljárt Szentinczeyékhez, néha szokott nyíltságával felkiáltott:

- Te Andrée, te olyan vagy, mint valami vén kisasszony...

Andrée érzékei alig ébredtek fel. Házassága első hónapjaira ugyan némi utálattal gondolt vissza, de aztán megbocsátott Szentinczeynek mindent: hiszen oly végtelen jó fiú volt! Aztán nem is haragudott többet rá, ha megölelte s megcsókolta... Eltűrte, mert látta, hogy annak a jó Darinak örömet okoz, - megszokta s végül már nem törődött vele, belenyugodott, mint valami kikerülhetetlen rosszba... S benne, miután vele éppen oly mostohán bánt a sors, a visszahatás folytán csodálatos jósági ösztön fejlődött ki; jósággal akarta a világnak visszafizetni mindazt a rosszat, a mit ő elszenvedett. A falu szegényei imádták... Viszont némi gyönyörűséget talált abban, hogy a férje oly boldog.

Mert Dari csakugyan nagyon boldog volt. Nem értett ő, nem sejtett ő leányképi feleségének benső siralmas világából semmit sem. Mikor Andréének néha visszatérőleg lelki válságai voltak, Dari boldog mosollyal fecsegett össze-vissza mindent, s olykor a lehető legalkalmatlanabb pillanatban csókolta meg őt. Ilyenkor aztán Andrée nyugodtan megkérte, hogy hagyja magára: Dari készséggel teljesítette kívánságát s vagy a vadászszal kezdett fecsegni, vagy a kutyáját tanította apportírozni... De mindig ügyelt, hogy lárma ne legyen a háza táján...

Andrée pedig lassankint már úgy nézett Darira, mint valami jó barátira s csak sajnálta.

- Szegény Dari, gondolá, hogy lehet egy ilyen asszonynyal megelégedve, mint én?!

Dari különben igen jó gazda volt s annyira utána látott a dolgának, hogy néha naphosszat nem látta a feleségét. Aztán sokat is utazott nagyon. Ha soká oda volt, Andrée egész örömmel várta a visszatértét.

Az ismerősök el-eljárogattak hozzájuk; Szoborházyék, Gáldyék, Pándyék, Törökváryék, a tiszték... de nem tulságos gyakran s egyre ritkábban. S Andrée úgy örült, hogy végre egészen magára maradhat.

Anyjától végkép elhidegedett. Gyakran hetekig nem jutott az eszébe. Már annyira közönyössé vált ránézve Schoenhoffné, hogy ha nagy ritkán beállított, egész szíves volt hozzá, mint valami idegenhez... Mostanában különben azt beszélte Linka, hogy Schoenhoffné titokban a Ritt brigadiros menyasszonya, s csak arra várnak, hogy a generális altábornagygyá legyen: a

szép Melanie állítólag ahoz kötötte volna beleegyezését, hogy házasságával kegyelmes asszonynya lépjen elő...

Andrée, ha ezeket hallotta, szomorúan mosolyodott el:

- Istenem, hogy eltelik az élet...

De mi volt hát ennek a szegény fiatal asszonynak a lelke mélyén? Mikor esküvőjén az oltár előtt állva, az „igent” kimondotta s az a viharos fekete oczeán, melynek keserüségét első bál éjjelén érezte először - mindent elnyelt körülötte; akkor úgy rémlett neki, hogy szerelme is abba az oczeánba veszett bele... S aztán egyre mélyebbre süllyedt kincse a sötét tengerbe. Andrée mindennap utána pillantott lelke mélyébe; még mindig látta, vagy legalább látni vélte, de már igazán maga se tudta, hogy valóság-e vagy csak képzelődés? Háttha örökre elveszett és többet senki onnan fel nem hozhatja? Várta-e még Rodakovszky Liviót? Várta-e?

- Nem, - gondoló magában, a mint a Megváltónak színevesztett, kopott pléhmása előtt térdelt és imádkozott, - nem kérlek többé Istenem, hogy elküldjed őt hozzám. Hisz én már úgy is meghaltam...

Tényleg ez a rögeszme, hogy ő már voltaképp meg is halt, gyakran üldözte Andréét.

Felkelt a kereszt mellől s nyugodtan, szinte minden érzés nélkül nézett végig a tájon. Oly csinosan vette ki magát a még világos nyári esthajnalban a lenti falu, a barok Mária-Terézia korabeli kastély, topolyafáival, - a park - s ott az a kis fenyves sarok... Ott a kriptá, gondoló Andrée, hát majd oda fognak eltemetni s vége lesz mindennek.

- Mindennek - mondá hangosan. Oly kéjesen meleg, balzsamos volt a lég s a fiatal asszony mégis fázni kezdett... Önkénytelen elmosolyodott, mikor „kálváriájára” pillantva, eszébe jutott, hogy férje hogy akarta egyszer valami kellemes dologgal meglepni. Észrevette ugyanis, hogy felesége nagyon szereti azt a domboldali sétányt, - hát az Andrée kedvencz poétikus kőpadjai helyébe egy reggelre csupa angol vaslőczát tétetett. Andrée ekkor igazán megharagudott Darira. Persze a jó fiu rögtön visszarakatta az „ócska köveket”...

S Andrée az esthajnal bájos félhomályában csöndesen indult el hazafelé.

*

A manőver nagyon soká tartott e forró napon. Huszonötezer ember volt akcióban s a lovasságot, mintán a közelebbi falvakat mind a gyalogság foglalta el, a távolabbi helységekbe küldték. A „megbeszélés” végén, miután a hadtestparancsnok a brigadirokat, a brigadirok az ezredeseket s így tovább mindenki lehordta az alattvalóját, végre kvártélyaikra mehettek a csapatok.

- Sie Herr Oberlieutenant von Rodakovszky - mondá az őrnagy szigorúan - ön félszázaddal Vány-Olasziba megy...

Livió - csakugyan ő volt az a poros, sovány, sápadt alak? - egy szitkot morzsolt el a fogai közt -

- Igenis, őrnagy ur!

Tudta ő jól, mért adják neki a legtávolibb állomást! Mióta a generális urak megkegyelmezték neki, vagyis nem kasszírozták s a csapathoz kergették vissza, azóta az volt a jelszó, hogy Rodakovszky főhadnagyot a mennyire csak lehet, nyagassák - -

- Bizonyosan valami ronda fészek, mormogá, de azért egy szót se szólt, csak tisztelgett s lóra pattant.

- Aufsitzen! - kiáltá csengő, harsány hangon félszázadának s ő maga pompás „Czecziliáján” előre vágatott a tête-re. Fehér komót-csákója ellenzője alól komoran bámult maga elé az ég alján tipegő báránfyellegekre... Lolát látta még a fellegekben is. Nem tudta felejteni...

*

Andrée csöndesen haladt el kőpadjai mellett a sétányon. Így szenvedte átall mindennap ujból egész életét... Hazamenet azonban mintha visszafiatalodott volna gyermekkorába; a mint a kőlőczák egyenkint elmaradtak mögötte, kissé megkönnyebbült a lelke s mikor végül az első lőczához, boldog gyermekkorának jelképéhez ért, akkor pillanatra régi, fellegtelen ábrándvilágába képzelte magát vissza...

- Feledni, feledni tudni... mormogá. Kinyitotta a park felső kis ajtaját s pillanatra megállt. Eltakarta a szemeit. Különb, gondolá aztán tovább, hisz érette még szenvedni is boldogság...

Hüvös szél fujt a kripta-sarok fenyvesei felől. Andrée összerázkódott, pillanatra rohamos kétségbeesés fogta el, mintha azt érezte volna, hogy nem bírja már tovább ezt a kinos életet.

- De hát örökké csak szenvedni a szerelemért és soha egy pillanatra se élvezni azt?!... Istenem, hát igazság ez?...

Trombitaszó hallatszott, mely sokszorosán visszhangozva a lenti falu házai közt, daliásan csengett végig a tájon.

E helyen a domboldal meglehetősen meredek volt; a park tisztásáról jól be lehetett a mélyen fekvő kastély előtt gubbaszkodó faluba látni. Huszárok vonultak be, nyilván kvártélyra. Egy elgondolkozottan ülő, földre pillantó parancsnok szép nagy vérlova, mely úgy látszik, nem fáradt ki eléggé a napi hajszában, kedvtelve piaffirozott spanyol lépésben a csapat élén... Aztán befordult a parancsnok a kastély felé. A nagy rácsos kapu előtt megállott, pár szót váltott az ott dolgozgató kertészszel, - aztán hirtelen átvette jobblábát a pártarisznyákon s a ló nyakán és leugrott a földre. Le se vetette a panyókára akasztott ragyogó mentét, hanem úgy, ahogy volt, sietett be gyors léptekkel a kastélyba.

Andrée úgy érezte, mintha egy jéghideg vízcsepp futott volna végig a hátán. Összerázkódott. Vajjon ki lehet az a tiszt?... Valami eszébe jutott s a következő pillanatban oly panik ragadta meg, hogy kifutott a parkból, fel a sétányra, azon végig fel a dombtetőre, - mig végre a keresztnél kimerülten rogyott a földre...

*

Livió ásitva kérdezte meg a kertésztől, hogy ki lakik a kastélyban.

- Báró Szentinczey Aladár, morgá az ember leeresztve nagy nyeső-ollóját.

- Mi az ördög? mondá Livió felelevenedve. Hát itt laknak... Itthon van a báró ur?

- Nincsen, csak a méltóságos báróné van itthon... mormogá a kertész ismét virágágyaiba mélyedve.

A főhadnagy végigment a finom kavicsos térségen s megkerülve a szökőkutat, felment a lépcsőn a könyöklőre.

- Ide vagyok bekvártélyozva... mondá hanyagul az ott álló vadásznak. A lépcsőről egy tágas, angolos „hall”-ba lépett be az ember, mely mint valami muzeum fegyverekkel volt kirakva, melyből a sarokbeli nagy főlépcsőn lehetett az emeletre menni. Igen elegáns volt minden. - A vadász mély tisztelettel magyarázta meg Liviónak a felső sétányt; arra ment el a báróné...

- Jól van. - Livió kissé idegesen csörtetett le a lépcsőn, kissé hátrtolta homlokán a komótsákót s elgondolkozott.

- Kár, hogy ide nem vettem magam mellé Taszit és a princzet, elérték volna... eh különben jobb lesz így...

Bepillantott még az istállóba, s cukrot adott „Czecziliá”-nak... Aztán kilépett az udvarra s nem tudta valamire elhatározni magát.

- No mi lesz már? - kiáltá szórakozott haraggal magára. - Eh, felmegyek, eléje megyek... S úgy a hogy volt kardosan, mentésen, csákósan nekivágott a parkon át a felső sétálynak.

- Milyen furcsa kis kőpadok, mormogá, a mint elhaladt mellettük. De sebesen ment, hát elfáradt kissé... Ideges, kedvtelen s türelmetlen is volt, - leült a mohette negyedik kőpadra. Elgondolkozott.

Immár közel két hónapja, hogy elhagyta Lola őt. Nem hallott felőle azóta semmit. Ki tudja, hol mulat most, vigan örülve annak, hogy kigyógyult nagy betegségéből, a szerelemből...

Livió azonban béna maradt; még most is érezte agyában annak az utolsó napnak a tompa kábultságát. Megviselte őt ez a szerelem nagyon. Most, hogy Lola nem szerette őt, kétszeres erővel tört ki rajta a leány viszontszerelme folytán elaludt szenvedély... Feledni, feledni tudni - mormogá Livió merően nézve maga elé.

Kissé megsoványodott, mozdulatai nem voltak oly daczosak, egész lénye megenyhült. Arczának, ennek a különben oly ördögös arcznak az erőszakos kifejezése, valami töprengő bánatba olvadt át. De nem volt mindig ilyen, voltak rettenetes, haragos kitörései; ilyenkor szilajon káromkodott.

- Hát nem fogom már soha elfelejteni ezt a... teremést?!

És önmaga előtt vallott szégyent, hiusága volt megsértve. Nem adta volna a világ minden kincseért sem, ha valakibe másba bele tudott volna szeretni. Mert meg volt győződve róla, hogy ha Lola emlékét meg tudná csalni, akkor e nagy courtesane képe elvesztené rá nézve varázserejét. És immár két hónapja mindennap meg akarta csalni s nem volt ereje hozzá!

És a mint ott ült az Andrée kedves lóczáján, egyszerre Andréera gondolt. Szívén, mintegy tiszta, balzsamos tavaszi szellő suhant át emléke és az ábrándos emlék enyhítőleg csókoltá homlokán.

- Vajjon meg tudna-e gyógyítani?...

S kétségbeesetten kapott gondolataiban az Andrée képe után. Bele akart szeretni: örülten, eszeveszetten, jobban mint a hogy Lolába volt szerelmes.

- Hátha meg tud gyógyítani: megpróbálom...

És kétségbeesésében pillanatra maga is hitt a dologban.

Felpattant s tovább sietett a sétályn. Sehol se látta Andréet. Végre felért a kereszthez. Egy világos nyári ruhás női alak térdelt ott összeesetten.

Andrée nem merte felvetni a fejét. Buzgón imádkozott, mintegy kötelességszerűen: „...és ne vigy minket a kísértetbe, de szabadíts meg...” „ne vigy, - ne vigy...” ismétlé eszelősen. Néha egy józan másodperczen, nyugodtan igyekezett gondolkozni: mit fél? mitől fél? Mind hiába, félt valamitől kétségbeesetten... Tudta-e, hogy ki az a tiszt, a kit a kastély kapuján bejönni látott; megismerte? Határozottan nem... És mégis szökött, menekült előle... Annyi bizonyos, hogy mikor a sarkantyupengést és kardcsörgést meghallotta a háta megett, - mikor azok a könnyü léptek nyugodtan közeledtek feléje, hát végtére felugrott.

Lassan veté fel a szemét.

Igen, csakugyan Livió volt, ekkor egy nagyot, borzasztó nagyot akart kiáltani, de nem birt...

- Imádkoztam, mormogá végtére is a szegény sápadt asszony, mintegy védekezve.

Livió még mindig ott állt előtte szótlantul. Andrée rettegéséből vakmerőségbe szökve át, csodálatos merészen veté rá teli pillantását.

Oly szép volt Livió: a manöveri naptól még barnább arcát daliásan árnyékolta be a csákó, melynek ellenzője alól szerelemszövő szemei mélán néztek rá... Mentéje festőien lógott le válláról, finom lábai pedig aczélos mozdulatba meredtek. Ismét az a bűvös flórenczi bronzszobor volt, a melyet Andrée a párbaj alkalmával a „Makkos” erdő tisztásán látott... Oly mozdulatlanul állt ott, hogy egy, az augusztusi estétől részeg éji pillangó, a mentéje vállsujtására szállott.

Dobogó sziveikkel, gondolataik mint valami eszeveszett lavinában omlottak le a mélységbe, a ... szerelem felé. De Livió hirtelen észbe kapott. Hohó, gondolá, csak nem szökik meg a lovam velem!? - Andréehez lépett, udvariasan, gyöngéden megcsókolta a kezét s így szólt:

- Már oly régen nem láttam, már majdnem egy éve...

Mélyen a szemébe nézett. De aztán felnevetett s mintha valami veszedelemből került volna ki, a közönséges társalgási hangján beszélt tovább:

- Ah, báróné, az ember nem is hinné el, hogy asszony, - még leányosabbnak néz ki, mint az előtt...

S aztán beszélni kezdtek mindenféle közönyös dologról... pedig megértették egymást. Mintegy közös megegyezéssel darálták halomra a sok elcsépelet banalitást. Andrée oly hálás volt ezért Liviónak. Lassankint legalább magához tért...

- Hol van Dari? - Sokat utazik most? Szeret-e Andrée falun lenni? - Járnak-e fel Pestre? - Vagy tán Bécsbe?

A szavak folytak Livió ajkairól. Hangjának méla, dallamos zenéje elzsibbasztotta a szegény asszony érzékeit.

- És hallom, Dari most sincs itthon?

Ott haladtak el a kőpadok mellett, a meleg, kéjes esthomályban. A kis kőloczák immár félig elmosódtak az egybe szövődő árnyakban. Elmentek már az ötödik mellett is és Andréenek kinos vöslau napjai jutottak eszébe, észbontó várakozása, vágyódása. És elgondolta: vajjon lehetséges-e, hogy e sok kinos szenvedések indoka, az ő rossz csillaga, most leszállt álmaiból a földre és mellette jár?

Felnézett az égre.

Tulnan a „határdomb”-ra már felmászott a kelő hold és tündéries, sápadt sugarai szinte lábujjhegyen szaladták be a tájat. Egy pár szelid sugár halavány ragyogással tört darabokra a Livió olykor megcsörrenő kardján és halkan pengő sarkantyuin.

- És Andrée, maga ugy szereti a magányt?

Livió hangja oly csodálatosan csengett, mintha annak a veszélyes ábrándokkal teli holdvilágnak a sugarai fonták volna körül. És Andrée hiába védekezett, az a hang oly végtelen messzire visszhangzott lelke mélyére, el egész oda, hol az érzelmeknek az élet mostohasága folytán elárvult hurjai rejteztek. A legtöbb már elszakadt, de egy hur zsibbasztó zöngéssel remegett meg. Andrée reszketni kezdett.

Aztán elhaladtak a negyedik lóczya mellett. Andrée ismét látta magát, hogy fut Szoborházyéktól haza, hogy szalad fel a lépcsőn, át a szalonon... s halkan felsóhajtott... Aztán megállt. Keble zihált és eltakarta a szemeit.

- No mi baj? - mormogá Livió gyöngéden. Karon fogta Andréét s úgy mentek tovább.

És elhaladtak a harmadik lóczya mellett - Andréénak a báli éjjel s az a bűvös szánutazás jutott eszébe. Behunyta a szemét: úgy tetszett, mintha ismét a szánban ültek s szélesebben siklottak volna el a havas tájon... Érezte Livió karját a dereka körül: úgy küzdött e gondolat ellen, de nem tehetett róla, nem birt magával. Aztán tovább menve, elmentek a második kőpadocska mellett is. Ez volt boldog, ébredő szerelmének a jelképe... Andrée, mintha az emlékek óriási súlya esett volna le vállairól, nagyot lélegzett, megkönnyebbedett. Félre tolta vállán a csipkekendőt. Ajkai remegtek, amint mondá:

- Üljünk le egy perczre ide. Olyan szép az est.

„Ah, ha újra kezdhethénk az életet”, gondolá szivdobogva. Leültek, a hold teli sugarai rájuk estek, Livió aransujtásos mentéje káprázatosan ragyogott. Nem tudtak volna egy szót sem szólni... Csak bizonyos idő múlva néztek egymás szemébe. Livió tekintete oly végtelen szomorú volt. Ugy érezte, hogy Lola látja s kaczag rajta.

Lépteket hallottak. Az inas jött a kastélyból s jelentette, hogy tálalva van.

Felkeltek, Andrée a Livió karjába kapaszkodott. Szíve úgy dobogott, hogy majd megszakadt.

- Mi van velem? gondolá, hol vagyok? Szentinczeyné volnék? Dehogy, én leány vagyok, Schoenhoff Andrée, egy ábrándos, szerelmes kis leány... Álom, gonosz álom volt az egész élet...

Egy lavina indult meg a gondolataival... Istenem, mi lesz velem? kérdé magától szinte kábultan. „Oh hát mért oly bűn az, hogy én egy embert szeretek egész életemben?”

Az inas, ki lógó fehér keztyűs kezeivel a hátuk mögött sétált, halkán odaszólt Andrééhez.

- Vendégek vannak, méltóságos asszonyom...

*

A szalonban ülő vig társaság csakugyan ép abban a perczben akart a „kis báróné” keresésére indulni. Ugy kacagtak, nevetgéltek, hogy Andrée egészen elkábult, mikor a pletykagyár zakatoló műhelyébe belépett. Kik is voltak ott? A szomszédban lakó elegáns jukker asszony Gróthyne, bátyjával, egy uhlánus kapitánynyal és az ép nála időző Pándy Olgával és Törökváry Jolánnal, Törökváry Taszinak a hugával. Iharos-Szent-Antalról úgy lovagoltak át mind a négyen Vány-Olaszira; a falu végén találkoztak Törökváry Taszival s a kadétprinczzel s mindjárt magukkal hozták őket a kastélyba. Nagy riadalom volt a szalonban; a princz már is egy polkát csapkodott a komor, fekete Bözendorferen, Taszi, meg a nyulánk, elegáns Gróthy Suzanne Kreuz-Polkát tánczoltak rá. Az uhlánus-kapitány, egy magas, sovány ember, komikus mogorvasággal ült egy sarokban és ivott chartreuset. Pándy Olga és Törökváry Jolán Andrée elejébe szaladtak. Összezsókták s bolond tánczra ragadták.

- Bonjour baronne, - mondá Suzanne ünnepélyesen, egy rococo réverence-t csinálva Andréénak. Taszi pláne letérdelt előtte. No a princznek se kellett több, mikor a társaság alázatos hajlongását látta, hasra feküdt a virágos szőnyegen és úgy rázta a fejét, mint valami bűnhődő khinai bonz.

Andréének egyszerre olyan jókedve lett. Arcza kipirult s mintha mámoros lett volna sorra ölelte a nőket, mint leányoknál szokás.

- Hogy vagytok leányok?...

Livió a chartreuseös uhlánusban régi pajtására talált: együtt voltak a Reitlehrer-Institutban.

- Hahó, hogy vagy öreg?

- Karthauzi lett belőlem, - morgá a kapitány szeretettel és némi gyöngédséggel nézve a gyékénybe pakolt üvegre... Suzanne, jer ide! rikoltá Gróthynéra, mint valami chansonettere. Ül az ölembe!

Szörnyű jókedve lett a társaságnak. Vacsorához ültek... Livió Andrée mellett foglalt helyet s az egész vacsora alatt tréfásan udvarolt neki, mintha valami egészen idegen és más Andrée lett volna s nem az a régi... De megértették egymást, egy-egy pillantás résén át egymás lelkébe láttak, s érezték, hogy e jókedvük és könnyüvéru flirt-jük mögött halálos komolysággal rejtőzik egy csoda nagy szerelem... Andrée a kábító láрма és pohárcsengés közepette olykor behunyta a szemét; zsibbadtan érezte, mint valami lázas betegség tüneteit, hogy valami rettenetes dolog fog vele történni. Karjai, kezei elernyedtek, alig bírta a poharat fogni - nem volt semmi akarata... gondolatai görgetegét úgy szerette volna feltartani, szeretett volna mindent higgadtan átgondolni... de sehogy se tudta.

Oldalán az uhlánus törhetlenül öntött egyre a poharába...

*

Egyszerre aztán mindannyian felugráltak. Vig cigány szó zendült meg a nagy szalon felől. A kadétprincz kitárta az ebédlő ajtaját s akkorát kurjantott, hogy a sarokban alvó papagály felriadt s negédes torokhangon kiáltott rá, hogy: „betyár!”

Ugy, a hogy voltak, mindenki csak átkarolta szomszédnőjét s félredobva térdéről az asztalkendőt, felkelt és tánczra perdült.

Eszeveszetten kezdtek mulatni. Bent meleg lett, hát kimentek a nagy verandára, mely olaszos izlésben volt, mint valami fecskefészek, a kastély oldalába ragasztva. A cigányokat körbe ültették a kőrács párkányára s úgy tánczoltak tovább a holdfénynél. A kapitány komikusan emelgette rozoga vékony lábait a csárdásra. Egyre szidta az inast.

- Ne ezt az üveget hozd ki, - azt, aki gyékény paplanban alszik...

A kadétprincz a jukker asszonynyal már valóságos kankánt tánczolt; a szép Suzanne olykor messziről szaladt neki tánczosának s kissé felszedve szoknyáját egész úgy riszálta azt, mint a hogy nászutazása alkalmával Párisban, a „Moulin Rouge”-ban látta...

Livió és Andrée csöndesen és mélán járták a csárdást, az egyik sarokban a vadszölő félig eltakarta őket. A fiatal asszony feje szédült, önkénytelen a Livió karjára támasztá. Csak olykor találkoztak szemeik. Livió még mindig kétségbeesetten küzdött Lola emléke ellen, még mindig úgy érezte, hogy a démoni leány mögötte áll és kaczag rajta. Mintha csak azt sikoltotta volna egyre a fülébe:

- Haha! te akarsz tőlem szabadulni?! Sohase fogsz tőlem szabadulni...

- Eh! kiáltá egyszerre Livió felkaczagva s mintegy bajvivó rázta meg pompás termetét. Hevesen magához ölelte Andréet, a fülébe sugott:

- Szeretem magát...

Hangja kéjesen, szinte daczosan csengett; emberfeletti erővel igyekezett a Lola lelkét magáról lerázni. De Lola emléke nem tágitott, oda furakodott közéje és Andrée közé s amint a Livió hatalmas melle pillanatra a remegő asszony pihegő kebléhez tapadt, mintha szétlökte volna őket egymástól...

Livió visszarettent. Vére a fejébe szállott, mintegy kurjantásban elkáromkodta magát... A csárdás eszeveszetten zsibongott a nyugodt holdas éjben. De Rodakovszky nem volt az az ember, aki hagyja magát: egy örültet toppantott lábával, mintha Lolát akarta volna agyon-taposni... Aztán a vadszölő sűrű árnyába ragadta Andréét, örült erővel ölelte magához. Majd feléje hajolt, eszeveszetten mohón kereste a száját... Livió diadalittasan, a nyert csatától mámorosan tapasztotta ajkait az Andrée elhaló szájára, csókolta véresre... Ujjongott... s aztán a banda elé ragadva párját, oly gyönyörűen járta el a csárdást végig, hogy még a cigányok is oldalba lökték egymást s úgy nézték.

Egyszerre a kadét princz, ki mindig szólót tánczolt a cigányok előtt, mint a sebzett sakál ordított fel. A jukker asszony épp akkor ugrott számító ledérséggel egy férfi karjaiba... sebj, csak a fivére volt, - Suzanne az egészet pusztán a „heccz” kedvéért tette... A kis Monthléry herczeg a gyönyörű sápadt holdra mutatott.

- No mi az? kérdik.

- Lovagolni megyünk, kiáltá a princz rekedten - eszeveszett jagdgaloppot fogunk a holdvilágnál csinálni... a primást és a klarinétost is felültetjük.

Mindannyian kinéztek a balzsamos, meleg nyári éjbe, mely felett, mint egy engedékeny gardedám, virrasztott a sápadt hold.

- Éljen! Éljen! hangzott...

- Vadász, vadász, hol a vadász? kiáltá a princz s leszaladt az istállók felé...

Tíz percz múlva készen álltak a lovak. A társaság, mint egy részeg álarczosbáli csoport, karonfogva rohant le a lépcsőn, ki az udvarra. Az inasok óvatosan hordták az urak után a boros poharakat. Mikor már majdnem egészen lent voltak, a mámoros kis princz hevületében felkapta a magas Gróthy Suzannet s hősieken akart vele kiszaladni, hogy mindjárt nyeregbe tegye. De a jukker asszony kissé nehéz volt neki, a kis princz lecsücsült a lépcsőre és azontul úgy gurultak le a „hall”-ba.

Andrée kábultan kapaszkodott a Livió karjába. Nem tudott immár semmire se gondolni, egész teste hosszában elzsibbadt. Csak azt érezte, hogy a lavina eszeveszett örülettel kezd görögni a ködös, ösmeretlen mélység felé...

*

És az összesarkantyuzott, álmos lovakkal, ijedt, nyugtalan galoppban indultak neki a tájnak, a holdfényben alvó, helylyel-közzel erdős völgynek. Az éjszaka oly kéjesen meleg volt; az el-elűnő bokrok, melyek alatt szentjános bogarak villogtak, oly bódító szerelmes illatot leheltek, mintha valami boldogat álmodtak volna. A princz a Szentinczey pompás gidránján elől duhajkodott s közbe kommandirozott, mintha egy brigád elején lovagolna. A Dari két agara, „Flie” és „Bee”, ott rohantak mellette, nyilván azt hívén, hogy gazdájuk ül a lovon. Mögöttük suhant el mintegy mesészerűen megvilágított operett-árnycsoport, a társaság, a jukker-asszony, Olga, Jolán, kik mindannyian kitűnő lovasnők voltak, - továbbá Taszi, a részeg uhlánus s legvégül a két cigány hátukra kötött hangszereikkel s egy lovász, kinek a nyakába egy kis boroshordó volt akasztva...

Andrée és Livió kissé oldalt lovagoltak a fák árnyában. Livió olykor megfogta a „Darling” kantárszárát, mert ijedős volt. Keze reszketett, mintha a hideg lelte volna.

Vége aztán kiértek a nagy tarlóra. Hajrá! A princz elől megsarkantyuzta a gidránt, mely pillanatra, mintha repülni akart volna, egy lanszáddal szökött fel a légből. A paripák megittasultak a csodabalzsamos légtől s nyertve rugtattak a sárga után. Észre se vette senki, hogy a két cigány menten lebukott a lóról, pedig a primás hegedűje még egy utolsó nagyot zengett a

néma, holdas éjben, mielőtt gazdája bukása folytán darabokra tört volna... Az inast a nyakába akasztott hordó rántotta hátra... Hajrá! - kiáltá a princz.

- Avanti signori, briganti! És száguldtak eszeveszetten, vadul, mintha az örökkévaló, csillagos égnek indultak volna neki...

A galopp-bálból csakhamar mars-mars lett, s a kis csapat feketélő porfellegbe bomlott. Hová mennek? Merre szöknek? Senki se tudott semmit. Az arczok kipirultak, a tempo még se volt elég gyors, mert a részeg agyakban a mámor még gyorsabban vágatott. Taszi s a princz már régóta elvesztették sipkáikat, a jukker-asszonynak amazoniasan bomlott ki a haja (lehet különben, hogy a stilus kedvéért maga bontotta meg). Pándy Olga és Törökváry Jolán pedig minden figyelmüket az imádott lovaglásra fordítva, valóságos gyönyörrel sarkantyuzták lovaikat s igyekeztek utólélni a kis princzet. Az uhlánus folyton káromkodott, de valami egész különös mély, torok- vagy gyomorhangon, mintha gargarizált volna... Hosszu lábaival nevetséges biztossággal lógott egy sovány highflyeren...

A mars-marsnál az Andrée lova nyugtalankodni kezdett. Livió a maga pejkanccáját egészen melléje traversziroztatta s félkézzel mindig fogta a „Darling” kantárszárát... Kissé hátramaradtak s az előttük a földből talpra kelt porfelleg viharosan vette őket körül... Másik kezével átkarolta az Andrée derekát, - egész átfogta finom, gyöngéd alakját aczélos karjaival. Andrée még egyszer Livióra nézett... Aztán lehunyta a szemét és mindent, - de mindent feledve hátradült a vállára. Istenem, mikor olyan fáradt volt! - Lovaik szinte egyet lépve örült vágatásban robogtak el a föld felett.

És Andrée mindinkább zsibbadó öntudatával csak annyit érzett, hogy az a végzetes lavina immár tulvilági sebességgel görög és ragadja őt magával...

Hahó! Lovaik egyszerre felhorkoltak s megálltak. Reszkető inaikról hosszú szörkátyukban dőlt a végkimerültség izzadtsága. Egy meleg szellő, mely mint a hűvös éjjelnek valami futó, méla álma lebbent el a táj felett, tovafojtá a porfelleget... Csend volt köröskörül, csak igen, igen messziről hallatszott valami dobogó moraj. A csapat eltűnt, Livió s Andrée magukra maradtak. A paripák kinosan, egész aczélos testükben reszketve, nyertettek a dobogó moraj után s pillanatra felfüleltek... Aztán egyszerre oldalt fordulva, mintegy élet-halálversenyben száguldtak neki a közeli pagonynak. Livió még mindig fogta Andrée derekát, ki oly sápadt volt, mint a halál s mintha édesen aludnék, mosolyogva pihent a huszár vállán... A lavina már nem is görgött, irtózatossá, szédítő sebességgel ugrott el egy sziklafokról s esett, hanyatlott, zuhant a mélységbe - -

A lovak nekieresztett kantárszárral, eszelős rohamban vágtek neki a pagonynak. A fák, cserjék, mint egy szédületben tűntek el Andrée mellett. Egyszerre egy pázsitos tisztás szélén a „Darling” térdre esett. Nem bírta tovább. Andrée anélkül, hogy kinyitotta volna a szemét, mintegy boldog álomban hanyatlott le a föbe. Szerencséje, mert a következő pillanatban lova ismét talpon volt s a két paripa csattogva robogott odább.

Andrée pillanatra azt hitte, hogy Livió is tovarohant a lovával s önfeledten sikoltá a holdas éjbe:

- Livió... Livió!...

Két kar ölelte át s az a dallamos hang, melynek zenéje annyi boldog és boldogtalan álmot szőtt neki, sugá a fülébe:

- Itt vagyok, édes - szerelmes angyalom...

Andrée felpillantott: Livió megfogta volt fejét, melyen haja bomladozni kezdett...

- Hagyjon el - sikoltá - az istenért, menjen el messzire, nem látja, hogy megőrülök?!... sebesen, lázasan beszélt... Menjen, menjen - - megmérgezte egész életemet, s most meg akar ölni...

Gyilkos...

Felugrott s sebtiben magára rántott lovaglóruhájában botorkálva futott neki a cserjés, illatos pászitnak. Haja, szelid szőkébe játszó haja megbomolva lebegett a bűvös holdfényben... eszelősen rohant tova a balzsamos gyepen...

- Dari, Dari! - kiáltá, fáradtan botolva meg lépten-nyomon lovaglóruhájában. Livió sipka nélkül futott utána... Végre egy bokornál megbotlott Andrée s kimerülten rogyott össze. Keble úgy zihált, hogy majd megszakadt... Ajkai égni kezdtek, egy izzó csók gyújtotta meg véré, egy izzó hosszú csók, melyre érzékei mintegy viharban bomlottak meg. Mint a vak ember, kinek szemeiről hirtelen lehull a hályog, egyszerre látta meg egész vakító fényében a szerelem ragyogását, - soká, betegesen visszatartott szenvedélye egy vulkán erejével tört ki bensejéből; lüktető indulata gátját szegett tüzes folyamként harapódzott el egész testében... reszketve, zsibbadtan vonaglott, nyújtózott a fűben - -

Egy nagyot sikoltott... Minden eltűnt körülötte, egyedül voltak az örökkévalóságban. Kéjbe homályosuló szemei szinte megüvegesedve tapadtak fel a végtelenbe.

Fent ezüstös fellegbárányok tipegtek az éji magasban; jó pásztoruk, a hold legeltette őket az örökkévalóság kék mezején...

Hirtelen egy nagy rojtos fellegfüggöny csapódott elő s takarta el az égi nyáját... A hold a felhő mögé bujt. Sötét lett - - - - -

Aztán félrevonult a nagy rojtos fellegcsoport...

Az élet keserű valóságából csodaálomba ébredt át... Már nem zokogott többé. Fejét a Livió vállára hajtva, mint a folyondár tapadt hozzá s lépkedett boldogan oldala mellett. Egy virágos réten mentek, mendegéltek hazafelé a faluba... Ugy, mint álmában látta egyszer maga magát Livióval. - Álmodom-e még mindig? mormogá. Vagy ez az alvó, virágos rét csakugyan az élet-e? De mikor oly fáradt volt... Livió gyöngéden, óvatosan karolta át olykor még összerázkódó, lüktető, remegő alakját s úgy az ölében vitte tovább. Hosszu, tépett, gyűrött lovaglóruhája árván lógott le. Egymás szemébe néztek s boldogságtól túlradó gondolataik sorait hosszú-hosszu csókokkal pontozták ki. Ajkaik a csókban remegve vonaglottak s mindketten örömpesve érzék, hogy azt akarják mondani: szeretlek...

Majd meg leültek a pászitra, - mért is siettek volna? Csodálkozva néztek egymásra. Öröktől fogva ismerik s mégis mintha most látták volna meg először egymást. Andrée még mindig némán hajolt le, felébresztett egy alvó csukott szirmu nagy margueritet, letépte s Liviónak adta...

Aztán megindult csordultig telt szivük árja. Sugtak, beszéltek, meséltek egymásnak csuda regéket a boldog szerelemről, neki hevültek a jövőnek -

- Örökké?... mormogá Andrée.

- Örökké... mormogá Rodakovszky hátrapillantva... Livió örülten karolta magához Andréet: ő meg fog szabadulni a Lola emlékétől, a démon nem fog többé középük furakodni - -

Aztán hazafelé indultak, kezét kézen fogva. És a hanyatló hold méla sugaraiból boldog terveket szőttek a jövőre. Már oly suttogva beszéltek. S hittek-e abban, amit egymásnak mondtak? Tán akkor nem beszéltek volna annyit és oly sebesen...

*

A hűvösödő hajnalban, mint egy rájuk nehezedő halálban enyészett hevületük. De azért csak beszéltek, meséltek egymásnak... Örökre fogják szeretni, soha többet el nem hagyják egymást, - Andrée elválik a jó Daritól - Livió elveszi őt... s együtt fognak élni fellegetlen boldogságban...

Mellékuton értek a kastélyba, a parkon keresztül. Beosontak a „hall”-ba... Minden csöndes volt. Oh, bizonyára már mindenki régen lefeküdt. -

Livió kétségbeesetten ölelte át Andréet, a ki nem látta, hogy a szép huszár könnyezik...

Átölelte, magához szoritotta - szinte megijedtek mindketten e heves, vonagló öleléstől - mintha csak bucsuzás lett volna - örökre...

- Sohase válunk el... örökké szeretjük egymást, zokogá Livió.

- Soha... örökké, fuldokolt Andrée.

Egymásra néztek a hasadó hajnal szüzfényében s úgy tudták e perczen mindketten, hogy többet soha, - de soha, - sohasem látják egymást...

*

Livió kábultan rohant fel a lépcsőn szobájába. Pár óra mulva indulnia kell két szakaszával...

Ugy félt a sötét folyosón... Mitől? Egy emléktől. Futott, szaladt, - bezárkózott szobájába, hogy be ne jöjjön... Végre fel mert pillantani.

Egy lázas vízióban termett eléje a Lola győzelmes alakja. Ugy hallotta kacaját: „Sohase szabadulsz meg tőlem, - örökre rabom leszel.”

Livió kétségbeesetten, kimerülten rogyott a szőnyegre s ott mély álomba merült...

Másfél óra mulva Forintos Péter és huszár Garas Ádám úgy emelték a főhadnagyot nyeregbe. S a század csengve-bongva, csillogva-ragyogva a fiatal napfényben elmasirozott Vány-Olasziból.

VI.

A domboldali sétány mentén kifakult, megkopott már a pagony, - a táj olyan lett, mint egy koldus, vörhenyes szürke köpenye s a mennybolt homloka szomoru, sötét felhőredőkbe komorodott. Ősz lett.

Hüvösen fujt keletről a szél, - halántékán felborzolta Andréének libegő hajtincseit. És sóhajtott a fülébe szomoru szimfoniákat hervadó virágokról, elhervadt ábrándokról... Hallgatta.

Ide ült ki minden délután, mintha várt, lesett volna valakit...

És valahányszor a dombtetei színevesztett fészület mellett remegve elhaladt s azon az immár kifakult cserjés pázsiton a sziklapadig elment, a nyári, bűvös holdas éj örülete, mint egy villámcsapás nyilallott a szívébe... És eszébe jutott minden, - minden, - mikor pedig a sziklapadról a meredek tuloldali szirt fal mélyébe tekintett, eszelősen gondolá el - mi jöhetne más egyéb ezután, mint a halál?...

- Meghalni! meghalni! - zokogá annyiszor a közönyös szürke egekbe pillantva. - Óh, hova lettek az én jó fellegebárányaim? Azok úgy megértenének, úgy szeretnének engem...

S gondolatainak reménytelen visszhangjakép ismét csak a felporosodó messze országútra nézett s várt ösztönszerűleg, kétségbeesetten, úgy, mint tavaly Vöslauban, de nem, sokkal kétségbeesettebben... Hisz ő maga legjobban tudta, hogy nem jön vissza többé soha - soha - sohasem...

Oh az az utolsó csók, utána az a halálosan mély álom, aztán az a boldog ébredés Livió nevével ajkán... örület, eszeveszett örület volt mindez.

- Livió, Livió, - susogá bolondul nézve szét a szobában. Ugy majszolta ezt az édes nevet mint valami nyaláncság utóízét... Livió, Livió!...

Kipattant ágyából. Oly üdének, frissnek érezte magát, - vére megszelidült, nyugodt folyással csörgedezett ereiben. A tükörbe pillantott; remekül nézett ki, - e holdas éjszakán kiviritott, mint egy pünkösdi rózsa. Arcza teltebb, szemei nagyobbak lettek; mozdulatai pedig hajlékonyabbakká, ruganyosabbakká váltak. Asszony lett, felséges szép asszony...

Még kábitóan játszott a szerelmes álom zsibbadt öntudatával. Mosolygott, mosolygott... mint a jó gyerekek szoktak álmukban, boldogan... Puha, rózsaszín ujjáival végig simította bűnös homlokát. Az a lelkében megindult, eszeveszetten görgő lavina végre megállt ott lent abban a szerelmes, virágos meleg völgyben...

E perczen az öntudat csunya formátlan férge megmozdult s a szívébe harapott. Egy sikolyal futott a szobákon át ki a verandára s lenézett a faluba.

Oh már rég elmehettek a huszárok, - hisz dél volt. A kurschmied vezettette gyalogos huszárokkal ki az országútra a szegény beteg sánta lovakat...

Hüdött nyugalommal állott ott pongyolában az erkélyen, hosszú - lélekmérgező órákon át - -

És a felségesen kinyílt pünkösdi rózsa csak egy napig viritott. Aztán lassan hervadni kezdett... Este felé vigan, csattanó egészségben toppant be utazásáról Dari. Kitünő falusi gazda lett belőle. Csizmája sarka csak úgy kopogott a sima parketten otromba léptei alatt. Kimondhatatlanul szerette a feleségét.

Andrée összerázkódott, mikor meglátta. Még mindig az erkélyen ült s pillanatra az a gondolata támadt: hátha leugornék az udvar kavicsos porondjára...

- Beh jól nézsz ki édesem, kedveskedék Dari öblös, falusi izü hangon, hallom, a vadász mesélte, hogy Gróthyékkal kilovagoltatok. Ugy látszik, a lovaglás jót tesz neked... Majd együtt fogunk kilovagolni.

*

S a bűntárs, a hold méla, lelkébe látó sugara csodálkozva lepték meg még mindig az erkélyen. Este lett, épp olyan bűvös, boldog est, mint az azelőtti... A környező világ, óh mily zsibbadtan morzsolta le perczeit a szegény fiatal asszony körül! Hová lett Dari? Tán elment a szomszéd dombori pusztára... Lassan kelt fel Andrée, mint a tolvaj s magára kapva egy pelerint, kiosont a hátsó kapun a kastélyból. Végig ment az illatos pázsiton messzire, oda abba a kis pagonyba, ahol tegnap... a lova elbukott.

És a napok teltek tova... Andrée visszatért a kálváriájához. Mikor először felmerészkedett a feszülethez, majd a szive szakadt meg. „Istenem, istenem”, mormogá, „micsoda büntetést fogsz én reám mérni?” Aztán mindennap hosszan elimádkozott ott. Annyit nézte az üdvözítő esőverte arcját s szenvedő, elmosódott vonásaiból annyi kegyelmet igyekezett magának kiolvasni...

Augusztus végén a környékbeli ismerősök még mind fürdön voltak. Alig járt valaki Szent-inczeyékhez. Andrée egészen magányába süllyedt, beteges, képzelgős buskomorságba. „Kálváriája” lett mindene... Este, mikor hazasétált, alig várta, hogy másnap ismét kimehessen sziklapadjához.

Egy csöndes délután oly furcsa gondolata támadt. Különös érzés vett erőt rajta; vére arczába szökött, - egy nyírfához kellett támaszkodnia, mert majd elszédült. Behunyta a szemét s mikor fáradtan kinyitotta s a diszét vesztő pagonyban szétnézett, - egy homályos látományban tipegő, kis elhagyott - tán árva gyermeket pillantott meg a bokrok közt... Mélyen felsóhajtott az őszi csendben.

- Én sohasem fogom a gyermekemet ismerni... Meg fogok... akkor halni...

Este Darival beszélt. A jó fiu polkázva ugrált körülötte örömeiben. Felesége aggodalmaira csak kaczagott: de Andrée összeszorított ajkakkal ismételte előtte.

- Meg fogok halni, akkor - majd meglátod...

VII.

Október és november melankólikusan teltek el, perczeik, napjaik egymásután hullottak az örökkévalóságba, mint a pagony hervadt vörhenyes levelei a kikopott gypszyenyegre.

Andrée egyre nehezebben, fáradságosabban, de hűségesen járta be naponta sétányát. És üldögélt a sziklapadon, messzire elnézve arra a poros országuttra, melyen Rodakovszky Livió sose fog többet visszatérni hozzá. Nem hallott ő Livióról semmit sem, egy árva szót, egy árva üzenetet se kapott tőle. Még azt se tudta meg, hogy Rodakovszky most a gazdag Szoborházy Linkának udvarol... De bár egész őszön át arra a poros országuttra tapasztotta szemeit, - valójában nem várt ő semmit sem.

Mit várhatott volna ő még az élettől? Egy embert szeretett egész életében... Tökéletesen boldog volt pár óráig. Mi jöhetett volna még ezután? Csak a halál...

S annyiszor eltöprengett, tovább szöve halál utáni vallásos látományait...

- Csodálatos, - a jövő évben már nem fogok élni: nem fogok létezni. Vajjon hol leszek akkor?

- Vajjon hol leszek akkor? ismétlé a kopott, elmosódott feszület homályos arczába pillantva. Most e bus novemberi napon járta be utoljára „kálváriáját.”

Végül még egyszer a szemébe nézett a homályos arczu feszületnek...

- Istenem, könyörgött, vétettem-e, hogy egy embert szerettem egész életemben? Óh, tudom, hogy vétettem, tudom jól... de mi lesz a büntetésem? Halálom... meg fogok halni, jó, de gyermekem, a férjem gyermeke nem fog miattam bűnhődni? Élve marad istenem, ugy-e? És te halálommal megbocsátasz nekem, - és azután... odaát ugy-e az övé leszek egészen, az ő lelkéé, az ő emlékéé... és nem fogok többé bűnhődni szegény szerelmemért...

Könnyein át úgy látta, mintha a szenvedő istenmása homályos szemeivel igent intett volna... Lassan, kinosan ment aztán haza.

Benyitott a parkba, de még egyszer visszafordult s elbucsuzott a bus őszi világtól -

- Isten veled élet, szerelem...

Oly borus volt az est, a már télies szomorú est...

VIII.

Azon a deczembervégi éjszakán nagy hó esett, - fagyos prémben fullasztotta a domboldali sétány kőpadocskáit. - De Andrée nem látta a havat, - ott feküdt a nagy menyezetes ágyban, kinosan hánykolódva, szégyenlősen jajdulva fel az egyre gyakoribb fájdalmakra. És igen nagyon szenvedett.

Dari aggodalmas vigsággal járt-kelt a házban: igazgatta a képkereteket a falakon, vagy a lovaglópálczákat a zergeszarvakon. De szelid, jó elméjével többnyire kifáradt az aggodásban s bele düllesztve hasát börmellényébe, végtére is mindig csak jámbor optimizmussal bámult ki az ablakon a gazdaságba s tünődött azon, hogy vajjon nem fog-e a cseléd-istálló beszakadni a nagy hó alatt. Egyszerre az országuton messzire porzott fel a hó. Aladár leszaladt a lépcsőn. Anyósa érkezett meg. Szébb volt mint valaha. Pompás fekete prémes öltönyében úgy futott fel a lépcsőn, mint valami gyönyörű nagy angora macska. D'Ombrade Amélie néni is kiszaladt a hálósobából Schoenhoffné elébe...

A kis árva kőpadokat pedig a domboldali sétányon egyre mélyebbre temette a hó. Andrée rájuk gondolt. Gondolatban, nyugtalan képzeletében tova sétált mellettük fel a fészületig s aztán tovább fel a sziklapadig... Oh ha tudta volna, hogy most mily eszeveszetten dühöng boldog szerelme emblemája felett a téli hóvihar haragos istenitélete!... Tán megijedt volna. De nem, miért? Hisz ő oly biztosan tudta, hogy meg fog halni. Mikor ebbe a nagy menyezetes ágyba az előző estén belefeküdt, bánatosan gondolta el, hogy soha se fog többet felkelni belőle.

Mindenki kiment volt a szobából. „Bizonyosan Schoenhoffné, - a mama jött meg”, gondolta Andrée, közbe-közbe feljajdulva. Oh, bár csak be ne jönne, - oly ideges, lázas, nyughatatlan vagyok, azt se tudom mi lesz velem... A tulsó, távolabbi szobákból nesz, halk beszélgetés hallatszott.

Kinosan forgolódott ágyában. Aztán igyekezett nyugodt, megfontolt lenni, mert közeli, - oly különösen közeli, szinte tulvilági előérzetek gyötörték. És kissé megijedt.

- Ugy, ugy, mormogá, lesóványodott ujjaival homlokát simogatva, - nem lesz az nehéz. Eszébe jutott a fészület istenmásának arcza ott a domboldalon. Az isten megígérte én nekem, hogy könnyen fogok meghalni. De hátha -

Megmagyarázhatlan, örületes nyugtalanság vett erőt rajta. Szédítő fájdalom nyilallott át a testén. Hangosan feljajdult. Maga is elcsodálkozott, hogy ilyet tudott sikoltani. Már nem is gondolt többet azzal, hogy szégyelje magát e gyöngeségeért. Megijedt, nagyon megijedt. Lélegzete is elállt. Lassan, alattomosan rángatózó görcs tapogatózódott végig tagjain...

- Mi volt ez? tünődék szivdobogva. Már itt volna? Ilyen hamar jön a vég? Furcsa... furcsa...

És vallásos rémület kezdte fojtogatni a szegény asszonyt. Hátha valami borzasztó büntetést mér rá az isten? Hátha iszonyu kinok következnek el rá a jövő perczekben? Mert vétett, - vétkezett... Oh isten, hogy ne vétkezett volna!... Megtörte a házasság szentségét, - megcsalta a férjét... Ez a gondolat most először nyilallott a lelkébe rémes voltának teljes valóságában. „Mit tettem? Istenem, mit cselekedtem?!” mormogá eszelősen nézve körül a szobában...

Már délután lehetett, a havas téli nap hamar aludt el szomorú alkonyatba. Kívül sivalkodott a szél. Homály borult a szobára.

S a szerelem balzsamos lehe, mint valami galamb a rombadülő házból, úgy szállott ki a szegény bűnhődő hanyatló lelkéből. Iszonyodva nézett szét az ágy dus mennyezete mögül. Ugy érezte, valami kísértet áll a háta megett az ágy függőnyei megett, lángpallossal a kezében készülődik a büntetés kiméréséhez...

Egy újabb görcsös nyilallás vonaglott át testén. Ugy küzködött az elméje körül tömörülő köd ellen... Nem látott tisztán a gondolataiban. Csak hallotta, hogy valaki eszeveszetten jajgat a szobában. Ki volna az? Csak nem ő? De mégis ő volt... Iszonyatos erővel próbálta fentartani lelke egyensúlyát.

- Én istenem, lihegett a szegény Andrée, tán nem is haragszik rám - tán nem fogok nagyon szenvedni. Tán nem is fogok meghalni... Hisz most nem érzek semmit, csak a fejem szédül borzasztóan... Hisz egész higgadtan tudok gondolkozni. Mámoros, ájuldozó gondolataival mint a részeg ember járta be még egyszer „kálváriá”-ját... S aztán végig gondolta egész életét. Igyekezett azt hinni, hogy boldog volt. Mi voltam hát voltakép?... De ekkor eszébe jutott az a tenger szenvedés és egy iszonyatost sikoltott: „Oh de nagyon, nagyon boldogtalan voltam!”

E pillanatban rémülten szaladtak be mindannyian. Dari még alig tudott az inasra rá kiáltani, hogy szaladjon lóhalálában a fiatal orvosért - a fiatalért és nem az öregért...

*

Egy perc múlva azonban Schoenhoffné halálsápadtra válva, támolygott vissza a szalonba s ájult egy causeuse-re.

- Iszonyu, iszonyu! sikoltá a szobaleánynak, ki homlokát eczettel dörzsölte - ez a borzasztó arcz az én leányom volna... hisz ez egy tájtétkő szörnyeteg... irtózat - irtózat... ha még egy perczig ott maradok, meghaltam volna. - -

*

A fiatal doktor, egy higgadt, simára borotvált állu, elegáns ember, kissé hajlott nyakával, nesztelenül lépett be. Könnyed fejbiccentéssel üdvözölte Darit s aztán nyugodtan az ágyhoz ment.

Dari, ki mintha az ujját csikarták volna be, sajgó fájdalommal szíva ajkát, zokogott a sarokbeli asztal mellett, eszelősen szorongatta egy székes támlányát s mormogá: „Ez derék ember; igen jeles orvosnak néz ki... pártfogolni fogom a megynél... Egy széket az orvos urnak! - -”

A fiatal doktor leült és komolyan nézte a beteget. Ott feküdt szegény Andrée kissé kékes arczzal s halott mély álomba merülve aludt.

Majd felkelt a doktor s elmondatta magának a borzasztó görcs körülményeit. Ezután magához hívta Darit s erősen a szemébe nézett.

- Ez eklampszia... mormogá halkan.

- Mi az? zokogá Dari tehetetlenül.

- Eklamptikus görcs, folytatá a határozott, biztos szemű fiatal ember a betegre nézve, - egy epileptiform görcs. Veszedeles. Vissza fog térni s nemsokára.

Dari zokogva bujt egy sarokba. Az orvos intett a sirdogáló szobaleánynak, hogy hozza be a holmiját. Aztán csöndesen az ágy mellé ült és várt. Sokat volt kórházban s ott megszokta, hogy röviden bánják el a jajgató rokonokkal. A Dari kérdésére nyugodt, halk hangon mindig csak azt felelte:

- Soporózus álomban van.

Egyszerre azonban a beteg öntudata zavaros szakadozottsággal kezdett visszatérni. Mély kimerültséggel panaszkodott, hogy a hátgerincze, a keresztcsontja fáj.

De mintha egyéniségének egyrésze már meg lett volna ölvé, idegenszerű csodálkozással nézett szerteszét. Csodálkozott az orvos idegen arczán, a zokogását alig tartó Darin s az ijedt arczokon.

Oh, ott bent, szép fehér homloka mögött beh izzott, égett egy bus, megmérgezett élet minden boldogtalansága...

Ajkai bénán mozogtak. Az orvos gyöngéden feléje hajlott s aztán intett Szentinczeynek.

- Valamit akar a báró urnak mondani.

Félre sétált az ablakhoz, de nem nagyon messzire. A cselédet s Melegnét kiintette a hálóból. Amelie néni magától kitípegett. S mialatt Dari a beteggel beszélt, közbe mindig hátrapillantott. Nyilván a másik rohamtól félt.

Andrének azonban mindinkább tisztult az öntudata. Csak arcza volt dult és félelmesen idegenszerű.

- Dari te vagy az...

- Én, édes egyetlenem...

- Dari, mondd, mi történt velem, hogy oly különösek vagytok... Dari... Istent - láttam, és ő haragszik rám... Bünhődnöm kell...

Szegény Dari zokogásban tört ki. Kétségbeesetten csóválta a fejét.

- De tán, folytatá szakadozottan a szegény asszony, ha mindent - megmondok... akkor... tán... megsegít... Én... téged... megcsaltalak... Livió.

Dari zokogva borult az ágy elé. Csak továbbra is eszelősen csóválta a fejét és szomoruan intett az orvosnak:

- Segítsen az Istenért... delirál... Az orvos félrehívta:

- Ne sirjon itt, - kérem mondá szigoruan, most nem delirál, egész eszénél van, de a roham minden perczen visszatérhet.

- Félrebeszél, félrebeszél... sirt a szegény ember csak továbbra is.

Andrée azonban sejtelmes, tulvilági szemekkel nézett maga elé. Vajjon mi mehetett gyötrött lelkében végbe? Kimerült ujjait ügyefogyottan kulcsolta össze. Talán imádkozott? Mit kért szelid szíve jó istenétől? Talán irgalmat esdett, amiért azt az egy embert szerette egész életében, a ki megmérgezte a szívét... Egy nehéz könyecsepp gördült le tiszta kék szemeiből - óh ez az egy könyecsepp annyit beszélt egy szegény élet mérhetetlen boldogtalanságáról.

- Vétkeztem... bünhődnöm kell... akarák susogni ajkai. Aztán várt, csendesen várt. No végre jön, gondolá. Oly különös sejtelme támadt: érezte, tisztán érezte, hogy öntudata bucsuzik, szédület nehezedik a szemeire... És oly furcsa közönyös lett előtte minden. „Még se jön?” mormogá türelmetlenül, „mégse?”

- Már nem látom többé a Livió szemeit, sugá, hát most jön a vég... furcsa... furcsa...

A következő perczen az orvos az ágyhoz ugrott, Dari elrettenve tántorodott vissza a torz arcztól.

Borzalmas fogcsikorgatás és hörgés hallatszott a szobában. Az orvos sietve tette a szegény asszony orrára a kloroformos flannelles kosarat...

*

A szomszéd szobában Schoenhoffné, az öreg asszony, a szobaleány s a néni úgy körül állták azt a nyávogó vörös kis gyereket, hogy az időközben előkerült öreg Grün doktor alig tudott hozzá férni...

De odabent a hálósobában a fiatal doktor arcza ránczba szökött. Andrée ismét halott mély álomba feküdt.

Öntudata többé nem tért vissza.

Dari, mint az őrült járt fel s alá a szobában.

- Az istenért, mi lesz? kérde az ágy mellé térdelve.

A fiatal ember kedvtelenül nézett a betegre:

- Félek, hogy még egy rohama lesz s akkor... akkor megful.

Boszusan fecskendezett be pravaz-ával még egy morfium-injekciót.

*

És aztán elkövetkezett a Mindenható Isten haragja a szegény bűnhődő Andréera. Megjött a harmadik eklamptikus görcsroham.

És szép szelid arczát, melyben oly boldogan tükröződtek vissza a tiszta szerelem ábrándjai, iszonyatos torzulatokba tépé a szenvedés. Szemgolyói, melyeknek méla, kék pillantása oly busan epedett a boldogság után, félelmesen forogtak üregeikben, - ajkain, melyek egy egyetlen kéjes csókban ismerték a szerelem mérhetetlen élvét, véresen tajtékzott a hab.

Aztán ökölbe szorított, görcsbe meredt kezeivel viaskodott böszülten a halálkín. Szilajon rángatózva vivódott szüzsies fehér karjaival, melyek úgy vágyódtak az ideál ölelése után s kinba csukló finom lábaival, melyek oly boldogtalanul járták be az élet kálváriáját... Végül mellét törte össze a láthatatlan istenítélet, s aztán torkára tette kezét a halál.

*

Hogy azonban kitöltetett a Mindenható haragja szolgálóján, hát megbocsátott neki az Ur halálában. És a mint szerelme vétkeért irtózatosan bűnhődvén, kiterítve ott feküdt a mennyezetes ágyban: az elkékült Meduzafő lassan megbékült a borzalmas kinokkal; megszelidült, visszasimult emberi formájába és ismét szép halvány lett...

Odakint pedig, sikoltozva hömpölygött el a hófergeteg a völgy felett, kéményeket tépett le és házakat temetett el. És a fáradt éjszaka álmos órái, perczei egymásután temetkeztek bele a bösz orkánba... Egy-egy hevesebb szélrohamra még az ágy mellett álló kandeláberek lángja is tétován lobbant félre. A virrasztók is kimerülten aludtak el.

De ott a ravatal jajsóhajoktól nehéz mennyezete alatt a kiterített ijesztő halottból lassankint csakugyan a régi, bus szerelmes Andrée lett. Sőt éjfél felé, mikor lent a faluban megszólalt a viharba vesző szilveszteri harangszó, már a bubánat is eltűnt az egyre boldogabban alvó halott arczáról... Mintha mérhetetlenül csodálkozott volna a nagy rejtély egyszerű voltán... Mintha azt akarták volna mondani ajkai: „Hát ez a halál?... furcsa... furcsa...”

Majd lelke, úgy látszik, magasabbra szállt: messzire tul a földi létkörön, - tul még tán azokon a mennyei ezüstös fellegbárányokon s szerelmes jó égi pásztoron is, melyeket úgy szeretett nézni... fel a boldog kék végtelen azuron át, abba az ösmeretlen jó csillagba, hol örök a szerelem...

A szemben levő falon függő sixtini Madonna oly végtelen könyörülettel nézett rá, az a két kis Rafael-angyal pedig a kép alján oly szeretetteljes gyűgyögéssel sajnálkozott a fiatal halott felett. Az egyik aztán mintha a lobbánó gyertya káprázatos fényével párnájára szállott s tündér

ujjaival lesimitotta volna halálverejtékes homlokáról a földi kín redőit... S Andrée homloka kiderült, alabástromszép lett. Olyan, mint a halott görög istennőké...

Ekkor pedig szelid ajkait, mintha valami kimondhatatlan mosoly csókolta volna körül: oly mosoly, a milyenre ez idáig boldogtalan ajkak még soha se nyiltak...

Ah ez a tökéletes boldogság mennyei mosolya volt.

IX.

A hóvihar még egyre dühöngött... Dari az ablaknál állt s türelmetlenül leste, mikor hagy már alább. Haza akart már menni kis leányához, a kis Andrééhez. Ugy szerette ezt a szegény kis árva gyermeket.

S amint becsületes homlokát az ablaküveghez nyomta, szomoruan jutott eszébe, hogy a mult télen ilyen suhogó hópelyhek közepette szállt el az Andréé lelke az égbe. Naiv, jó szívével álmodozva gondolta el: vajjon hol lehet most ő? Az volt egyedüli vigasztalása, hogy a kis Andréé úgy hasonlított az anyjához.

Rodakovszky kapitány s a felesége felkeltek a szalonbeli társaság nagy, pletykázó rajából s a nyughatatlan, elhagyatott emberhez közeledtek.

- Na, édes Szentinczey, - mondá Linka hízlgő vigan, - maradjon még egy kicsit. Nem lesz a kis Andréének semmi baja.

- Maradj még öregem, - mormogá bizalmasan, barátilag veregetve meg a vállát Livió. - Csak nem fogsz ilyen viharban elindulni!

Dari tétován igazgatta meg esetlen gyászöltönyének fekete nyakkendőjét és aztán hálásan nézett házigazdáira. Oly jól esett neki, hogy gondolnak rá, törődnek vele... Egész este oly árván ödöngött a nagy estélyi társaság szokatlan sürgése-forgása közepette.

- Köszönöm, köszönöm, - mormogá szinte könyezve. - Most látom csak, kik az én igazi jó barátaim; látszik, hogy ti nagyon szerettétek megboldogult feleségemet...

Dari minden nagy vagyona mellett nehézkességében oly tehetetlen volt, hogy nem birt magának társaságot teremteni, s ezért oly hálás volt, ha valaki jó akaratába fogadta őt.

- Majd ide hozok magának egy kis asztalt, mondá sajnálkozó jósággal Linka, s ide hozom a magam theás-csészéjét is.

Letette az ablak mellé a filigrán-asztalt s az ügyefogyott Darihoz telepedett.

Livio nagy bockját sziva, zsebredugott kezekkel, hosszú léptekkel járkált fel s alá a fényes társaságtól tarkálló szalonban.

Dari csak Linkával szeretett igazában beszélgetni. Linka a maga csacsogó kövér-kanári modorában oly sokat tudott neki a szegény Andrééről mesélni.

A társaság pedig a szoborházai kastély nagy szalonjában igen vigan volt. Ott voltak: Pándyék, Törökváryék, Gáldyék, Czibakyék, a tisztek, a már kissé szélütött főispán... Szoborházné a cinquecento karosszékbe helyezett statisza csillagkeresztes dáma mellett ült mereven és mozdulatlanul s sasszemekkel ügyelt fel a hangulat kifogástalanul arisztokratikus voltára. Csak a bolondos Vexleben báró hiányzott: szegény nemrégiben tragikusan halt meg, - laboratoriumában egy szép reggelen repülőgépestől és pokolgépestől együtt felrobbant.

A szép Schoenhoffné Medici Katalinforma pompás megjelenésével ott ült a zongora mellett s bódító mosolyokkal emésztette a már kissé törődött, de bolondul szerelmes Ritt generálist, - közben azonban a zongorán ábrándozó hadnagy-princzczel évődött...

Szoborházné, kinek életideálja az volt, hogy szalonjában helyesen egyensúlyozott előkelő csoportok képződjenek, megmagyarázhatatlan fizikai rosszullétet érzett. Végre aztán kitalálta, hogy a terem hosszában egyedül sétáló Livió zavarja az előkelő harmoniát. Egy oly mozdulattal, melyet Wolter Stuart Mária-jából lesett el, magához intette vejét. Mindig francziául beszélt vele.

- Csatlakozzék kérem valamely csoporthoz... idegessé tesz, ha valaki egyedül promeniroz így a teremben...

Livió kapitány boszusan nézett a grófnéra.

- Vén bolond, - mormogá mérgesen s aztán a Schoenhoffné csoportjához csatlakozott. Előbb azonban a téli kert kis folyosójára lopódzott ki s óvatosan, sebtiben előhuzta Lola sürgönyét.

- Igen ma, persze, hogy ma kell elutaznom, különben nem lehetek holnap Bécsben.

A nagy pálma melletti álló tükörbe nézett. Bizony kissé „verwittert” nézett ki. Az a hat hónap, a mióta kibékült Lolával, nagyon megviselte. No de most, hogy elvette Szoborházy Linkát, hát volt pénze s minden héten felmehetett Bécsbe... Mindig Linkától kért pénzt s ő készségesen adott. Pedig sejtette, tán tudta is, hogy férje hova jár... Termete még mindig olyan daliás volt, mint azelőtt, csak vállai engedtek kissé, s fekete hullámos haja ritkult meg valamelyest a feje bubján. Arczán pedig az a donjuáni, dőzsölési patina lett kissé kiéltebb.

Letelepedett Schoenhoffné mellé s nyugodtan vett részt a társalgásban. Vigan néztek egymásra a szép asszonnyal és mindketten gunyos mosolylyal gondoltak a szerelmes Ritt generálisra. „Szegény számár”, mondták a Livió szemei. - „Persze, hogy az!” susogák a szép Melanie szemei ábrándosan, „nem lehet mindenki olyan, mint te... de most eredj és ne zavarj... Aztán majd”... Livió felkelt s titokban órájára pillantott.

- Hogy fogok én innen megszökni? gondolá kétségbeesetten, mint valami iskolásgyerek, ki már előre tudja, hogy el fog késni a leczkéről.

Bonbuska lila-arczával Pándy Olga mellett ült s dühös volt a Skizre, ki mindig ott lábatlankodott körülötte. A főispán, ki a szalon-mumiává aszott Szoborházyné tulsó oldalán ült, csöndesen aludt.

Dari ismét kinézett az ablakon. Már nem dühöngött úgy a hóvihar. „No tán fél óra múlva el-indulhatok”, gondolá titkos örömmel.

Linka lopva figyelte meg nyugtalankodni kezdő férjét. Az elhanyagolt asszonyok töprengő keserűségével leskelődött könnyelmű ura után. Utána ment a télikert folyosójára s félve szólította meg:

- Akarsz valamit, Livió?

Livió megfordult s boszusan nézett a feleségére.

- Nem, - semmit.

Szegény asszony jó, kövér, csinos arczával végzetlen vágyódva nézett erre a daliás, híres férjre, aki mindenkié inkább volt, mint az övé... Szeme könnybe lábadt. De nem mert szólani.

- El akarsz ma utazni, ugy-e? - kérdé kedveskedve.

- El, - mormogá Livió komoran.

- Kell-e pénz? kérdé tovább halkán, örömmel, mert tudta, hogy ha pénzt ad a férjének, akkor legalább egyszer megcsókolja.

- Jó, nem bánom, adjál. - Livió a földre nézett és finom lakktopánja hegyével taposta el cigarettája végét.

Mikor aztán atillája belső zsebében volt a pénz, a zsoldos szerelmes érzelmeivel fordult Linkához. Igazán jó akarattal ölelte s csókolta meg.

Linka pedig egész átszellemülven az imádott férfi karjaiban, sóvár szemeivel csak felnézett az üvegmennyezetre s szerelmes inyenczséggel élvezte a csók pillanatnyi kését. Igyekezett

mindent feledni... hogy annál tisztább legyen élvezete. Mikor aztán Livió eleresztette s füttyrészve odább állt, egy ideig tétozva nézett széjjel, aztán szégyenkezve ült le a téli kert egy vaslócájára. Mostanában annyiszor jutott eszébe meghalt barátnéja, a szegény Andrée s az a három év előtti szilveszteri éjszaka, mikor még dőre, süldő észszel vitakoztak az élet boldogsága fölött... Istenem, hát mily furcsán is alakul az ember élete...

Egy finom, elegáns alak közeledett feléje s ült le a vaspadra. Dodo volt az ő csinos, szomorúan ábrándos arczával.

- Nos, méltóságos asszony, már megint egyedül ül és busul? Hová lett az a régi jó kedve? Hadd lám a zsebkendőjét, mindjárt megnézem: sirt-e, - tudja mit mondtam a multkor? - ha még egyszer rajtakapom, hát kikap...

Rodakovszkyné mély keserőséggel nézett fel a csinos főhadnagyra. Az a komikus pisze orros arcz egész szép lett ezzel az ábrándos kifejezéssel kisirt szemeiben.

Dodóban analytikus hajlamánál fogva meg volt az a csodálatos tehetség, hogy minden nő ellenállhatatlanul bizalmas volt hozzá. Linka mézeshetei után, mikor először összejött Dodoval, minden titkát elmondta neki s csak azután ijedt meg s csodálkozott el a maga ügyefogyott bizalmasságán...

- Eszembe jut - mormogá Linka ábrándosan, mialatt Donhofen Niki komikus vizsgaszemekkel nézegette a zsebkendőjét - eszembe jut szegény Andrée... Lám én nem is mertem volna Livióra gondolni s most mégis a felesége vagyok... Oh, tudom jól, hogy csak a pénzemért vett el, s hogy ő a másoké, minden szép asszonyé - de azért hát mégis... mégis...

- Nos, mit mégis? - kérdé mosolyogva Dodo.

- De azért - folytatá Linka bizonyos szégyenlős elégteliséggel - egy piczi mégis nekem is jut belőle..

Dodo felkaczagott.

- Jaj beh jó, jaj beh jó!

Odabent Szentinczey bucsuzott. Megszorongatta a Linka s Livió kezét. Oly jók voltak hozzá, szíve szinte túlradt a hála érzetétől.

- Eljövök, eljövök, - mormogá, - megint nemsokára... a kis leánnyal, a kis Andréével, meglássák, hogy hasonlít az anyjához... kezét csókolom édes Linka és neked édes Livió köszönöm a barátságodat. Látod, annyi félreértés volt közöttünk, annyiszor álltunk egymással szemben s most végre mégis megbékültünk s igaz barátokként szoritunk kezét... Szegény feleségem meghalt, - nincs nekem már senkim rajtatok kívül... Könny tolult a szemébe. Sietve szoritotta meg az őszintén mosolygó Livió kezét s aztán leosont a lépcsőn szánjához.

*

Livió fel se ment többet az emeletre. Magára rántotta mentéjét s lóhalálában szaladt az istállóba, hol „Czecziliája” már felnyergelve várta. Egy jockeynek öltözött elegáns kis stableboy tartotta, - a lovászmesterré előléptetett kihizott Forintos Péter pedig kedvtelve nézte a ló fényes szerszámát. Ura házasságának főleg azért örült - mert a „Czeczilia” most szabadon dulhatott-fulhatott az abrakban, meg szénában, neki meg nem kellett a zsidó uzsorásokat kidobni...

- Ez a gyászos bolond, - morgá Livió káromkodva, - csak hogy már elpakkolt, annyit beszélt, hogy még elkésem miatta a vonatról... No de galoppban megyek, tán még elérem...

Felpattant a „Czecziliára”.

Ismét Dari jutott az eszébe s felkaczagott:

- És még mindennek a hegyibe, a barátságomat akarja! - Oh a marha... marha...

De aztán összeszorult a szive: hátha elkésik s Lola becsukja ajtaját előtte?...

Sarkantyuba kapta lovát: - karrierben vágtatott neki az eszeveszett hóviharnak. És a daliás szép kapitány, mint valami félisten tűnt el a havas éjszakában...

*

A Dari orosz szánja pedig azalatt villámsebesen siklott Vány-Olaszi felé. Szegény fiu mélyen belefeküdt óriási bundájába s egész áthatva, szinte borzongva a jó emberek szeretetétől, optimista bizalommal mormogá:

- Mégis vannak hát jó emberek a világon! Livióra, tudom, az élet minden viszontagságai közepette számíthatok...

És töprengve gondolkozott el az élet felett, míg végre elszundikált a széllel vetélkedő szánban. Félálmában lopva fényes terveket szőtt a jövőre: törhetetlen optimizmussal építette mesés légvárát. Felneveli leányát, - az oly szép lesz, mint Andrée, beleszeret, mint Andrée egy oly jóra való emberbe: „Szegény! Szegény!” zokogá, „mért is vette el az isten oly hamar tőlem?...” Vallásos félelemmel nézett fel az égre s elmélkedései koronájakép így sóhajtott fel:

- Hja, az isten utai kifürkészhetlenek...

A szán besiklott a kastély udvarára.

Dari lehányta magáról bundáját és szivdobogva futott fel a kis leánya hálósobájába, Amélie néni már régen aludt, a dadát fogta meg hát s kérdezte ki aggódva, hogy nincs-e a kicsikének semmi baja...

Kissé előbbre tolta az éjjeli lámpát s a gyöngye világnál boldogan nézte az alvó kis Andréét. Oh, hogy hasonlított most az anyjához! Soká, soká nézte.

Egyszerre a kis gyerek felébredt, kinyitotta kék szemeit s az apjára bámolt.

- Mama, mama - gyügyögte a kis Andrée.

- A mamát akarod látni, a mamát, - susogá Dari könnyezve, - jer te kis árva, megnézzük a jó mamát...

Odakint elállott a hóvihar, a csillagok is kibujtak az égen.

S Dari a dada minden ellenkezése daczára orra hegyéig bepakkolta a kis babát mindenféle bundákba s leszaladt vele a földszintre.

- Már megint feljött a hava a méltóságos urnak, - mormogá dühösen a dada.

Ott lent aztán átfutott vele az udvaron s vagy harmincz lépést gázolva még a térdig érő hóban, végre elért a sötét fenyvesekkel szegélyezett kriptához.

- Így ni... - mormogá a jó fiu s lihegve pillantott be a kis kápolna vasrácsozatos ajtaján. Bent ott a sejtelmes homályban aludt Andrée...

- Ott a jó mama, kis leányom - mormogá szegény Dari könnyezve - csak arra kérd az istenkét, hogy te is olyan jó légy, mint amilyen ő volt...

Fent azonban kitisztult a mélyen kék téli ég. A sötét felleggomolyok mögül egyszerre előtűnt mennyei nyájával, tipegő ezüstös felhőbárányaival az a hallgatag jó égi pásztor, a hold. Szeme ábrándos pillantása bánatosan esett a kápolnára s egy méla sugara, mely a vasrácson át beletapogatózott a kriptá homályába, szinte megütközve világította meg azt a szomorú porfir

koporsón fekvő, örök álomban alvó fehér márvány szobrot. És Andrée arcza még egyszer oly szerelmesen derült fel a holdsugár méla csókjára, mint azon a boldog éjjelen. Egy szóba dermedt márványajkai mintha szólni akartak volna...

A holdsugár tétovázva merengett egy darabig a szegény Andrée emlékéen: oly sajnálkozva csókolta meg hideg márványhomlokát, a mért annyit szeretett és annyit szenvedett... De aztán tovább ment a jó égi pásztor a mindenség azurján. Sugaraiból méla szimfoniákat szőtt ott fent a magasban, olyanokat, amilyeneket idelent csak a szerelmesek s a poéták értenek meg... S csak tovább legeltette mennyei nyáját, a tipegő ezüstös fellegbárányokat, az örökkévalóság kék mezején...

VÉGE.